

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

โครงการ “สร้างเสริมความเข้มแข็งกลุ่มผู้สูงอายุ
เพื่อให้มีส่วนร่วมในการเสริมสร้างความเข้มแข็งชุมชน”

โดย

นายภากร กังวานพงศ์ และคณะ

1 กรกฎาคม 2546

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

โครงการ “สร้างเสริมความเข้มแข็งกลุ่มผู้สูงอายุ
เพื่อให้มีส่วนร่วมในการเสริมสร้างความเข้มแข็งชุมชน”

โดย

นายภากร	กังวานพงศ์
นางสาวรวีวรรณ	วงศ์ชมภู
นางสาวกัลยา	คำมูล

เสนอต่อ

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย สำนักงานภาค

1 กรกฎาคม 2546

คำนำ

ศักยภาพของผู้สูงอายุถูกละเลยไปมากในปัจจุบัน อาจมาจากสภาพเศรษฐกิจและสังคมที่กำลังเปลี่ยนแปลงไปและผลจากการพัฒนาประเทศซึ่งเน้นในด้านวัตถุเป็นส่วนมากและส่งผลกระทบต่อโครงสร้าง รูปแบบของสังคมและครอบครัวคนไทยทั่วไปเป็นอย่างมากซึ่งทำให้ความสัมพันธ์ของคนในชุมชนเปลี่ยนแปลงไป ผู้รับผลกระทบนี้ไม่เพียงแต่เยาวชนหรือคนในวัยทำงานเท่านั้น หากยังรวมไปถึงผู้สูงอายุที่อยู่ในสังคมและชุมชนนั้นๆด้วย

ผู้สูงอายุเป็นผู้ที่มากไปด้วยประสบการณ์ ผ่านชีวิตและเห็นสิ่งต่างๆรวมทั้งการเปลี่ยนแปลงมามาก ถึงแม้บางท่านอาจมีการศึกษาน้อยแต่ในเรื่องของการศึกษานั้นมิได้เกี่ยวข้องกับศักยภาพของบุคคลเหล่านั้นเลย การส่งเสริมประสบการณ์ ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ได้รับถ่ายทอดมาล้วนอยู่ในตัวท่านเหล่านั้นทั้งสิ้น ในทุกวันนี้ผู้สูงอายุในชุมชนจะถูกมองข้ามความสำคัญไปและคิดกันไปว่าผู้สูงอายุส่วนมากจะเป็นภาระของชุมชนและครอบครัว ศักยภาพของผู้สูงอายุที่มีอยู่ถูกละเลยและไม่ได้ถูกดึงออกมาใช้หรือได้รับความสนใจเหมือนในอดีตซึ่งเป็นผลให้ขาดการเชื่อมโยงทางความคิด วัฒนธรรมประเพณีและประสบการณ์ต่างๆระหว่างผู้สูงอายุกับคนวัยอื่น ๆ หากเป็นเช่นนี้ต่อไปอาจส่งผลกระทบต่อการสืบสานวัฒนธรรมประเพณี ศิลปะอันดีงามประจำท้องถิ่นได้

การวิจัยเพื่อท้องถิ่นในครั้งนี้เป็นความพยายามที่จะดึงศักยภาพของผู้สูงอายุออกมาใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของตัวผู้สูงอายุเองและการพัฒนาสังคมและชุมชนต่อไป

นาย ภากร กังวานพงศ์

บทคัดย่องานวิจัยเรื่อง"การสร้างเสริมความเข้มแข็งของกลุ่มผู้สูงอายุเพื่อให้มีส่วนร่วมในการเสริมสร้างความเข้มแข็งชุมชน"

งานวิจัยในเรื่องของการ" การสร้างเสริมความเข้มแข็งของกลุ่มผู้สูงอายุเพื่อให้มีส่วนร่วมในการเสริมสร้างความเข้มแข็งชุมชน"ในครั้งนี้ได้ทำงานในพื้นที่ของหมู่บ้านทุ่งแพม หมู่ที่ 3 ตำบลแม่ยวม อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยทางผู้วิจัยได้เข้าไปมีส่วนร่วมและช่วยเหลือในเรื่องของการจัดกระบวนการในการทำงานและประสานงานอำนวยความสะดวกให้แก่กลุ่มผู้สูงอายุในหมู่บ้านนี้ ซึ่งต่อมาทางกลุ่มได้พัฒนาเป็น"ชมรมผู้สูงอายุบ้านทุ่งแพม" โดยมีวัตถุประสงค์ในการทำงานวิจัยดังนี้

- 1.เพื่อพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพของกลุ่มผู้สูงอายุ
- 2.เพื่อสร้างความตระหนักของชุมชนต่อบทบาทและความสำคัญของผู้สูงอายุต่อการมีส่วนร่วมในชุมชน
- 3.เพื่อสืบทอดภูมิปัญญาสิ่งที่ดั่งามจากผู้สูงอายุสู่คนรุ่นต่อไป

จากการเข้าไปทำงานร่วมกับกลุ่มผู้สูงอายุในระยะแรกจะเห็นได้ว่าความร่วมมือและความกระตือรือร้นของกลุ่มจะไม่ค่อยมีมากนัก ซึ่งอาจเป็นความเคยชินกับกระบวนการพัฒนาที่ผ่านมาตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 1 – 8 ซึ่งส่วนมากจะมีแต่การให้โดยขาดกระบวนการการมีส่วนร่วมของกลุ่มและชุมชน แต่จะเห็นได้ว่าผู้สูงอายุในกลุ่มแต่ละท่านจะสั่งสมและมากไปด้วยประสบการณ์ ภูมิปัญญา ความรู้ดั้งเดิมแต่มีได้ถูกนำมาใช้ให้เป็นประโยชน์อย่างกว้างขวางทั้งกับตนเองและสังคม จนเมื่อได้ทำงานไประยะหนึ่งโดยใช้กระบวนการการมีส่วนร่วม คือ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบ และร่วมรับผลประโยชน์ พร้อมกับการปลูกจิตสำนึกในการทำงานเพื่อส่วนรวม จะเห็นได้ทันทีว่าทางกลุ่มผู้สูงอายุจะมีความกระตือรือร้นในการทำงานมากขึ้นเป็นลำดับอย่างรวดเร็วทั้งนี้เป็นเพราะการที่เกิดการทำงานของกลุ่มและเป็นที่ยอมรับของคนในชุมชนโดยอันที่จริงการยอมรับเหล่านี้เป็นศักยภาพดั้งเดิมของผู้สูงอายุอยู่แล้วเมื่อมีการเสริมกระบวนการทำงานที่ชัดเจนของกลุ่มเกิดขึ้น การยอมรับนับถือของชุมชนและการยกย่องให้เป็นที่ยอมรับและเป็นกลุ่มผู้นำในกิจกรรมบางเรื่องของชุมชน เช่น งานของชุมชนในเรื่องวัฒนธรรมประเพณี การถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นแก่คนรุ่นต่อไป รวมทั้งงานของกลุ่มตนเองคืองานในเรื่องของการพัฒนาการบริหารจัดการ การพัฒนาอาชีพเสริม ทำให้ทางกลุ่มผู้สูงอายุเหล่านี้ เกิดความภูมิใจที่ได้ทำงานและเป็นที่ยอมรับและเห็นความสำคัญของผู้สูงอายุจากคนในชุมชนก็เป็นอีกทางหนึ่งซึ่งทำให้ผู้สูงอายุเกิดความสุข ความภูมิใจและเต็มใจที่จะทำงานเพื่อกลุ่มและส่วนรวมมากขึ้น ซึ่งกิจกรรมหลักๆมีดังนี้คือ

- 1.การพัฒนาการบริหารจัดการกลุ่มและการออมทรัพย์ของกลุ่มผู้สูงอายุ
- 2.การพัฒนาอาชีพเสริมของกลุ่ม
- 3.กิจกรรมการมีส่วนร่วมกับชุมชน
- 5.การถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น

จากการดำเนินงานของกลุ่มตามกิจกรรมดังกล่าวโดยเกิดกระบวนการมีส่วนร่วมในการที่จะคิดแก้ไขปัญหาของตนเองในด้านต่างๆทำให้เกิดผลต่อกลุ่มผู้สูงอายุเองและชุมชนอย่างชัดเจนคือ เมื่อกลุ่มมีการบริหารจัดการภายในกลุ่มดีขึ้น มีผู้นำที่เข้มแข็งและมีการทำงานอย่างมีระบบ ทำให้สมาชิกกลุ่มเริ่มเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้นเพราะกลุ่มเริ่มมีความเข้มแข็งและมีความชัดเจนในการทำงาน เมื่อทางกลุ่มผู้สูงอายุเริ่มเข้าไปทำงานกับกลุ่มอื่นๆในชุมชน เช่นกลุ่มผู้นำหมู่บ้าน กลุ่มแม่บ้าน โรงเรียน อย่างเป็นทางการเป็นรูปแบบ (ซึ่งแต่เดิมจะมีการร่วมมือหรือการเป็นที่ปรึกษาในกิจกรรมต่างๆเป็นส่วนบุคคล) ทำให้กลุ่มต่างๆและชุมชนเกิดการยอมรับและให้เป็นผู้นำของชุมชนในฐานะที่ปรึกษาและผู้ร่วมงานของชุมชน ซึ่งเป็นการก่อให้เกิดการทำงานอย่างมีส่วนร่วมในชุมชนได้ชัดเจนขึ้นไม่ว่าจะเป็นเรื่องวัฒนธรรมประเพณี การแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชน และการดูแลสุขภาพแวดล้อมของชุมชนรวมไปถึงการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นให้แก่เยาวชนในสถานศึกษาทำให้เกิดการสืบทอดมรดกทางปัญญาและการเชื่อมต่oprวัติศาสตร์กับปัจจุบันอีกด้วย

ในด้านของสมาชิกกลุ่มเองได้เล็งเห็นความสำคัญของการทำงานเป็นกลุ่มเพื่อพัฒนาตนเองดังจะเห็นได้ว่าในระยะแรกกิจกรรมอาชีพเสริมจะมุ่งประเด็นไปที่การสร้างรายได้เป็นหลักแต่หลังจากได้ดำเนินการมาระยะหนึ่ง ได้มีการไปศึกษาดูงานจากที่อื่นๆทำให้แนวคิดเริ่มเปลี่ยนไปจากการมุ่งประเด็นรายได้อย่างเดียวกลับหันกลับมาดูในเรื่องของการดูแลสุขภาพของตนเองทั้งในเรื่องร่างกายและจิตใจ ดังจะเห็นได้จากกิจกรรมและการบริหารจัดการของกลุ่มย่อยในการทำกิจกรรมต่างๆ เช่น กลุ่มออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ กลุ่มทำน้ำหมักและปุ๋ยชีวภาพเพื่อใช้ในครัวเรือนสำหรับการเพาะปลูกพืชผลทางการเกษตรไว้บริโภคเอง การทำงานรวมกลุ่มเริ่มที่จะเน้นเรื่องของการได้แลกเปลี่ยนพบปะพูดคุยมากกว่าจะมาตั้งหน้าตั้งตาทำงานเพื่อหารายได้เพียงอย่างเดียว

ซึ่งหากจะสรุปในภาพรวมคือ ทางกลุ่มผู้สูงอายุรู้สึกพอใจในกิจกรรมต่างๆที่ทางกลุ่มได้ดำเนินการมาโดยตั้งอยู่บนพื้นฐานของการสร้างความสุขทั้งทางร่างกายและจิตใจและความภาคภูมิใจที่ได้รับจากการทำงานและทำกิจกรรมต่างๆนั่นเอง ซึ่งจะเป็นแนวทางในการทำงานที่ถูกต้องและเกิดความยั่งยืนของกลุ่มต่อไป

จากการทำงานวิจัยนี้ทางผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในเรื่องของการทำงานกับกลุ่มผู้สูงอายุดังนี้คือ

- 1.หน่วยงานต่างๆที่ดำเนินงานเกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ ควรมีการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีการรวมกลุ่มและได้ทำงานอย่างต่อเนื่อง ควรมีเจ้าหน้าที่หรือพี่เลี้ยงคอยกระตุ้นและให้ความช่วยเหลือในเรื่องการประสานงาน กระตุ้นกระบวนการกลุ่มและกระบวนการความคิดอย่างชัดเจนและต่อเนื่อง

- 2.ควรมีการกระตุ้นหรือมีการส่งเสริมกิจกรรมที่ชัดเจนเกี่ยวกับการเปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการดำเนินงานหรือทำกิจกรรมต่างๆทางสังคมให้มากขึ้น โดยเฉพาะกิจกรรมในด้านวัฒนธรรมประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น

3. ควรมีการสนับสนุนให้ผู้สูงอายุเข้าไปมีบทบาทในการศึกษาของท้องถิ่นให้มากขึ้นโดยเน้นเรื่องของการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมประเพณี โดยการเป็นวิทยากรในสถานศึกษาเพื่อถ่ายทอดประสบการณ์จากผู้สูงอายุไปสู่กลุ่มเยาวชน ซึ่งจะช่วยให้มีการเชื่อมโยงประวัติศาสตร์ มีการถ่ายทอดองค์ความรู้ในอดีตมาให้สืบทอด อีกทั้งยังเป็นการลดช่องว่างระหว่างวัย และยังเป็นการช่วยสร้างความสุขและความภาคภูมิใจให้แก่ผู้สูงอายุอีกประการหนึ่งด้วย

4. ควรจัดให้มีเวทีประชุมหรือการพบปะกันของกลุ่มอย่างต่อเนื่องเพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและทัศนต่าง ๆ ระหว่างกัน และในการประชุมแต่ละครั้งควรมีการนำเสนอ ความรู้ในเรื่องวิทยาการสมัยใหม่ ข้อมูลข่าวสารปัจจุบัน ให้แก่กลุ่มผู้สูงอายุได้รับทราบด้วย เพื่อให้ผู้สูงอายุได้รับทราบเหตุการณ์ที่เป็นปัจจุบันและมีการเตรียมพร้อมที่จะเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตซึ่งจะทำให้ผู้สูงอายุสามารถเตรียมตัวและปรับตัวได้เหมาะสมกับสภาพสังคมที่กำลังจะเปลี่ยนแปลงไป

5. ชุมชนควรเปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุได้ทำงานร่วมกับกลุ่มอื่นๆในชุมชนโดยไม่เน้นกิจกรรมที่ต้องใช้กำลังงานมาก ๆ ส่วนมากควรเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวกับการให้คำปรึกษา หรือการวางแผนโดยเฉพาะกิจกรรมทางด้านวัฒนธรรมประเพณีของชุมชน

6. ควรมีการส่งเสริมให้เยาวชนตระหนักในความสำคัญของผู้สูงอายุเพื่อให้เกิดความเข้าใจกันระหว่างวัยมากยิ่งขึ้น ซึ่งนอกจากจะมีการให้การศึกษาในโรงเรียนโดยตรงแล้วควรมีกิจกรรมให้เยาวชนได้ออกไปเยี่ยมเยียนและศึกษาในเรื่องต่างๆทั้งศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น จากผู้สูงอายุเพื่อนำมาเสนอเป็นผลงานการศึกษาค้นคว้า ก็จะทำให้เกิดการเชื่อมโยงและปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเยาวชนกับผู้สูงอายุมากขึ้น อีกทั้งยังทำให้ผู้สูงอายุเกิดขวัญ กำลังใจและความภาคภูมิใจในตนเองอีกด้วย

อนึ่ง ในการทำการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการวิจัยในบริบทและสภาพแวดล้อมของหมู่บ้านหนึ่งในอำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ซึ่งอาจมีบริบทและสภาพแวดล้อมของชุมชนแตกต่างไปจากที่อื่นๆจึงไม่อาจสรุปได้ว่างานวิจัยนี้จะเป็นสูตรสำเร็จในการทำงานกับผู้สูงอายุในทุกๆที่ แต่ผู้วิจัยก็หวังเป็นอย่างยิ่งว่างานวิจัยนี้จะเป็นแนวทางในการพัฒนาศักยภาพของผู้สูงอายุได้ทางหนึ่ง หากในงานวิจัยนี้มีข้อผิดพลาดและข้อบกพร่องประการใดทางผู้วิจัยขออภัยไว้ ณ.ที่นี้

ภากร กังวานพงศ์

ผู้วิจัย

กิตติกรรมประกาศ

โครงการ"การสร้างเสริมความเข้มแข็งกลุ่มผู้สูงอายุเพื่อให้มีส่วนร่วมในการเสริมสร้างความเข้มแข็งแก่ชุมชน"ได้เริ่มดำเนินการตั้งแต่ปี 2544 โดยมีระยะเวลาการทำงาน 1 ปีในการดำเนินงานครั้งนี้ได้รับการสนับสนุนจาก สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ในด้านงบประมาณการดำเนินการทางคณะผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบคุณผู้ประสานงานและคณะทำงานศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น จังหวัดแม่ฮ่องสอนเป็นอย่างสูงที่อำนวยความสะดวกในการประสานงาน การเบิกจ่ายงบประมาณและให้คำปรึกษาในเรื่องของการทำงานและการเขียนรายงานต่าง ๆ

ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ สกว.ภาคเป็นอย่างสูงที่กรุณามาช่วยให้คำแนะนำในการดำเนินงานและเข้ามาเยี่ยมเยียนในพื้นที่เพื่อเป็นการให้กำลังใจแก่ชุมชนและคณะวิจัย

ขอขอบคุณผู้ให้การสนับสนุนและร่วมงานซึ่งประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านทุ่งแพม และคณะอาจารย์ทุกท่านที่ให้การสนับสนุนและร่วมทำงานมาโดยตลอด ประธานกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลแม่ยวม ที่ช่วยผลักดันให้เกิดกิจกรรมต่างๆรวมทั้งให้คำปรึกษาแก่กลุ่มผู้สูงอายุและคณะวิจัย เจ้าหน้าที่สาธารณสุขในพื้นที่ ที่ช่วยในการดำเนินงานและให้คำปรึกษาในด้านสุขภาพ กลุ่มผู้นำหมู่บ้าน กลุ่มแม่บ้านและกลุ่มเยาวชนบ้านทุ่งแพม ที่ให้การสนับสนุนการทำงานตลอดมา

สุดท้ายนี้ขอขอบคุณกลุ่มผู้สูงอายุบ้านทุ่งแพม (ชมรมผู้สูงอายุบ้านทุ่งแพม)ที่ได้ร่วมแรงร่วมใจกันทำงานอย่างเต็มที่ในงานวิจัยครั้งนี้จนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี อีกทั้งผู้ที่ร่วมงานที่มีได้เอื้อนามในที่นี้

ขอขอบพระคุณทุกท่านเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

นาย ภากร กังวานพงศ์ และคณะ

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
คำนำ	i
บทคัดย่อ	ii
กิตติกรรมประกาศ	v
สารบัญ	vi - vii
บทที่ 1 บทนำ	1 - 4
ชื่อโครงการ	1
หลักการและเหตุผล	1
บริบทหมู่บ้านทุ่งแพม	2
คำถามวิจัย	3
วัตถุประสงค์	3
ผลที่คาดว่าจะได้รับ	4
การนำไปใช้	4
ขอบเขตของการทำวิจัย	4
งบประมาณและระยะเวลา	4
บทที่ 2 ทบทวนเอกสาร	5
บทที่ 3 บริบทชุมชน	6 - 12
สภาพพื้นที่	6
สภาพทางสังคมและวัฒนธรรม	7
ทรัพยากรธรรมชาติ การจัดการและระบบกรรมสิทธิ์	11
สภาพทางเศรษฐกิจ	12
บทที่ 4 ขั้นตอนการดำเนินงาน	13 - 44
ระยะที่ 1	13
ระยะที่ 2	29
บทที่ 5 ผลการวิจัย	45 - 54
สถานการณ์ของกลุ่ม	45
ปัญหาและสาเหตุ	46
กิจกรรมที่ได้ทำเพื่อแก้ปัญหา	46

ผลของกิจกรรม	48
รูปแบบและวิธีการที่ใช้ในการวิจัย	50
ข้อมูลศักยภาพในด้านต่างๆของกลุ่มผู้สูงอายุ	52
เงื่อนไขและปัจจัยที่เอื้อต่อการพัฒนาศักยภาพของกลุ่มผู้สูงอายุ	53
และนำไปสู่การสร้างเสริมความเข้มแข็งแก่ชุมชน	
ศักยภาพของกลุ่มที่เพิ่มขึ้น	53
การมีส่วนร่วมในการสร้างเสริมความเข้มแข็งชุมชนของกลุ่มผู้สูงอายุ	53
แผนภูมิการวิเคราะห์ในเรื่องศักยภาพของกลุ่มผู้สูงอายุ	54
กับการสร้างเสริมความเข้มแข็งชุมชน	
 บทที่ 6 อภิปรายผล	 55 – 61
ขั้นตอนวิธีการดำเนินการวิจัย	55
การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น	58
ความต่อเนื่องและความยั่งยืน	58
ข้อเสนอแนะ	60
 ภาคผนวก	 62

บทที่ 1 บทนำ

ชื่อโครงการ

การเสริมสร้างความเข้มแข็งกลุ่มผู้สูงอายุ เพื่อให้มีส่วนร่วมในการเสริมสร้างความเข้มแข็งแก่ชุมชน

ผู้เสนอโครงการ

นายภากร กังวานพงศ์
175/3 หมู่ 1 ตำบลแม่ยาว
อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน
โทรศัพท์ 01- 8833545
e-mail: pkangwanpong@yahoo.com

หลักการและเหตุผล

เนื่องด้วยในการพัฒนาที่ผ่านมา จะเป็นการพัฒนาแบบ Top-Down คือ สั่งงานระดับนโยบายมาสู่ผู้ปฏิบัติ ซึ่งชาวบ้านจะไม่ได้มีส่วนร่วมในการค้นหาความต้องการของตนเองและไม่มี การเตรียมความพร้อมของกลุ่มเลย ทำให้เกิดความล้มเหลวในการจัดการและการใช้งบประมาณ ทางองค์การบริหารส่วนตำบลแม่ยาว ได้ปรับเปลี่ยนแนวคิดและวิธีทำงานกับชุมชน โดยจัดให้มีการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและมีการตั้งกองทุนส่งเสริมและพัฒนาอาชีพขึ้น เพื่อเตรียมความพร้อม เสริมสร้างการพัฒนาศักยภาพกลุ่มต่างๆ ในตำบลและสนับสนุนกองทุนในการ ดำเนินการที่ผ่านมาได้ดำเนินการแล้ว 5 กลุ่ม คือ

1. กลุ่มทอผ้ากะปวง
2. กลุ่มสุกรพื้นเมืองแม่กองแป
3. กลุ่มพัฒนาการเลี้ยงไก่ห้วยทราย
4. กลุ่มถั่วเหลืองห้วยทราย
5. กลุ่มผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวชุมชน ตำบลแม่ยาว

ในการทำวิจัยครั้งนี้ จะได้ดำเนินการกับกลุ่มผู้สูงอายุ บ้านทุ่งแพม เป็นกลุ่มตั้งใหม่เพื่อที่จะได้ข้อมูลและการปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับบริบท ปัจจัยและเงื่อนไขต่าง ๆ ของกลุ่ม

ในการทำงานช่วงแรกกับกลุ่มผู้สูงอายุที่ผ่านมา ได้มีการเปิดเวทีพูดคุยกับกลุ่มสรุปผล ได้ดังนี้

เดิมที่ไม่มีกลุ่มผู้สูงอายุทุ่งแพม ซึ่งทางอาจารย์อุดม เชื้อวมูล ได้ไปแนะนำแนวความคิด ในการปลูกจิตสำนึก ว่าน่าจะมีกลุ่มผู้สูงอายุภายในหมู่บ้าน กลุ่มได้ตั้งในช่วงเข้าพรรษาปี 2542 ได้ร่วมกันทำกิจกรรมคือ ชวนผู้สูงอายุไปนอนวัดโดยใช้วิธีประกาศผู้ที่สนใจเข้าร่วมนอนวัด เริ่มแรกประมาณ 8 คนมีการเก็บเงินคิลละ 10 บาทหมายถึงการเอาเงินมาออมกัน เงินที่ได้นำมาทำบุญช่วงออกพรรษาเงินที่เหลือนำฝากสหกรณ์เครดิตยูเนียน ช่วงแรกการทำบุญยังไม่เป็นรูปแบบ เดือนกุมภาพันธ์ที่ผ่านมา กลุ่มผู้สูงอายุได้มีการประชุมกัน เพื่อเลือกคณะกรรมการดำเนิน

งาน โดยมีประธาน เลขา เภรัญญิก มีคณะกรรมการบริหารจัดการ ประมาณ 9 คน มีระเบียบกฎเกณฑ์และการบันทึกการประชุมตั้งกฎว่าทุกวันที่ 10 ของทุกเดือนจะมีการออมเงินภายในกลุ่ม เดือนละไม่ต่ำกว่า 10 บาท / คน เก็บมาประมาณ 3 เดือน มีเงินทั้งสิ้น 7,000 บาท ช่วงสงกรานต์ที่ผ่านมาหมู่บ้านทุ่งแพมได้มีการสงเคราะห์บ้านรดน้ำดำหัว กลุ่มผู้สูงอายุบ้านทุ่งแพมบริจาคเงินให้หมู่บ้าน 1,000 บาท เพื่อใช้ในการกิจกรรมผู้สูงอายุนอกจากการไปอนวดทุกสัปดาห์แล้ว ยังมีการรดน้ำดำหัวทุกปีในวันสงกรานต์ การปลูกต้นไม้ในวันสำคัญต่างๆ ปัจจุบันกลุ่มมีสมาชิก 85 คน มีสวัสดิการเพื่อสมาชิกคือถ้าสมาชิกเสียชีวิตแล้วจะมีการจัดเงินกองทุนช่วยเหลือ 500 บาท ถ้าหากสมาชิกไม่สบายมีการไปเยี่ยมไข้ จะมีการประชุมซื้อของเยี่ยมไข้ กลุ่มผู้สูงอายุจะเป็นแกนนำ ของกลุ่มทุกกลุ่มในหมู่บ้านและเป็นที่ยอมรับของชาวบ้านเป็นผู้นำทางธรรมชาติ

ปัจจุบันกลุ่มผู้สูงอายุบ้านทุ่งแพม มีสมาชิก 80 คน กลุ่มเริ่มก่อตั้งเมื่อวันที่ 24 มิถุนายน 2543 โดยทางสถานีอนามัยนำดิบ ร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลแม่ยวม เชิญทางผู้สูงอายุในหมู่บ้านทุ่งแพม เข้าร่วมกลุ่มกันด้วยความสมัครใจ หลังจากที่ได้เข้าไปเปิดเวทีพูดคุย ผู้สูงอายุได้ให้ความเห็นว่า ปัจจุบันรายจ่ายมีมากกว่ารายได้ ซึ่งผู้สูงอายุที่ไม่มีรายได้ต้องพึ่งพาลูกหลานเป็นส่วนใหญ่ซึ่งเป็นภาระต่อครอบครัวและสังคม สมาชิกได้พูดคุยกันว่าน่าจะมีกิจกรรมที่เหมาะสมกับตนเองเพื่อเสริมรายได้ โดยสมาชิกกลุ่มผู้สูงอายุบ้านทุ่งแพมจะได้ร่วมมือกันทำเพื่อเพิ่มรายได้ให้ครอบครัวและช่วยแบ่งเบาภาระในครอบครัวอีกส่วนหนึ่ง ทางกลุ่มได้เสนอว่า อยากทำดอกไม้จันทร์ / รูปหอม ซึ่งจะต้องรอรับการฝึกอบรมจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (องค์การบริหารส่วนตำบลแม่ยวมสนับสนุน) โดยทางกลุ่มจะเป็นคนทำและจำหน่าย และการสอนตัดกระดาษให้แก่ลูกหลานนักเรียนในโรงเรียน รวมถึงต้องการจะสืบสานวัฒนธรรมประเพณีดั้งเดิมให้แก่ลูกหลาน เช่น วันสงกรานต์ การดำหัวผู้เฒ่าผู้แก่ อยากให้เยาวชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมกับผู้สูงอายุด้วย ซึ่งจะเห็นว่าในปัจจุบัน เด็กกับผู้ใหญ่ไปคนละทาง เด็กไม่ให้ความสนใจ ในเรื่องวัฒนธรรมประเพณีเท่าที่ควร เป็นต้น

ในการทำกิจกรรมครั้งนี้ กลุ่มผู้สูงอายุคิดว่าน่าจะแบ่งภาระให้กับลูกหลานได้ สร้างรายได้ให้แก่ตนเอง สืบสานวัฒนธรรมแก่ลูกหลานไม่ให้สูญหายไป ทำให้ผู้สูงอายุเห็นว่าตนเองมีคุณค่าในสังคมอยู่

บริบทของบ้านทุ่งแพม หมู่ 3 ตำบลแม่ยวม อำเภอแม่สะเรียง

บ้านทุ่งแพมเป็นหมู่บ้านเก่าแก่ เป็นที่อาศัยของชาวเขาเผ่าลัวะ ซึ่งได้ตั้งถิ่นฐานมานานแล้วอาศัยที่ราบลุ่มริมฝั่งแม่น้ำยวม เป็นแหล่งที่ทำกินต่อมาได้มีคนพื้นเมืองชื่อนายแสนคำ เชื่อนคำ ได้พาครอบครัวญาติพี่น้อง อพยพมาในบริเวณนี้ประมาณ 10 หลังคาเรือน ทำการเพาะปลูกพืชผัก และทำมาหากินบริเวณนี้ มีคนในหมู่บ้านอื่นๆ ต่างมาปลูกสร้างที่อยู่อาศัยกันเป็นหย่อมหลายหย่อมบ้าน ต่อมาในสมัยนายแก้ว เชื่อนคำ บุตรชายนายแสนคำได้เป็นผู้ใหญ่บ้านจึงได้รวบรวมหย่อมบ้านต่างๆ ให้เป็นหมู่บ้านเดียวกัน เรียกว่า "บ้านทุ่งแพม"

กองทุนของหมู่บ้านมี 14 กองทุน คือ

1. กองทุน กนช. ตั้งเมื่อ พ.ศ. 2529 ปัจจุบันมีเงินจำนวน 125,789.-บาท รับการสนับสนุนจาก กอ.รมน.ภาค 3
2. กองทุน อพป. ก่อตั้งปี 2528 ได้รับสนับสนุน 20,000 บาท ปัจจุบันมีจำนวน 108,920.59 บาท รับการสนับสนุนจาก กอ.รมน.ภาค 3
3. กองทุนเอดส์ประจำหมู่บ้าน ตั้งปี พ.ศ.2538 ปัจจุบันมี 10,460 บาท (พัฒนาชุมชนสนับสนุน)
4. กองทุนมั่ง ก่อตั้งปี พ.ศ.2532 มีทุนจำนวน 1,300 บาท ปัจจุบันมีเงิน 6,605.27 บาท (ได้จากเงินสัจจะสะสมของชาวบ้าน)
5. กองทุนยา ตั้งปี 2536 มีทุน 3,000 บาท ปัจจุบันมีเงิน 10,914.94 บาท (เงินสัจจะสะสมของชาวบ้าน)
6. กองทุนฉาปนกิจศพ ก่อตั้งปี 2535 มีกองทุน 16,800 ปัจจุบันมีเงิน 20,800 บาท
7. ธนาคารข้าว ก่อตั้งปี 2525 มีข้าว 350 ถัง ปัจจุบัน 450 ถัง รับการสนับสนุนจาก
8. ชาวบ้านและท่านพระครูอนุสรณ์ ศาสนเกียรดี 300 ถัง
9. กองทุนโภชนาการ ตั้งปี 2528 มีกองทุน 20,000 ปัจจุบันมีเงิน 52,800บาท
10. กองทุนยูนิเซฟ ก่อตั้งปี 2531 มีกองทุนอยู่ 25,000 ปัจจุบันมีเงิน 90,000 บาท
11. กองทุนสุขภาพิบาลอาหาร ก่อตั้งปี พ.ศ.2528 มีกองทุน 10,500 ปัจจุบันมีเงิน 39,630
12. กองทุนหนุ่มสาว ตั้งปีพ.ศ.2525 มีกองทุน 1,500 ปัจจุบันมีเงิน 18,000 บาท
13. กองทุนศูนย์สงเคราะห์ราษฎรหมู่บ้าน ก่อตั้งปี 2538 มีเงินกองทุน 12,500 ปัจจุบัน 14,700.31 บาท
14. กองทุนเยาวชน ก่อตั้งปีพ.ศ.2536 มีเงินกองทุน 1,600 ปัจจุบันมีเงิน 30,200 บาท

คำถามวิจัย

จะพัฒนาศักยภาพกลุ่มผู้สูงอายุเพื่อให้มีส่วนร่วมในการเสริมสร้างความเข้มแข็งแก่ชุมชนได้อย่างไร

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพของกลุ่มผู้สูงอายุ
2. เพื่อสร้างความตระหนักของชุมชนต่อบทบาทความสำคัญของผู้สูงอายุต่อการมีส่วนร่วมในชุมชน
3. เพื่อสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นและสิ่งที่ดั่งามจากผู้สูงอายุสู่คนรุ่นต่อไป

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. กลุ่มมีการทำงานแบบมีส่วนร่วม คือ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตัดสินใจ ร่วมรับผลประโยชน์

2. กลุ่มมีความพร้อมทั้งด้านกิจกรรมและการบริหารเพื่อรองรับกระแสการพัฒนาในอนาคต

3. กลุ่มสามารถคิดอย่างมีระบบ และแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง

4. สามารถสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นมิให้สูญหายไปและรักษาวัฒนธรรมประเพณีดั้งเดิม

5. มีการดำเนินงานร่วมกับกลุ่มอื่น ๆ ในหมู่บ้านและร่วมกันสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชน

การนำไปใช้

ขยายผลไปสู่กลุ่มเป้าหมายอื่น

องค์กรที่เกี่ยวข้องมีความชัดเจนในแนวทางการสนับสนุนและตรงเป้าหมาย

สร้างเครือข่ายและความร่วมมือระหว่างกลุ่มอื่น ๆ

ขอบเขตของการทำวิจัย

กลุ่มผู้สูงอายุบ้านทุ่งแพม หมู่ที่ 3 ตำบลแม่ยวม อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

งบประมาณและระยะเวลา

ระยะเวลาดำเนินงาน 12 เดือน

บทที่ 2 ทบทวนเอกสาร

ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยตรงในเรื่องของศักยภาพของผู้สูงอายุมีไม่มากนัก เท่าที่ผู้วิจัยได้ค้นคว้าและนำมาศึกษามีดังนี้ .

ศุขวัลย์ และ เนาวรัตน์ พลายน้อย 2527 ศึกษาถึงผลกระทบของการพัฒนาที่มีต่อปัญหาและความต้องการของประชากรผู้สูงอายุ พบว่า ผู้สูงอายุมีบทบาทในครอบครัวและชุมชนน้อย

นิตา ชูโต 2525 พบจากการศึกษาเรื่องคนชราไทยว่า ผู้สูงอายุมีบทบาทในกิจกรรมทางสังคมน้อยมาก กิจกรรมที่ผู้สูงอายุเข้าไปมีบทบาทร่วมด้วยได้แก่ กิจกรรมทางศาสนา

คณะอนุกรรมการการศึกษาวัฒนธรรมและกิจกรรมเพื่อผู้สูงอายุ ศึกษาเรื่องผู้สูงอายุในสังคมไทย พบว่า ผู้สูงอายุในชนบทมีบทบาทสำคัญในการเป็นผู้นำทางศาสนา แต่ผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานครไม่มีบทบาททางสังคมมากนัก นอกจากนี้ยังพบว่าผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีความประสงค์ที่จะได้มีบทบาทในการช่วยเหลือสังคม

เกริกศักดิ์ และ สุรีย์ บุญญานพวงศ์ วิจัยเรื่อง ศักยภาพของผู้สูงอายุในการทำงานเพื่อสังคม พบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีศักยภาพหรือมีความสามารถในตนเองที่จะทำงานต่างๆได้ ทั้งในลักษณะของการทำงานเพื่อหารายได้และการทำงานให้กับสังคม ลักษณะงานที่ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีความถนัดก็คือ งานเกี่ยวกับการค้าขายและงานช่างฝีมือประเภทต่างๆ นอกจากนี้ยังพบว่าผู้สูงอายุมีความพร้อมที่จะทำงานหรือมีส่วนร่วมในการทำงานเพื่อสังคมอีกด้วย

ดุชนิ สุนทรปริยาศิริ 2519 ศึกษาเรื่อง ปัญหาและชุมพลังของผู้สูงอายุ พบว่า ผู้สูงอายุต้องการที่จะช่วยเหลือและทำตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้สูงอายุที่มีระดับการศึกษาและฐานะทางเศรษฐกิจค่อนข้างมั่นคง ซึ่งจะเป็นชุมพลังที่ดีในการทำประโยชน์ให้กับสังคมได้ และถ้ามีการรวมกลุ่มผู้สูงอายุเป็นศูนย์อาสาสมัครผู้สูงอายุ ก็จะทำให้ผู้สูงอายุเป็นชุมพลังในการช่วยเหลือกิจกรรมต่างๆของสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

บทที่ 3 บริบทชุมชน

บ้านทุ่งแพม ตำบลแม่ยวม อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

คำขวัญ

บ้านทุ่งแพม	แดนธรรม	ประจำจิต
ดั่งนิมิตร	เมืองแมน	แดนสุวิ
คือแดนธรรม	น้ำสุ	ทั่วปฐพี
เป็นแดนทิพย์	แดนธรรม	อันล้ำเลิศ
แสนประเสริฐ	บอกทาง	ชี้ให้เห็น
หมู่แมกไม้	กักร่มรื่น	ชุ่มชื้นเย็น
ใครได้เห็น	และได้มา	ผาสุกเอย

1. สภาพพื้นที่

1.1. ประวัติศาสตร์ชุมชน

“บ้านทุ่งแพม” เดิมเป็นหมู่บ้านเก่าแก่ เป็นที่อาศัยของชาวเขาเผ่าลัวะ ได้มาตั้งถิ่นฐานอยู่ก่อนนานแล้ว อาศัยที่ราบลุ่มริมฝั่งแม่น้ำยวมเป็นแหล่งทำมาหากิน ต่อมาได้มีคนพื้นเมืองชื่อนายแสนคำ เชื้อนแก้วได้พาครอบครัว ญาติพี่น้องอพยพมาตั้งถิ่นฐานอยู่ในบริเวณนี้ประมาณ 10 หลังคาเรือน ทำการเพาะปลูกพืชผักและทำมาหากินอยู่ในบริเวณนี้และในเวลาต่อมาได้มีคนในหมู่บ้านอื่นๆต่างพากันมาปลูกสร้างที่อยู่อาศัยและทำกินในพื้นที่ แต่อยู่กันเป็นหย่อมบ้านหลายๆหย่อมบ้าน ต่อมาสมัยของนายแก้ว เชื้อนคำ บุตรชายของนายแสนคำได้เป็นผู้ใหญ่บ้าน จึงได้รวบรวมหย่อมบ้านต่างๆ ตั้งเป็นหมู่บ้านเดียวกัน เรียกว่า “บ้านทุ่งแพม” ในเวลาต่อมาแม่น้ำยวมได้กัดเซาะตลิ่งพังลง และได้เปลี่ยนทิศทางการไหล ชาวบ้านจึงพากันอพยพขึ้นมาตั้งหลักแหล่งใหม่บนเนินเขาห่างจากแม่น้ำยวม โดยมีนายจันทร์ หน่อแก้วเป็นผู้ใหญ่บ้านและได้ร่วมกันสร้างวัดขึ้นทางทิศตะวันออกของหมู่บ้าน ชื่อว่า วัดทุ่งแพมแต่เนื่องจากบริเวณวัดเป็นที่ลุ่มและรอบๆบริเวณเป็นที่นา ได้รับน้ำจากชลประทานอุดมสมบูรณ์ดีจึงทำให้บริเวณวัดและบริเวณบ้านที่อยู่รายล้อมวัด มีน้ำขังและขึ้นแฉะ ทำให้ยากลำบากแก่ผู้ที่อยู่อาศัยและผู้ไปทำบุญ ต่อมาในปี พ.ศ. 2517 มีนายสอน จันตาเป็นผู้ใหญ่บ้านจึงได้พาราษฎรในบริเวณนั้นย้ายครอบครัวขึ้นมาทางทิศตะวันตกติดกับป่าและภูเขาพร้อมกับย้ายวัดไปก่อสร้างใหม่อยู่บนเนินเขาสูง ด้านทิศตะวันตกของหมู่บ้านในเดือน พฤศจิกายน พ.ศ.2537 ถึง เดือนตุลาคม พ.ศ. 2539 นายปั่น ศรีคำเรืองเป็น ผู้ใหญ่บ้านและในเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2539 ถึง กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2544 นายหล้า ใจมาดี เป็นผู้ใหญ่บ้าน ต่อมาในเดือนกุมภาพันธ์ 2544 นายทองพูน บุญยวง เป็นผู้ใหญ่ จนถึงปัจจุบัน

1.2. ที่ตั้ง อาณาเขต (แผนที่ประกอบ)

บ้านทุ่งแพม ตั้งอยู่ทางทิศใต้ของอำเภอแม่สะเรียง มีอาณาเขตติดต่อกับหมู่บ้านใกล้เคียง ดังนี้ คือ

ทิศเหนือ ติดบ้านกะปวง ตำบลแม่ยวม อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน
 ทิศใต้ ติดบ้านห้วยทราย ตำบลแม่ยวม อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน
 ทิศตะวันออก ติดแม่น้ำแม่ยวม
 ทิศตะวันตก ติดและป่าสงวนแห่งชาติ

1.3. ลักษณะทางภูมิศาสตร์

สภาพทั่วไปของหมู่บ้าน “ทุ่งแพม” เป็นที่ราบลุ่มเชิงเขา และที่ราบลุ่มริมแม่น้ำยวมมีพื้นที่เหมาะในการทำเกษตร เป็นบริเวณกว้างประมาณ 500 ไร่ มีคลองชลประทานไหลผ่านหมู่บ้าน

2. สภาพทางสังคมและวัฒนธรรม

2.1. ประชากร (จำนวนประชากรชาย – หญิง ขนาดและวัยของประชากร

ชาย 373 คน หญิง 384 คน รวมประชากร 757 คน 266 ครัวเรือน

ประชากร	ชาย	หญิง	รวม/คน
< 1 ปี	4	8	12
1 – 4 ปี	9	18	27
5 – 9 ปี	27	30	57
10 – 11 ปี	23	22	45
12 – 14 ปี	23	13	36
15 – 19 ปี	27	29	56
20 – 24 ปี	13	5	18
25 – 29 ปี	16	23	39
30 – 34 ปี	20	38	58
35 – 39 ปี	38	33	71
40 – 44 ปี	35	35	70
45 – 49 ปี	34	41	75
50 – 54 ปี	24	31	55
55 – 59 ปี	24	17	41
60 – 64 ปี	17	14	31
65 – 69 ปี	16	8	24
70 – 74 ปี	12	8	20
75 ปีขึ้นไป	11	11	22
รวม	373	384	757

2.2. การตั้งถิ่นฐานบ้านเรือน (รูปแบบดั้งเดิม/รูปแบบใหม่)

เดิมบ้านทุ่งแพม ตั้งริมแม่น้ำววม ต่อมาแม่น้ำววมได้กัดเซาะตลิ่งพังลง และได้เปลี่ยนทิศทางการไหล ชาวบ้านจึงพากันอพยพขึ้นมาตั้งหลักแหล่งใหม่ทางทิศตะวันตก บนเนินเขาห่างจากน้ำววมจนถึงปัจจุบัน

2.3. เส้นทางคมนาคมและการติดต่อกับภายนอก

มีการติดต่อระหว่างหมู่บ้านมีถนนสายแม่สะเรียง – แม่สามแลบ ตัดผ่านจึงเดินทางติดต่อกันได้สะดวกสบาย อยู่ห่างจากเขตเทศบาลตำบลแม่สะเรียง 8 กิโลเมตร

2.4. การศึกษา

2.4.1. การศึกษาในระบบ

ระดับก่อนวัยเรียน	ชาย	11 คน	หญิง	5 คน	รวม	16 คน
ระดับอนุบาล	ชาย	2 คน	หญิง	21 คน	รวม	23 คน
ระดับประถมศึกษา	ชาย	48 คน	หญิง	34 คน	รวม	82 คน
ระดับมัธยมศึกษา	ชาย	25 คน	หญิง	30 คน	รวม	55 คน
ระดับมหาวิทยาลัย	ชาย	16 คน	หญิง	13 คน	รวม	19 คน

2.4.2. การศึกษานอกระบบ (กศน.) ไม่มี

2.5. สาธารณสุข (อนามัยชุมชน, ระบบประกันสุขภาพ, หรือสวัสดิการสุขภาพ)

จำนวนผู้มีรายได้น้อย	430 คน
จำนวนผู้พิการ	4 คน
จำนวนอสม.	11 คน
จำนวนเด็กอายุต่ำกว่า 12 ปี	167 คน
จำนวนผู้มีบัตรสุขภาพ	8 คน
จำนวนผู้มีประกันสังคม	- คน
จำนวนหญิงมีครรภ์ในเขตรับผิดชอบ	13 คน
จำนวนหญิงอายุต่ำกว่า 20 ปีที่คลอดบุตร	2 คน
จำนวนเด็กเกิดมีชีพ	11 คน
เด็กที่มีอายุครบ 1 ปีที่ได้รับวัคซีนทุกชนิด	7 คน

2.6. วัฒนธรรมและประเพณี

ขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปวัฒนธรรมพื้นเมือง ตั้งไปจากจังหวัดอื่นในภาคเหนือ เพราะได้รับอิทธิพลด้านวัฒนธรรมจากพม่าวัดบางวัดเป็นแบบไทยใหญ่ผสมพม่า มีขนบธรรมเนียมประเพณีคือ

- ประเพณีบวชลูกแก้ว หรือบวชเณร เริ่มเดือนมีนาคม ถึงเดือนพฤษภาคม ซึ่งผู้จะบวชเณร เรียกว่า “ล่างลอง” มีพิธีโกนผมแล้วแต่งกายประดับเครื่องทรง และใช้ผ้าโพกศีรษะแบบพม่า นุ่งโสร่ง สวมถุงเท้า สีขาวยาว ทาแป้งขาว เขียนคิ้ว ทาปากสีแดง

- ประเพณีแห่เกี้ยว เริ่มวันออกพรรษา โดยนำต้นสน (เกี้ยว) ประดับตกแต่งให้สวยงาม สูงประมาณ 3 – 5 เมตร แห่ไปตามถนนสายต่าง ๆ นำไปตั้งในวัดแล้วจัดฉลองจุดไฟที่ต้นสนใน ลูกสว่าง

- ประเพณีออกพรรษา คืองานประเพณีสำคัญในเช้าวันขึ้น 15 ค่ำ ประชาชนจะหลั่ง ไหลไปทำบุญและตอนกลางคืนตามบ้านเรือนจะจุดไฟสว่างไสวด้วยสีลั่นต่าง ๆ บ้านแต่ละหลังจะ จัดทำราชวัติหน้าบ้าน โดยใช้ต้นกล้วยทางมะพร้าวและไม่ไผ่จัดทำเป็นขุ่มประติมากรรม เชื่อกันว่า พระ พุทธเจ้าจะเสด็จจากสวรรค์มาโปรดสัตว์ในวันออกพรรษา

- ศิลปะการเล่นพื้นบ้าน คือ รำโต คล้ายกับการเชิดสิงห์โตของจีน มีเครื่องดนตรี ประกอบด้วย กลองยาว พ้อง ฉาบ มอญ เชิง เป็นการโชว์ของกลองใหญ่สองหน้า (ความยาว ประมาณ 1 เมตร) จำนวน 1 ใบ ฉาบ และพ้องซึ่งมีหลายลูก โดยเล่นในงานเทศกาลหรืองาน สำคัญ

2.7. ศาสนา ความเชื่อและการเคารพนับถือ

บ้านทุ่งแพม ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ มีองค์กรทางศาสนา คือ วัดบ้านทุ่งแพม

2.8. การปกครองส่วนท้องถิ่นและภาวะผู้นำ

ผู้นำทางการ

1. นายถิ ไม่มีนามสกุล	ไม่ได้ตั้งเป็นผู้นำบ้านอย่างเป็นทางการ
2. นายแก้ว เชื้อนคำ	ไม่ได้ตั้งเป็นผู้นำบ้านอย่างเป็นทางการ
3. นายจันทร์ขาวหน่อแก้ว	ไม่ได้ตั้งเป็นผู้นำบ้านอย่างเป็นทางการ
4. นายสอน จันตา	ดำรงตำแหน่งผู้นำบ้านปี พ.ศ.2520 – พ.ศ.2525
5. นายบน บัญยวง	ดำรงตำแหน่งผู้นำบ้านปี พ.ศ. 2525 – พ.ศ. 2530
6. นายสอน จันตา	ดำรงตำแหน่งผู้นำบ้านปี พ.ศ. 2530 - พ.ศ. 2535
7. นายปิ่น ศรีคำเรือง	ดำรงตำแหน่งผู้นำบ้านปี พ.ศ.2535– พ.ศ. 2540
8. นายหล้า ใจมาดี	ดำรงตำแหน่งผู้นำบ้านปี พ.ศ. 2540 – พ.ศ. 2544
9. นายกองพูน บัญยวง	ดำรงตำแหน่งผู้นำบ้านปี พ.ศ.2544 จนถึงปัจจุบัน

ผู้นำทางธรรมชาติ

1. นายถา บัญยวง
2. นายอุบ สุนันทา
3. นายปราบ หน่อแก้ว
4. นายเสาร์ จันตา
5. นายสม ใจมาดี
6. นางปุย แก้วอ้าย
7. นายเป็ง บัญยวง

2.9. ความสัมพันธ์ของคนในชุมชนและกลุ่มชุมชน

การช่วยเหลือกันส่วนมากบ้านทุ่งแพม จะเป็นระบบเครือญาติ เช่น การเลือกตั้งต่างๆ ในหมู่บ้าน หากใครมีพี่น้องมากก็จะได้รับคะแนนสูง เป็นต้น

ส่วนกลุ่มที่ทำงานร่วมอยู่กับชุมชนส่วนมากจะเป็นสองกลุ่มหลัก คือ

- กลุ่มแม่บ้าน เริ่มก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ.2526 โดยมีเจ้าหน้าที่เคหกิจเกษตรมาเป็นวิทยากรสอนในเรื่องการทำดอกไม้ประดิษฐ์ การทำอาหาร การถนอมอาหาร หลังจากนั้นได้มีการจัดตั้งกลุ่มขึ้นอย่างเป็นทางการโดย นางสุภาพ ธรรมสิทธิ์ ซึ่งเป็นผู้มีความคิดริเริ่มตั้งกลุ่มขึ้นเพื่อทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกันซึ่งการรวมกลุ่มครั้งแรกนี้มีสมาชิกเข้าร่วม 25 คน ร่วมทำกิจกรรมต่างๆ มากมาย เช่น กิจกรรมเข้าค่าย กิจกรรมถนอมอาหาร ทำดอกไม้ประดิษฐ์ รวมถึงการทำกิจกรรมต่างร่วมกันในชุมชน เช่น งานบุญงานประเพณีต่างๆ ซึ่งกลุ่มแม่บ้านเห็นความสำคัญและร่วมมือกันทำกิจกรรมกิจกรรมต่างๆ ได้ดีมาก ปัจจุบันยังคงคงให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีเช่นเคย แต่ในปัจจุบันแม่บ้านมีกิจกรรมส่วนตัวมากขึ้นจึงทำให้แม่บ้านบางส่วนสนใจงานของตนเองมากขึ้นทำให้กิจกรรมต่างๆ ลดน้อยลงแต่ทางกลุ่มแม่บ้านก็ไม่คิดที่จะละเลยงานของกลุ่มและงานของชุมชน หากมีเวลาที่ยังคงมาร่วมกิจกรรมและให้ความช่วยเหลือเช่นเคย

- กลุ่มเยาวชน เกิดขึ้นมาจากการเปลี่ยนแปลงของกลุ่มหนุ่มสาวในอดีตซึ่งเกิดจากการรวมตัวของคนโสดหนุ่มสาวในหมู่บ้านร่วมกันทำกิจกรรมสาธารณะต่างๆ ซึ่งเป็นงานใหญ่ของหมู่บ้าน และจะเกาะกลุ่มกันได้ดีเพราะอาศัยและทำมาหากินอยู่ในละแวกหมู่บ้าน แต่ด้วยเหตุผลทางด้านเศรษฐกิจและสังคมทำให้บุคคลเหล่านี้จำเป็นต้องออกไปจากชุมชนเพื่อหางานทำ หรือศึกษาต่อที่อื่นๆ จึงทำให้กลุ่มหนุ่มสาวค่อยๆ สลายตัวไปในที่สุดแล้วจึงเกิดกลุ่มเยาวชนขึ้นมาแทนซึ่งโดยเฉลี่ยจะมีอายุไม่เกิน 20 ปีจึงเป็นเหตุให้กลุ่มนี้มีวุฒิภาวะน้อยลงจากกลุ่มหนุ่มสาวเดิม และกลุ่มเยาวชนนี้ในปัจจุบันจะไม่ค่อยมีกิจกรรมใหญ่ๆ ในชุมชนเกิดขึ้น นอกจากกิจกรรมทางด้านกีฬา และการให้ความช่วยเหลือในกิจกรรมของโรงเรียนและวัดหากมีการร้องขอเป็นครั้งคราวการทำงานกับชุมชนจึงน้อยลง

สำหรับในเรื่องของการยอมรับนั้นมีทั้งสองทางคือ ในด้านเยาวชน จะเชื่อฟังต่างๆ และคำนิยมใหม่ ๆ มากขึ้นและขาดความสัมพันธ์กับผู้สูงอายุมากขึ้นทำให้ความเคารพนับถือคนรุ่นเก่าๆ มีน้อยลง ส่วนในด้านผู้ใหญ่ในชุมชนก็มีความคิดว่าเยาวชนเหล่านี้ขาดวุฒิภาวะขาดความรับผิดชอบจึงไม่ค่อยไว้วางใจและไม่ค่อยมอบหมายงานใหญ่ๆ ในชุมชนให้ทำ ซึ่งสาเหตุทั้งสองประการนี้ทำให้เกิดช่องว่างระหว่างกลุ่มขึ้น

อีกสาเหตุหนึ่งคือ การออกไปจากชุมชนเพื่อศึกษาต่อหรือหางานทำ ทำให้เยาวชนเหล่านี้ทำงานได้ไม่ต่อเนื่องเพราะเมื่อจะได้ทำงานของกลุ่มอย่างต่อเนื่องก็เข้าสู่วัยที่จะต้องไปศึกษาต่อหรือหางานทำนอกพื้นที่แล้ว จึงทำให้การพัฒนาของกลุ่มเยาวชนเป็นไปอย่างเชื่องช้าและไม่ต่อเนื่อง

2.10. ระเบียบ ข้อปฏิบัติและกฎเกณฑ์ บทลงโทษของชุมชน

บ้านทุ่งแพมเป็นหมู่บ้านอพย. ได้ตั้งกฎระเบียบ ดังนี้

1. ผู้ใดฝ่าฝืนยิงปืนในหมู่บ้าน มีโทษต้องปรับ 200 บาท
2. ผู้ใดเล่นการพนันในหมู่บ้าน มีโทษต้องปรับ 200 บาท
3. ผู้ใดก่อเรื่องทะเลาะวิวาทหรือชกต่อยให้เกิดความเดือดร้อน มีโทษต้องปรับ 200 บาท
4. ผู้ใดลักเล็กขโมยน้อยหรือลักทรัพย์สินของผู้อื่นในหมู่บ้านมีโทษต้องปรับ 500 บาท
5. ผู้ใดทำลายสัตว์น้ำด้วยวิธีช็อต, วางยาเบื่อ หรือระเบิด มีโทษต้องปรับ 500 บาท
6. ผู้ใดเข้าไปใช้ประโยชน์หรือยึดครองในที่สาธารณะประโยชน์โดยไม่ได้รับอนุญาต มีโทษต้องปรับ 500 บาท
7. ผู้ใดทำลายทรัพย์สินของคนอื่นหรือสิ่งสาธารณประโยชน์ของทางราชการหรือหมู่บ้านเสียหาย มีโทษต้องปรับ 500 บาท
8. ผู้ใดปล่อยสัตว์ถ่ายอุจจาระลงบนท้องถนนหรือในที่สาธารณะไม่เก็บหรือทำความสะอาด มีโทษต้องปรับ 100 บาท

หมายเหตุ ปัจจุบันกฎระเบียบ ข้อปฏิบัติ ไม่มีการปฏิบัติที่เคร่งครัด

3. ทรัพยากรธรรมชาติ การจัดการและระบบกรรมสิทธิ์

3.1. พื้นดิน

- บ้านทุ่งแพม มีลักษณะที่ราบเชิงเขา มีพื้นที่ที่ราบเชิงเขาใช้ทำนา อยู่ในเขตชลประทาน ส่วนมากมีการทำสวนผลไม้ ผลกระทบเกิดจากการที่เกษตรกรใช้สารเคมีทางการเกษตรทำให้ดินเสื่อมคุณภาพปลูกอะไรได้ผลบ้าง ชาวบ้านยังไม่มีมีการปลูกพืชหมุนเวียนมีการเผาไฟบนหน้าดินก่อนปลูกพืช ทำให้เกิดผลกระทบคือ จุลินทรีย์ในดินตาย

3.2. พื้นน้ำ

- ระบบน้ำประปาในหมู่บ้าน มี 2 จุด
- มีการใช้น้ำในระบบชลประทาน ส่วนบ้านที่อยู่ในพื้นที่เชิงเขาใช้น้ำธรรมชาติ

3.3. ป่าไม้และชุมชน

มีขอบเขตพื้นที่และขนาดพื้นที่ดังนี้

- พื้นที่นามีจำนวน	342.00	ไร่
- พื้นที่ไร่ มีจำนวน	90.00	ไร่
- พื้นที่สวน มีจำนวน	88.50	ไร่
- พื้นที่ที่อยู่อาศัยมีจำนวน	43.75	ไร่
- อื่น ๆ	99.75	ไร่

4. สภาพทางเศรษฐกิจ

4.1. การประกอบอาชีพ

บ้านทุ่งแพม ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกร ปลูกข้าว, ถั่วเหลือง, กระเทียม

4.2. การจัดการผลผลิต

บ้านทุ่งแพม ผลผลิตทางการเกษตรนำมาจำหน่ายและรับประทานเอง มีพ่อค้าคนกลางรับผลผลิต

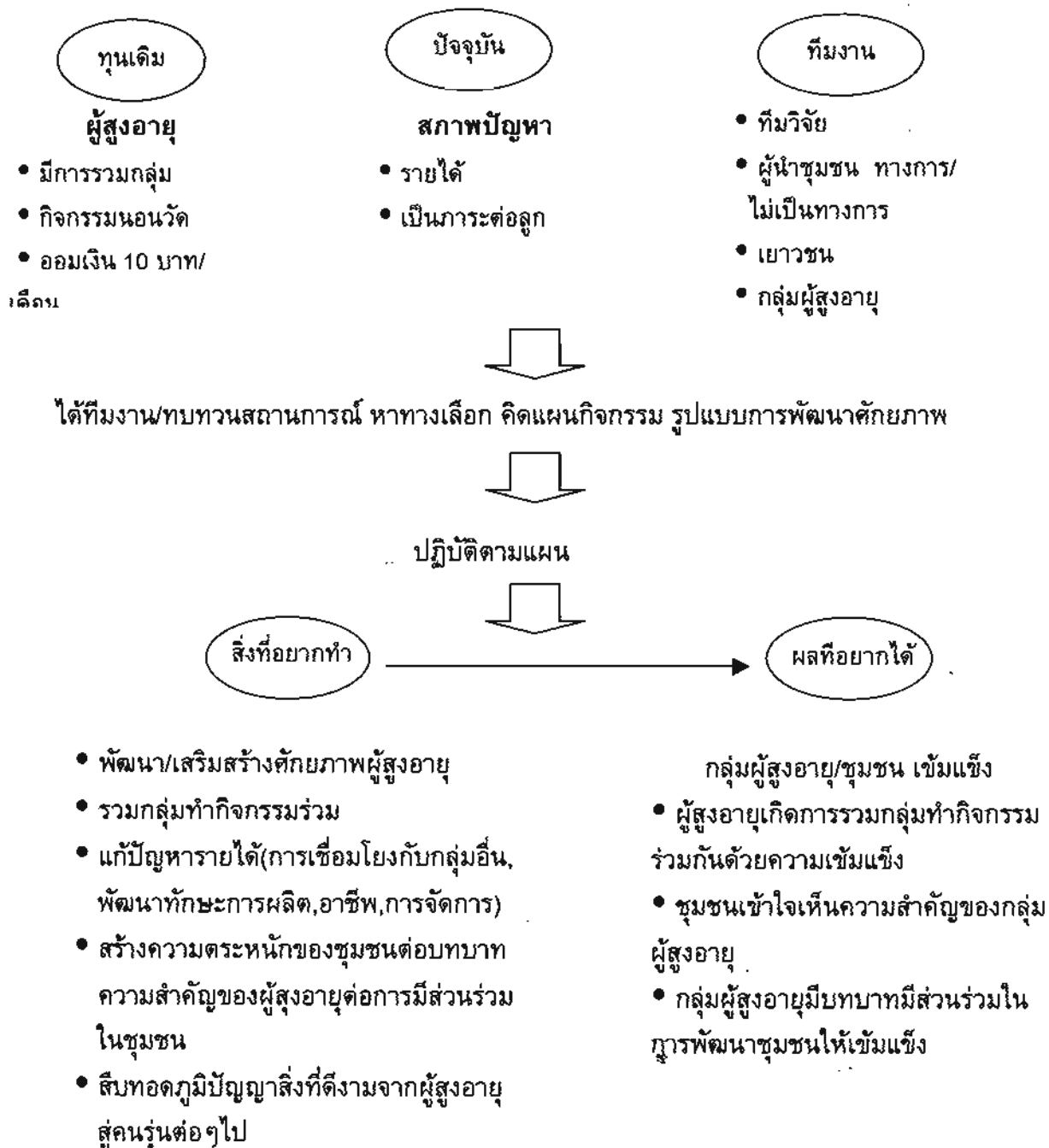
4.3. การสนับสนุนขององค์กรภายนอก

องค์การบริหารส่วนตำบลแม่ยวม สถานีอนามัยบ้านน้ำดิบ ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีตำบลแม่ยวม และสนง.ปศุสัตว์อำเภอแม่สะเรียง

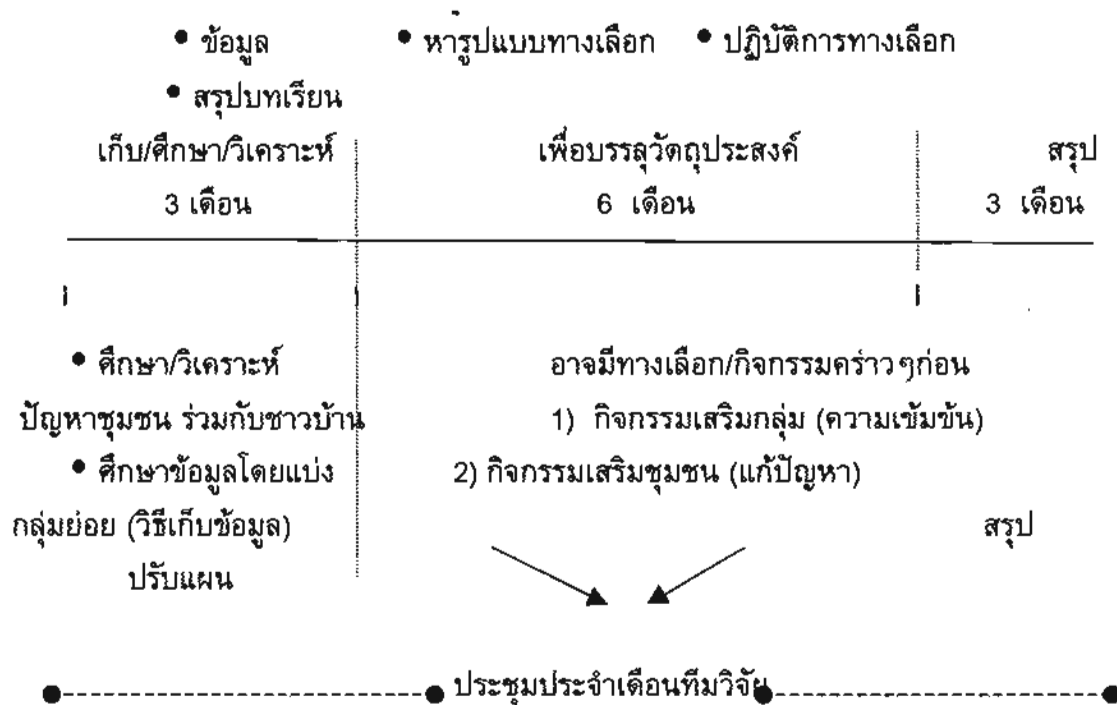
บทที่ 4 ขั้นตอนการดำเนินงาน

แนวทางการดำเนินงานโครงการฯ

คำถามวิจัย “จะสามารถเสริมสร้างความเข้มแข็งของกลุ่มผู้สูงอายุเพื่อให้มีส่วนร่วมในการเสริมสร้างความเข้มแข็งแก่ชุมชนได้อย่างไร”

ช่วงเวลาในการดำเนินโครงการแบ่งเป็น 3 ช่วงคือ 3-6-3 ดังนี้

การดำเนินงานของโครงการ นี้แบ่งออกเป็น 2 ระยะคือ

ระยะที่ 1 เป็นการทำความเข้าใจในเรื่องการทำงานวิจัยร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งหมดและหาข้อมูลโดยละเอียดของกลุ่มเพื่อค้นหาแนวทางในการดำเนินงานในช่วงต่อไป ประกอบด้วยกิจกรรมดังต่อไปนี้

1. การประชุมประจำเดือนผู้สูงอายุ

เป็นการประชุมครั้งแรกเมื่อเริ่มงานวิจัย ทางทีมวิจัยได้ทำการพูดคุยถึงกิจกรรมที่ทางกลุ่มได้ทำอยู่ เช่น งานทางด้านอาชีพเสริม การบริหารกลุ่มออมทรัพย์ และสถานการณ์ต่างๆ ไปของกลุ่มและกิจกรรมในช่วงแรกๆ ของกลุ่มที่ทำอยู่ โดยให้สมาชิกในกลุ่มได้พูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน ในเวทีนี้ทางกลุ่มยังไม่ค่อยมีความเข้าใจในการมาประชุม และการมีส่วนร่วมเท่าที่ควร มีการแสดงความคิดเห็นน้อย และเป็นการพูดคุยเฉพาะปัญหาที่ทางกลุ่มได้ประสบมา เช่น การทำดอกไม้จันทร์ที่ได้รับการส่งเสริมโดยทางองค์การบริหารส่วนตำบลและทางการศึกษานอกโรงเรียนนั้นทำแล้วขายไม่ได้ไม่มีตลาด

- ต้องการที่จะทำการปลูกพืชสมุนไพรส่งโรงพยาบาล และต้องการรู้ชนิดของผลิตภัณฑ์และราคาของผลิตภัณฑ์

- การทำกิจกรรมร่วมกับชุมชน ทางกลุ่มต้องการจัดให้มีการ “เทศกาลหลวงมหาชาติ” ที่วัดของหมู่บ้าน ซึ่งจะเป็นประเพณีสืบเนื่องต่อไปของหมู่บ้าน

ตารางที่ 1 การประชุมประจำเดือนกลุ่มผู้สูงอายุ

กิจกรรม/ วันที่ดำเนินงาน สถานที่/งบประมาณ	- การประชุมประจำเดือน - 10 ตุลาคม 2544 - ศาลาประชาธิปไตยบ้านทุ่งแพม - ค่าอาหาร 1,800 บาท - ค่าวัสดุอุปกรณ์ 300 บาท
ผู้เข้าร่วมประชุม	- กลุ่มผู้สูงอายุ จำนวน 28 คน
วิธีการ	- ประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็น
ผลการดำเนินการ	- ทราบถึงกิจกรรมที่ทางกลุ่มได้ดำเนินการมาในช่วงก่อน - กิจกรรมออมทรัพย์ - การทำดอกไม้จันทร์ - การทำงานร่วมกับชุมชน - แนวทางของกิจกรรมที่จะทำต่อ

2. การประชุมเตรียมความพร้อมของทีมวิจัย

ทางทีมวิจัยได้เชิญผู้ที่จะมีส่วนร่วมในงานวิจัย และการพัฒนาของตำบลเข้าร่วมประชุม ประกอบด้วย ประธานกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล ผู้ใหญ่บ้านทุ่งแพม ประธานกลุ่มผู้สูงอายุบ้านทุ่งแพม สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านทุ่งแพม ผู้บริหารโรงเรียนบ้านทุ่งแพมและทีมวิจัย ซึ่งการประชุมครั้งนี้ผู้ประสานงานวิจัย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ได้เข้าร่วมประชุมด้วย ทางผู้วิจัยได้ชี้แจงรายละเอียดของโครงการ วัตถุประสงค์ และผลที่คาดว่าจะได้รับ รวมถึงกำหนดการทำงานและงบประมาณในช่วง 3 เดือนแรก จากการประชุมทุกฝ่ายที่เข้าร่วมประชุมแผนด้วยกับโครงการฯ และพร้อมที่จะร่วมมือและให้การสนับสนุน

ตารางที่ 2 การประชุมเตรียมความพร้อมทีมวิจัย

กิจกรรม/วันที่ดำเนินการ สถานที่/งบประมาณ	- การประชุมเตรียมความพร้อมทีมวิจัย - 6 พฤศจิกายน 2544 - ห้องประชุมองค์การบริหารส่วนตำบลแม่ยวม - อาหาร 1,000 บาท - วัสดุอุปกรณ์ 300 บาท
ผู้เข้าร่วมประชุม	- ประธานกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลแม่ยวม ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลแม่ยวม - ประธานกลุ่มผู้สูงอายุทุ่งแพม, ผู้ใหญ่บ้านทุ่งแพม - หัวหน้าสถานีอนามัยน้ำดิบ, ผู้บริหารโรงเรียนทุ่งแพม - ผู้ประสานงานวิจัย จังหวัดแม่ฮ่องสอน - ทีมวิจัย
วิธีการ	- ชี้แจงรายละเอียดโครงการ - แลกเปลี่ยนความคิดเห็น
ผลการดำเนินการ	- ผู้เข้าร่วมประชุมเข้าใจการวิจัยเพื่อท้องถิ่น - ให้ความร่วมมือและพร้อมที่จะสนับสนุน

3. เวทีสร้างความเข้าใจกลุ่มผู้สูงอายุในเรื่องการวิจัย และค้นหาภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมประเพณีของชุมชน

ในเวทีนี้ทางทีมวิจัยได้แนะนำโครงการวิจัย และชี้แจงขั้นตอนและขอบเขตการทำงานรวมทั้งงบประมาณและแผนงานให้แก่กลุ่มผู้สูงอายุบ้านทุ่งแพม ต่อจากนั้นในช่วงหลังได้ทำการแบ่งกลุ่มผู้เข้าร่วมประชุม เป็นกลุ่มย่อย 2 กลุ่ม เพื่อค้นหาภูมิปัญญาท้องถิ่นในกลุ่มและวัฒนธรรมประเพณี เมื่อค้นหาได้แล้วในแต่ละกลุ่มออกมานำเสนอต่อเวทีใหญ่อีกครั้ง หลังจากนำเสนอแล้วได้มีตัวแทนกลุ่มผู้สูงอายุ คือนายจี เขียวมูลและนายอุบ สุนันทา ออกมาเล่านิทานพื้นเมือง (เล่าเจ็ย) ให้กลุ่มฟัง

ในการประชุมครั้งนี้ได้มีหัวหน้าสถานีอนามัยบ้านน้ำดิบ เข้าร่วมประชุมด้วยและได้บรรยายถึงวิธีการรักษาสุขภาพของผู้สูงอายุ ทั้งในเรื่องของการบริโภคอาหาร การดูแลรักษาสุขภาพกายและสุขภาพจิต การออกกำลังกาย ในช่วงพักเที่ยงได้มีการตรวจเช็คความดันโลหิตของผู้สูงอายุ และมีการตกลงกันว่าจะมีการออกกำลังกายกันทุกเดือนในวันประชุมประจำเดือนของผู้สูงอายุ

ข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมประเพณีที่ได้จากเวที

ภูมิปัญญาท้องถิ่น

พิธีเรียกขวัญ

ผู้รู้ นายปราบ หน่อแก้ว (อาจารย์หรือหมอเมือง) ได้รับสืบทอดมาจากตำราแผนโบราณ

เป็นพิธีที่คนพื้นเมืองทำขึ้น หากใครรู้สึกไม่สบาย กินไม่ได้นอนไม่หลับ ตกใจเนื่องจากเห็นสิ่งที่หวาดกลัวหรือประสบอุบัติเหตุ ทำให้ขวัญหนีดีฝ่อ เป็นต้น ท่านให้ทำพิธีเรียกขวัญ (ฮ้องขวัญ)

พิธีการทำขันครู (ขันตั้ง) ให้หมอเมืองหรืออาจารย์เป็นผู้ทำพิธี นำขันเงินใส่ดอกไม้ และ พลุ 4 กรวย กรวยดอกไม้ 4 กรวย เทียนไข 2 คู่ เทียนไขเล่มเล็ก 1 คู่ ข้าวเปลือก 1 ลิตร ข้าวสาร 1 ลิตร เหยียนบาท 3 บาท ผ้าขาวผ้าแดง อาหารคาวและหวาน น้ำด้าย 9 เส้น วนรอบขันเงิน จากนั้นอาจารย์หรือหมอเมืองจะเป็นผู้กล่าวทำพิธี ผู้เรียกขวัญจะพนมมือตั้งจิตอธิษฐาน และนำด้ายผูกข้อมือมัดมือผู้เรียกขวัญ เป็นอันเสร็จพิธี

พิธีส่งเคราะห์ หรือสะเดาะเคราะห์

ผู้รู้ นายปราบ หน่อแก้ว ได้รับสืบทอดมาจากคนรุ่นเก่า และครูจากตำราแผนโบราณ

ผู้สืบทอด นายจันทร์แดง หน่อแก้ว

เป็นพิธีที่คนพื้นเมืองเชื่อว่า หากทำพิธีส่งเคราะห์แล้วเป็นการลดอุบัติเหตุหรือลดเหตุร้ายต่างๆ การถูกใส่ความ กระทำสิ่งใดก็มักเป็นโทษเสื่อมเสีย

พิธีการ นำเครื่องบูชา ข้าวปลาอาหาร ผลไม้ของหวาน หมากพลู บุหรี่ ดินน้ำมันปั้นเป็นรูปสัตว์ต่างๆ กระดาษสี ปีกสัตว์ที่กระตอง นำสิ่งของดังกล่าวจำนวนอย่างละ 8 ใส่ลงในสวดวง (สวดวง คือ กาบกล้วยนำมาหักเป็นรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส โดยนำไม้เสียบให้ติดกันและรองฐานสำหรับใส่ของ) นำมอบให้อาจารย์ผู้ทำพิธีส่งเคราะห์ พร้อมกับข้าวดอก เทียน ใส่จาน ปักจี้ตามแต่จะใส่ อาจารย์จะมีคำกล่าวส่งเคราะห์ ผู้เสาะห้เคราะห์จะนั่งพนมมือตั้งจิตอธิษฐานให้พ้นเคราะห์ อาจารย์จะนำน้ำมันต์พรมพร้อมกล่าว เมื่อกล่าวเสร็จจะนำสวดวงไปทิ้งตามทิศ ตามวันเดือนปีเกิดของผู้จะส่งเคราะห์ เป็นอันเสร็จพิธี

บูชาเทียน

ผู้รู้ นายปราบ หน่อแก้ว (อาจารย์หรือหมอเมือง) ได้รับสืบทอดมาจากตำราแผนโบราณ

ผู้สืบทอด นายด่วน สุธรรม และนายจันทร์แดง หน่อแก้ว

เป็นพิธีที่คนพื้นเมืองทำขึ้น เพราะเชื่อว่าเป็นการนำโชคลาภสืบชะตาสู่ตัวเอง อาจทำร่วมกับการส่งเคราะห์หรือเสาะห้เคราะห์ก็ได้

พิธีการ อาจารย์จะนำกระดาษสามาเขียนรูปแมงยันต์ (ซึ่งอาจารย์จะดูรูปจากตำราซึ่งจะแล้วแต่วันเดือนปีเกิดของบุคคลที่จะทำ) เขียนลงในกระดาษสา แล้วนำด้ายมาทำ 4 สาย เท่าอายุคนจะทำ นำด้ายมาพันติดกับแมงยันต์แล้วม้วนก่อนจึงนำขี้ผึ้งมาพันรอบกระดาษสาและด้าย

ซึ่งจะเป็นลักษณะเหมือนกับเทียนไข จากนั้นจะให้ผู้ทำนำมาจุดบูชาหน้าพระพุทธรูป พร้อมอธิษฐานให้ผู้ทำหมดเคราะห์

การทำบายศรี และการจัดดอกไม้

ผู้รู้ นางขันแก้ว

ผู้สืบทอด นางอนงค์ กุณะ และนางปา เชียงตา

เป็นสิ่งที่สืบทอดมาจากโบราณถือว่าเป็นการทำเพื่อเป็นสิริมงคลต่อตนเอง และต่อผู้ที่

ทำ จะทำเฉพาะในงานมงคล เช่น งานแต่งงาน งานบวช เรียกขวัญและสิบละตา

วิธีทำ นำใบตองพับเป็นสามเหลี่ยมรูปกรวยใหญ่จนถึงเล็ก แล้วนำมาต่อกันเป็นชั้นๆ นำมาติดกับพาน พร้อมประดับประดาด้วยดอกไม้

การทำปราสาท ครีวทาน

ผู้รู้ นายสม ใจมาดี ได้รับสืบทอดมาจากคนโบราณ ซึ่งปฏิบัติให้ดูจึงสังเกต

ผู้สืบทอด นายปอย จันตา และนายปี ศรีวิชัย

เป็นความเชื่อในสมัยก่อนว่า หากทำปราสาทนำไปอุทิศให้กับคนตายเพื่อให้คนตายได้ใช้ในชีวิตหลังความตาย เป็นพิธีสืบทอดสืบทอดกันมาจนถึงปัจจุบัน

วิธีทำ เขียนแบบแปลนปราสาทตามแบบที่ต้องการ นำไม้มาทำเป็นโครงปราสาทตามแบบแล้วนำกระดาษเงินกระดาษทองหรือกระดาษสีมาตกแต่งโครงไม้ดังกล่าว

การทำกระบาย ไม้ด้ามข้าว (ทัพพีไม้)

ผู้รู้ นายจี เขียวมูล ได้รับสืบทอดมาจากการสังเกตจากคนรุ่นก่อน

“กระบาย” ใช้สำหรับตักน้ำดื่มกิน ในสมัยโบราณ

“ไม้ด้ามข้าว” ใช้สำหรับคนข้าวเหนียวหรือตักข้าว

วิธีทำ “กระบาย” นำไม้สักทำเป็นด้ามจับ และใช้กะลามะพร้าวตัดครึ่งแล้วนำมาต่อกัน “ไม้ด้ามข้าว” นำไม้สักมาเหลาให้เป็นลักษณะสี่เหลี่ยมแบบยาวๆ แล้วนำมาขัด นำไปใช้ได้

การทำไม้กวาด

ผู้รู้ นายอุบ สุนันทา

ใช้สำหรับกวาดบริเวณบ้าน

วิธีทำ นำต้นดอกหญ้ามาตากแห้ง สลัดให้ผงดอกหญ้าออกให้หมด ส่วนการทำด้ามไม้กวาดนั้น นำไม้ไผ่มาตัดตามความยาวที่ต้องการและเหลาให้มีขนาดพอเหมาะ จากนั้นนำดอกหญ้ามาติดต่อกับด้าม

การทำบัตกรีสังกะสี

ผู้รู้ นายสม ใจมาดี ได้รับการสอนจากผู้สูงอายุรุ่นก่อน

เป็นการตอสังกะสีให้ติดกันและนำมาใช้สำหรับเป็นที่รองน้ำฝน

วิธีทำ ใช้การบัดกรีสังกะสีแบบเก่า โดยใช้เหล็กหัวแล้งชนิดเผาไฟ ตะกั่วแท่งและน้ำกรด ในการบัดกรีสังกะสีเพื่อทำสิ่งประดิษฐ์ต่าง ๆ เช่น ถังน้ำ รางน้ำฝน เป็นต้น

เล่าเจ็ย

ผู้รู้ นายจี เขียวมูล และนายปราบ หน่อแก้ว

เป็นการเล่านิทานเพื่อความสนุกสนานแต่แฝงไปด้วยคติธรรม ซึ่งนำมาจากหนังสือธรรมของผู้เฒ่าผู้แก่สมัยก่อน

หมวดแผนโบราณ

ผู้รู้ นางบุญบัน

เป็นการนวนิยายตามร่างกายเพื่อคลายเส้นซึ่งมีมาตั้งแต่สมัยโบราณ โดยดูจากตำราและคู่มือ พร้อมทั้งมียาสมุนไพรประกอบด้วย

วัฒนธรรมประเพณี

ประเพณีสงกรานต์

เป็นประเพณีดั้งเดิมเป็นประเพณีที่จัดให้ช่วงกลางเดือนเมษายน ซึ่งเป็นเดือนที่ร้อนที่สุดจึงได้มีการเล่นน้ำเพื่อคลายความร้อน และเป็นวันผู้สูงอายุเนื่องจากในเดือนเมษายน ทางโรงเรียนจะปิดเทอมเพื่อให้เด็กได้พักผ่อน และให้ผู้เฒ่าจากบ้านเกิดได้กลับบ้าน เพื่อพบปะญาติพี่น้อง ในวันนี้จะมีการรดน้ำดำหัวผู้สูงอายุ และช่วงเช้าทำบุญตักบาตร ช่วงเย็นมีการขนทรายเข้าวัดเป็นประเพณีที่สนุกสนานสืบทอดกันมาแต่โบราณ

ประเพณีเดือน 2 ยี่เป็ง (ลอยกระทง)

เป็นประเพณีที่ทำสืบเนื่องเพื่อขอขมาเจ้าแม่คงคาจะมีในทุกปีของเดือนวันเพ็ญเดือน 12 หรือเดือน 2 ของปฏิทินคนเมือง มีการทำกระทงจากใบตองและนำไปอธิษฐานพร้อมทั้งปล่อยลงแม่น้ำ ตอนเช้าจะมีการทำบุญตักบาตร ตอนเย็นมีการแห่ต้นโคม และลอยกระทง ละเล่นดอกไม้เพลิง แห่ด้วยวงดนตรีพื้นเมือง เป็นวันสำคัญทางศาสนาของคนในภาคเหนือและเป็นการแห่เพื่อความสนุกสนาน

ประเพณีเดือน 4 เป็ง (ตานข้าวใหม่)

เป็นการทานข้าวใหม่ (ข้าวที่เพิ่งเกี่ยวใหม่) หรือข้าวหลาม มีการตั้งธรรมมหาชาติที่วัด คือเป็นการเอาข้าวที่เก็บเกี่ยวผลผลิตได้ในการทำบุญให้พระภิกษุสงฆ์ที่วัด

ประเพณีกล้วยสลาก

เป็นการทำบุญอุทิศส่วนกุศลให้คนที่ตาย ทุกคนจะนำเครื่องไทยทานใส่อาหารคาวหวานนำไปถวายพระสงฆ์นิมนต์มารับเครื่อง ซึ่งเจ้าของจะนำเส้นเป็นรายชื่อแต่ละคนเข้ามารวมกันในวัดและจะจับเส้นสลาก (เส้นรายชื่อ) แจกจ่ายให้พระ ได้รับของใครต้องนำถวายพระก่อน ถือว่าเป็นการทำบุญ

ประเพณีถวายเทียนเข้าพรรษา

เป็นประเพณีที่ยึดถือกันมาแต่โบราณ เป็นการถวายเทียนให้พระภิกษุสงฆ์เนื่องจากสมัยก่อนไม่มีไฟฟ้าใช้ จึงได้ถวายเทียนให้พระภิกษุใช้ เพื่อได้แสงสว่าง มีทุกปี จนสืบทอดถึงปัจจุบัน

ประเพณีการทอดกฐิน

มีในเดือนยี่ (เดือนพฤศจิกายน) เพื่อทำบุญและตกแต่งเครื่องทักทายทาน องค์กฐินมี 1 ผืน พร้อมด้วยเครื่องบริวารต่างๆ พระที่มารับกฐินต้องอยู่ในวัดนั้นๆ มีพระ 4-5 รูป มารับกฐิน ซึ่งพระภิกษุจะให้พร

ตารางที่ 3 เวทีสร้างความเข้าใจกลุ่มผู้สูงอายุในเรื่องการวิจัย และค้นหาภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมประเพณีของชุมชน

กิจกรรม/วันที่ดำเนินการ สถานที่/งบประมาณ	- เวทีสร้างความเข้าใจกลุ่มผู้สูงอายุในเรื่องการวิจัย และค้นหาภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมประเพณีของชุมชน - 10 พฤศจิกายน 2544 - ศาลาประชาธิปไตยบ้านทุ่งแพม - อาหาร 1,800 บาท - วัสดุอุปกรณ์ 300 บาท
ผู้เข้าร่วมประชุม	- กลุ่มผู้สูงอายุ จำนวน 50 คน - หัวหน้าสถานีอนามัยน้ำดิบ - ประธานกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลแม่ยาว - ทีมวิจัย 3 คน
วิธีการ	- ประชุมชี้แจงและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น - แบ่งกลุ่มย่อยและนำเสนอ เวทีใหญ่เพื่อเพิ่มเติมเนื้อหา
ผลการดำเนินการ	- ได้ข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมประเพณีของข้อมูลและผู้รู้ - ได้ข้อตกลงร่วมกันในการดูแลรักษาสุขภาพ

4. เวทีทบทวนสถานการณ์ ปัญหา และความคาดหวังของกลุ่มผู้สูงอายุ

เวทีนี้เป็นการระดมความคิดเห็นในการหาสถานการณ์ ปัญหา ความคาดหวังของกลุ่ม โดยการแบ่งเป็นกลุ่มย่อยเพื่อระดมความคิดและนำเสนอในกลุ่มใหญ่ เพื่อเพิ่มเติมข้อมูลอีกครั้งหนึ่ง ซึ่งข้อมูลที่ได้จากเวทีมีดังนี้ คือ

สถานการณ์ของกลุ่ม

- รวมกลุ่มกันด้วยความสมัครใจ
- มีกิจกรรมร่วมกันในการไปนอนวัดในวันพระ และร่วมกันทำบุญ
- มีกลุ่มออมทรัพย์และการจัดการที่เข้มแข็ง
- มีการประชุมปรึกษาหารือกันประจำทุก ๆ เดือนหลังจากการออมทรัพย์ในวันที่ 10

ของทุกเดือน

- มีกิจกรรมเสริมอาชีพ คือการทำดอกไม้จันทร์
- สมาชิกกลุ่มทำงานหนักไม่ค่อยได้ สุขภาพไม่ดี
- งานไม่ค่อยมีทำ ขาดรายได้
- ต้องอาศัยครอบครัวลูกหลานให้เป็นภาระ

ปัญหาของกลุ่ม

- ขาดความรู้ ความเข้าใจทำให้ไม่สามารถแสดงความคิดเห็นหรือขาดความคิดริเริ่ม
- มาประชุมไม่ต่อเนื่อง และขาดประชุมบ่อย
- มีการร่วมกันทำกิจกรรมน้อย
- การทำอาชีพเสริม คือ ดอกไม้จันทร์ ทำแล้วขายไม่ได้ ไม่มีตลาดรองรับ
- ทำงานเฉพาะกลุ่มไม่มีการร่วมมือกับกลุ่มอื่น หรือมีการร่วมน้อย
- ขาดงบประมาณในการส่งเสริมอาชีพ

ความคาดหวังของกลุ่ม

- ด้านความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ต้องการถ่ายทอด
- ต้องการมีอุปกรณ์ดนตรีพื้นเมือง เพื่อร่วมงานต่าง ๆ และถ่ายทอดความรู้ให้เยาวชน
- ต้องการมีอาชีพเสริมรายได้ให้มากขึ้น
- ต้องการให้มีการประกวดในเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น บายศรี ตุง ปราสาท เป็นต้น
- ต้องการช่วยเหลืองานของสมาชิก และงานของชุมชนทั้งในด้านการร่วมกันปรึกษาหารือ
- งานพัฒนา และงานประเพณี

ตารางที่ 4 เวทีทบทวนปัญหา สถานการณ์ และความคาดหวังของกลุ่มผู้สูงอายุ

กิจกรรม/วันที่ดำเนินงาน สถานที่/งบประมาณ	- เวทีทบทวนปัญหา สถานการณ์และความคาดหวังของกลุ่มผู้สูงอายุ - 29 พฤศจิกายน 2544 - ศาลาประชาธิปไตยบ้านทุ่งแพม - อาหาร 1,800 บาท - วัสดุอุปกรณ์ 1,000 บาท
ผู้เข้าร่วมประชุม	- กลุ่มผู้สูงอายุ จำนวน 30 คน - หัวหน้าสถานีอนามัยน้ำดิบ - สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านทุ่งแพม - ผู้บริหารโรงเรียนทุ่งแพม - ประธานกลุ่มสตรีบ้านทุ่งแพม - ผู้ใหญ่บ้านทุ่งแพม - ผู้ประสานงานวิจัย จังหวัดแม่ฮ่องสอน 3 คน - ทีมวิจัย 3 คน
วิธีการ	- ประชุมชี้แจงและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น - แบ่งกลุ่มย่อยและนำเสนอในเวทีใหญ่เพื่อเพิ่มเติมข้อมูล
ผลการดำเนินการ	- ได้ข้อมูล สถานการณ์ ปัญหา และความคาดหวังของกลุ่มผู้สูงอายุ

5. เวทีหาจุดอ่อน จุดแข็งของกลุ่ม และวิเคราะห์ ปัญหา สาเหตุและแนวทางแก้ไขของกลุ่ม

การประชุมครั้งนี้เป็นข้อมูลที่ต่อเนื่องจากคราวที่แล้วซึ่งได้ปัญหาของกลุ่มออกมา ในช่วงแรกของการประชุม ได้ให้ทางกลุ่มวิเคราะห์ถึงจุดอ่อนและจุดแข็งของกลุ่ม เพื่อที่จะนำข้อมูลมาประกอบแนวคิดในการแก้ไขปัญหากลุ่ม ในช่วงหลังจะนำปัญหาที่ได้จากเวทีที่แล้วมาตั้งเพื่อให้กลุ่มช่วยกันวิเคราะห์ถึงสาเหตุและหาแนวทางแก้ไขปัญหาโดยใช้จุดอ่อนและจุดแข็งของกลุ่มมาเป็นข้อมูลในการวิเคราะห์ด้วย หลังจากนั้นก็ให้จัดลำดับความสำคัญของปัญหาให้ช่วยกันให้คะแนนความสำคัญของปัญหาซึ่งได้ข้อมูลดังนี้ คือ

ตารางที่ 5 ข้อมูลในเรื่อง จุดอ่อน จุดแข็ง ของกลุ่ม

จุดอ่อน	จุดแข็ง
1. เวลาออมทรัพย์หรือมาประชุมไม่สม่ำเสมอ 2. ขาดตลาดรองรับในการรับซื้อดอกไม้จันทร์ 3. ขาดความรู้ในการจัดจำหน่ายดอกไม้จันทร์ 4. ขาดทุนทรัพย์ต้องการเงินสมทบ 5. มีความรู้น้อย 6. ขาดการวิเคราะห์ข้อมูลในการทำกิจกรรมต่างๆที่ชัดเจน (ขาดความรู้/ความสามารถ) 7. ขาดการประสานงานที่ต่อเนื่อง ขาดคนติดต่อประสานงาน 8. ขาดคนแนะนำในเรื่องอาชีพเสริม 9. ขาดประสบการณ์ในการบริหารจัดการ กลุ่ม 10. สุขภาพไม่ค่อยแข็งแรง 11. การมีส่วนร่วมของสมาชิก (เวลาทำกิจกรรมไม่ค่อยพร้อมเพียง)	1. มีความเข้มแข็งในกลุ่มออมทรัพย์ 2. มีการช่วยเหลือในกลุ่มสมาชิกหรือชุมชน เช่น ประเพณีสำคัญ และงานศพ 3. มีภูมิปัญญา เช่น การทำบายศรีถ่ายทอดไม่ได้ (ไม่มีผู้สนใจ) 4. มีกองทุนสวัสดิการช่วยในเวลาเจ็บป่วย (ให้กู้ฉุกเฉิน)ไม่มีดอกเบี้ย 2 เดือน วงเงิน 1,000.- บาท) 5. มีความสามัคคีในกลุ่ม

ตารางที่ 6 ข้อมูล สาเหตุ ปัญหา แนวทางแก้ไข และการจัดลำดับความสำคัญของปัญหา (คะแนนการให้ความสำคัญอยู่ในวงเล็บในช่องปัญหา) ได้ข้อมูลดังนี้

สาเหตุ	ปัญหา	แนวทางแก้ไข
- ขาดความรู้/ความเข้าใจ - ประชุมไม่ต่อเนื่อง - ขาดประชุมเป็นส่วนมาก/มาไม่พร้อม	- ไม่ค่อยแสดงความคิดเห็น - ขาดการตัดสินใจร่วมกัน (21)	- ให้ผู้นำในหมู่บ้านช่วยชี้แจง/ชักชวน - สมาชิกที่เข้าร่วมประชาสัมพันธุ์ชักชวน - จัดประชุมใหญ่เพื่อพูดคุยและหาแนวทางแก้ไข - ปลุกจิตสำนึกในการทำงานเพื่อส่วนรวม
- งานไม่มี - ทำงานหนักไม่ได้ - ขาดอาชีพเสริม - ขาดงบประมาณ/ทุนสนับสนุน	- ไม่มีรายได้ต้องอาศัยลูกหลาน/ครอบครัว - ทำกิจกรรมเป็นส่วนน้อย - เข้าวัดแค่ 20 เปอร์เซ็นต์ - คิดไม่ออกว่าจะทำอะไร (รวมทำกิจกรรม) (24)	- หาอาชีพเสริมมีการฝึกอบรม - ปรับปรุงการบริหารจัดการกลุ่ม/ออมทรัพย์ - หมั่นดูแลรักษาสุขภาพ - มีการศึกษาดูงานกลุ่มที่มีศักยภาพ

สาเหตุ	ปัญหา	แนวทางแก้ไข
- ขาดการวิเคราะห์ข้อมูลที่ชัดเจน - วัตถุประสงค์ - ผู้ผลิต - ตลาด/ราคา - ต้นทุน	- ทำผลิตภัณฑ์แล้วขายไม่ได้ (ดอกไม้จันทร์) (10)	- ร่วมกันวิเคราะห์ (คิด) ข้อมูลทุกด้านได้ชัดเจนก่อนทำผลิตภัณฑ์ต่างๆ - ต้องมีความจริงใจในการร่วมกันทำ - คิดถึงกลุ่มก่อนส่วนตัว
- คนรุ่นหลังไม่ค่อยมีความสนใจ - ขาดผู้ประสาน/กระตุ้นในชุมชน - ขาดการประชาสัมพันธ์	- มีความรู้ภูมิปัญญา/วัฒนธรรมประเพณี แต่ขาดคนสืบทอด (มีคนอยากถ่ายทอด) (2)	- ประชาสัมพันธ์ - จัดนิทรรศการ - จัดประกวด - หาผู้ประสานงาน/ผู้กระตุ้นในชุมชน - จัดการในเรื่องการเรียน/การสอนในเรื่องนี้ - พยายามร่วมมือในชุมชนในการฟื้นฟูวัฒนธรรมประเพณี (โดยเฉพาะผู้นำหมู่บ้าน)
- ขาดการประสานงานติดต่อกับกลุ่มต่างๆ	- ทำเฉพาะในกลุ่มไม่ร่วมกับกลุ่มอื่น (1)	- ประสานงานกับกลุ่มต่างๆให้มากขึ้นในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มนั้น

ตารางที่ 7 เวทีหาจุดอ่อน/จุดแข็ง ของกลุ่มและวิเคราะห์ ปัญหา สาเหตุและแนวทางแก้ไข

กิจกรรม/วันที่ดำเนินงาน สถานที่/งบประมาณ	- เวทีหาจุดอ่อน/จุดแข็ง วิเคราะห์ปัญหา สาเหตุและแนวทางแก้ไข - 11 ธันวาคม 2544 - ศาลาประชาธิปไตยบ้านทุ่งแพม - ค่าอาหาร 1,800 บาท - วัสดุอุปกรณ์ 300 บาท
ผู้เข้าร่วมประชุม	- กลุ่มผู้สูงอายุ 28 คน - ทีมวิจัย 3 คน
วิธีการ	- ชี้แจงรายละเอียดและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น - แบ่งกลุ่มย่อยทำงานในแต่ละหัวข้อและนำเสนอในเวทีใหญ่ เพื่อเพิ่มเติมเนื้อหา
ผลการดำเนินการ	- ได้ข้อมูลจุดอ่อน/จุดแข็ง สาเหตุและแนวทางแก้ไขปัญหาของกลุ่ม

6. เวทีวิเคราะห์ทางเลือกในการปฏิบัติการ

ในเวทีนี้ทีมวิจัยได้รวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้จากเวทีที่ผ่านมาและข้อมูลของชุมชนที่ทีมวิจัยได้ค้นคว้ามานำเสนอต่อที่ประชุมกลุ่มเพื่อเป็นข้อมูลในการวิเคราะห์ทางเลือกในการปฏิบัติการในช่วงต่อไป ผลของเวทีของกลุ่มได้เลือกกิจกรรมที่จะดำเนินต่อ 3 ทางด้วยกันคือ

1. กิจกรรมเกี่ยวกับอาชีพเสริม ทางกลุ่มได้เสนออาชีพเสริมพร้อมทั้งวิเคราะห์ถึงการดำเนินงาน ตลาด ทุนดังนี้

เลี้ยงไก่พื้นเมืองโดยเพาะพันธุ์เอง

การเลี้ยง แยกใส่กรงเมื่อไก่ออกมาได้เป็นระยะเวลา 3 วัน มีการหยอดวัคซีน หลังจากนั้นเมื่ออายุครบสามสัปดาห์ ทำการฉีดวัคซีนฝีดาษ แยกเลี้ยงบ้านใครบ้านมัน เมื่อขายแล้วนำเงินเข้ากลุ่ม ร้อยละ 2 บาทต่อปี/คน

อาหาร ไก่เล็กผสมอาหารไก่กับปลายข้าวให้กิน ไก่ใหญ่ให้ข้าวเปลือก

ทุนในการดำเนินการ ขอทาง อบต. หรือหน่วยงานอื่นในการสนับสนุนงบประมาณและนำมาเฉลี่ยให้กับสมาชิกกลุ่ม เช่น บางรายนำไปใช้ในการสร้างโรงเรือนบางรายนำไปซื้อพันธุ์ไก่

ตลาด ขายภายในหมู่บ้านและหมู่บ้านใกล้เคียงเพื่อนำไปบริโภค

ทำไม้กวาดทางมะพร้าว

วัตถุดิบ หาได้จากหมู่บ้านสมาชิก

สมาชิกผู้หญิง เตรียมวัตถุดิบเช่น ก้านมะพร้าว เชือกฟาง ไม้ไผ่ทำเป็นด้ามดาบ

สมาชิกผู้ชาย เป็นผู้ทำรวมกลุ่มกันทำ

ต้นทุน ใช้ต้นทุนของกลุ่มเอง โดยกู้ยืมจากกลุ่มออมทรัพย์

ตลาด ขายภายในหมู่บ้านและหมู่บ้านใกล้เคียง เมื่อขายได้จะนำเงินกำไรที่ได้แบ่งเป็น 2 ส่วน เข้ากลุ่ม 2 เปอร์เซนต์ ได้ตั้งฝ่ายขาย 1 คน เพื่อทำหน้าที่เสนอขายสินค้า

2. กิจกรรมเกี่ยวกับภูมิปัญญาและการสืบทอด ทางกลุ่มได้เลือกการทำบายศรี เป็นกิจกรรมที่จะสืบทอด ตามรายละเอียด คือ

กลุ่มที่ 2 ภูมิปัญญาการสืบทอด

ทำบายศรีสู่ขวัญ

เลือกเพราะ

- ต้องการสืบทอด
- สามารถใช้บายศรีประกอบ ในประเพณีได้หลากหลาย เช่น บายศรีสู่ขวัญ แต่งงาน รับแขกบ้านแขกเมือง
- ส่งเสริมการใช้วัสดุจากธรรมชาติ

ความเป็นมา

แบ่งบายศรีออกเป็น 2 ชุด คือ

1. ชุดเล็ก 4 กลีบ 16 ชั้น
2. ชุดใหญ่ 8 กลีบ 19 ชั้น

ส่วนมากใช้ในพิธีมงคลต่างๆ เช่น แต่งงาน บวชนาค ต้อนรับแขกบ้านแขกเมือง

วัสดุ

ดอกไม้หอมต่าง ใบตอง เชื่อมหูด พาน เสื้อผ้า ของควรวาน ด้ายมัดมือ

วิธีทำ

ฉีกใบตองออกเพื่อทำเป็นกรวย เข้ารูปเป็นชั้น 16 หรือ 19 ชั้นตามต้องการ ประดับด้วยดอกไม้ ด้ายมัดมือ ของควรวานใส่ในบายศรี

กิจกรรมที่ต้องการทำ

- ให้ความรู้เรื่องการทำบายศรีแก่เยาวชนและผู้สนใจ
- พุทธศุขแลกเปลี่ยนการทำบายศรีในกลุ่มผู้รู้และผู้สูงอายุ
- เพิ่มเติมเอกสาร และข้อมูลของบายศรีในชุมชน + นอกชุมชน
- เลือกบุคลากรเพื่อเป็นวิทยากร และสาธิตการทำบายศรี
- จัดอบรมให้แก่ผู้สนใจ โดยนำผู้รู้และผู้สูงอายุเข้ามาแลกเปลี่ยน
- วิเคราะห์ประเมินผล ปรับปรุงเพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์
- รวบรวมข้อมูลทั้งหมดเพื่อจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นโดยร่วมมือกับทางโรงเรียน

กิจกรรมที่ชุมชนเห็นความสำคัญ

- จัดประกวดการทำบายศรีระดับกลุ่ม ,หมู่บ้านต่อไป ในงานประเพณีท้องถิ่นต่างๆ
- จัดแปลงบายศรีเป็นกระถางใบตอง+ ประกวดในประเพณีลอยกระทง
- จัดทำเอกสารเผยแพร่

3. การบริหารจัดการกลุ่ม

กลุ่มที่ 3 การจัดการกลุ่ม

สาเหตุ

- ติดงาน
- ไม่สนใจ ไม่อยากร่วมกิจกรรมกลุ่ม ขาดประเด็นในการปรึกษาหารือ
- ไม่เสียสละเวลาส่วนตัว

ควรมีกฎระเบียบใหม่ ทำอย่างไร

- ควรมีกฎระเบียบของกลุ่มให้ชัดเจน
- จัดประชุมใหญ่
- ให้คณะกรรมการจัดทำร่างกฎระเบียบ
- เสนอต่อที่ประชุมเห็นชอบ
- บังคับใช้กฎระเบียบของกลุ่มผู้สูงอายุ

ความรู้ที่อยากได้

- ความรู้ในการบริหารจัดการกลุ่ม
- ความรู้/ทักษะของคณะกรรมการในตำแหน่งต่าง ๆ
- การวางแผนการบริหารจัดการ

ทำไมจึงไม่สามารถติดต่อกับกลุ่มต่าง ๆ ได้

- ขาดการประสานงานและการปรึกษาหารือระหว่างกลุ่ม
- ขาดการประชุมร่วมกัน
- ต้องการให้กลุ่มอื่น ๆ รู้จักกลุ่มผู้สูงอายุด้วย
- หากมีกลุ่มอื่นมาร่วมประชุม เช่น กลุ่มแม่บ้านอาจมาร่วมอธิบายทำความเข้าใจเนื้อหาการประชุมให้คนชราเข้าใจมากขึ้นและเตือนความจำ

- มีการจัดกิจกรรมร่วมกันบ้างในบางโอกาส

หลังจากได้ข้อมูลต่าง ๆ ครบแล้วที่ประชุมได้ปรึกษาหารือเกี่ยวกับกิจกรรมที่จะร่วมกับโรงเรียนในวันเด็กที่จะถึง คือ วันที่ 11 มกราคม 2545 ทางกลุ่มเสนอว่าต้องการทำปราสาท และบายศรีเพื่อให้เด็กนักเรียนได้ดูและเรียนรู้ และจะมีการเล่นนิทานพื้นเมือง(เล่าเจ้าย) ให้เด็ก ๆ ฟังด้วย ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้จะได้ผลทั้งในด้านการมีส่วนร่วมกับชุมชนและการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นไปด้วยในตัว

ตารางที่ 8 เวกีวิเคราะห์ทางเลือกในการปฏิบัติการ

กิจกรรม/วันที่ดำเนินการ สถานที่/งบประมาณ	- เวกีวิเคราะห์ทางเลือกในการปฏิบัติการในช่วงต่อไป - 21 ธันวาคม 2544 - ค่าอาหาร 1,800 บาท - ค่าวัสดุอุปกรณ์ 1,000 บาท
ผู้เข้าร่วมประชุม	- กลุ่มผู้สูงอายุ 25 คน - ผู้ใหญ่บ้านทุ่งแพม - ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านทุ่งแพม - ตัวแทนผู้ประสานงานวิจัย จังหวัดแม่ฮ่องสอน 3 คน - ทีมวิจัย 3 คน
วิธีการ	- ประชุมชี้แจงและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น - แบ่งกลุ่มย่อยทำงานในแต่ละหัวข้อ และนำเสนอในเวทีใหญ่เพื่อเพิ่มเติมข้อมูล
ผลการดำเนินงาน	- ได้แนวทางในการปฏิบัติการในช่วงต่อไปใน 3 เรื่องคือ 1. การทำอาชีพเสริมของกลุ่ม 2. การถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น 3. การบริหารจัดการกลุ่ม

7. ประชุมคณะทำงานเพื่อวางแผนปฏิบัติการหลังจากได้ทางเลือกของกลุ่ม

จากการประชุมกลุ่มในเวทีวิเคราะห์ทางเลือกในการปฏิบัติการ ทางทีมวิจัยได้รวบรวมข้อมูล ต่างๆ ที่ได้นำเสนอต่อคณะทำงานและที่ปรึกษาโครงการฯ เพื่อวางแผนในการปฏิบัติการ ซึ่งได้ช่วยกันหาวิธีการและการสนับสนุนทั้งในส่วนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โรงเรียน และทางฝ่ายสาธารณสุข ซึ่งได้แผนทั้ง 4 ด้านคือ

1. การทำอาชีพเสริมของกลุ่ม ทางทีมวิจัยจะได้จัดให้มีกิจกรรมในการฝึกอบรม สำหรับอาชีพตามที่กลุ่มเสนอ และทางองค์การบริหารส่วนตำบลยินดีที่จะสนับสนุนในเรื่องทุนโดยใช้ทุนจากกองทุนต่างๆ ของทางภาครัฐร่วมสนับสนุน

2. การถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น ทางโรงเรียนต้องการที่จะพัฒนาให้เป็นหลักสูตรท้องถิ่น โดยในระยะแรกจะให้ทางผู้รู้และกลุ่มผู้สูงอายุได้เข้าไปเป็นวิทยากรในโรงเรียน เพื่อสอนนักเรียนในเรื่องภูมิปัญญาต่างๆของผู้สูงอายุ สำหรับเรื่องบายศรีที่จะนำความรู้ไปเพื่อบรรจุในหลักสูตรท้องถิ่นนั้น จะต้องมีการรวบรวมข้อมูลจากผู้รู้ จัดทำบันทึกและเอกสารซึ่งรายละเอียดในกิจกรรมจะอยู่ในแผนปฏิบัติการต่อไป

3. การจัดการกลุ่ม จะได้มีการเปิดประชุมใหญ่ของกลุ่มผู้สูงอายุทำการฝึกอบรมคณะกรรมการ มีการวางแผนและการประชุมเพื่อรับร่างกฎระเบียบเป็นข้อบังคับใช้ต่อไป

4. ด้านสุขภาพ จะได้ทำการประชุมทำแผนการทำงานในด้านการสร้างเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุร่วมกับทางสาธารณสุข เพื่อเป็นโครงการนำร่องในตำบลในเรื่องการเสริมสร้างสุขภาพของผู้สูงอายุ

ตารางที่ 9 ประชุมคณะทำงานเพื่อวางแผนการปฏิบัติการหลังจากได้ทางเลือกของกลุ่ม

กิจกรรม/วันที่ดำเนินการ สถานที่/งบประมาณ	- ประชุมคณะทำงานเพื่อวางแผนปฏิบัติการในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาสภาพของกลุ่มผู้สูงอายุในระยะต่อไป - 10 มกราคม 2545 - ค่าอาหาร 1,000 บาท - ค่าวัสดุอุปกรณ์ 300 บาท
ผู้เข้าร่วมประชุม	- คณะที่ปรึกษาโครงการวิจัย - ทีมวิจัย 3 คน
วิธีการ	- ประชุมนำเสนอข้อมูลที่ผ่านมา - วิเคราะห์และหากิจกรรมที่จะทำในช่วงต่อไป - ประสานงานการทำงานและการสนับสนุนกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
ผลการดำเนินงาน	- ได้แผนปฏิบัติการในช่วงต่อไป รวมทั้งการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่างๆ เช่น องค์การบริหารส่วนตำบล โรงเรียน สาธารณสุข

8. กิจกรรมการมีส่วนร่วมกับชุมชนและโรงเรียน ในงานวันเด็กแห่งชาติ

กิจกรรมนี้เกิดขึ้นโดยทางกลุ่มได้เสนอความต้องการที่จะร่วมกับโรงเรียน ในการทำปราสาทและบายศรี แสดงให้เด็กนักเรียนได้ศึกษาและเรียนรู้ถึงประวัติ วิธีการทำและการใช้ประโยชน์ ซึ่งทางกลุ่มได้ร่วมกันทำก่อนวันงาน 3 วัน และได้รับความร่วมมืออย่างดีจากชุมชน โรงเรียนและเด็ก มีคนเข้ามาช่วยทำงานมากมายทั้งเด็กและผู้ใหญ่มาช่วยกันทำในโรงเรียนเมื่อถึงวันงานมีการจัดแสดง และให้ตัวแทนของกลุ่มผู้สูงอายุได้ขึ้นไปอธิบายถึงวิธีการทำและการใช้ประโยชน์บนเวที และต่อด้วยการเล่นิทานพื้นเมือง (เล่าเจ็ย) ของผู้สูงอายุอีกด้วย ซึ่งได้รับความสนใจจากเยาวชนและชุมชนเป็นอย่างมาก

ตารางที่ 10 กิจกรรมการมีส่วนร่วมกับชุมชนในงานวันเด็กแห่งชาติ

กิจกรรม/วันที่ดำเนินการ สถานที่/งบประมาณ	- กิจกรรมการมีส่วนร่วมกับชุมชน - 9-11 มกราคม 2545 - โรงเรียนบ้านทุ่งแพม - ค่าอาหาร 2,000 บาท - ค่าวัสดุอุปกรณ์ 1,500 บาท
ผู้เข้าร่วมกิจกรรม	- กลุ่มผู้สูงอายุ 20 คน - ชาวบ้านทุ่งแพม - นักเรียนโรงเรียนทุ่งแพม - คณะครูโรงเรียนบ้านทุ่งแพม - ทีมวิจัย 3 คน
วิธีการ	- จัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์เพื่อทำปราสาทและบายศรี - จัดทำปราสาทและบายศรีบริเวณโรงเรียนบ้านทุ่งแพม - นำไปตั้งแสดงในประวัติประจำพิธีในวันที่ 11 มกราคม 2545 - นำเสนอผลงานวิธีทำ และการใช้ประโยชน์แก่ชุมชนและนักเรียน
ผลการดำเนินงาน	- กลุ่มผู้สูงอายุได้มีส่วนร่วมกับชุมชนและโรงเรียนในการทำงาน - ชุมชนและเด็กนักเรียนให้ความสนใจมาก - เป็นการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นทางหนึ่ง

ระยะที่ 2 กิจกรรมในช่วงนี้ส่วนมากจะเป็นกิจกรรมในการแก้ไขปัญหา ซึ่งได้มาจากการหาข้อมูลของกลุ่มและเวทีการพูดคุยในการทำกิจกรรมในระยะที่ 1 โดยมีกิจกรรมดังต่อไปนี้

1. การพัฒนาการบริหารจัดการกลุ่ม ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมย่อยคือ

1.1. การประชุมใหญ่กลุ่มผู้สูงอายุ

เพื่อทราบแนวทางในการทำงานต่อไปในช่วงที่ 2 และปรึกษาหารือเกี่ยวกับเรื่องระยะเวลาและการที่ทางคณะกรรมการจะได้ทำร่างกฎระเบียบของกลุ่มขึ้น

ตารางที่ 11 การประชุมใหญ่กลุ่มผู้สูงอายุ

กิจกรรม/วันที่ดำเนินงาน สถานที่/งบประมาณ	- การประชุมใหญ่กลุ่มผู้สูงอายุ - 10 เม.ย.2545 - ศาลาประชาธิปไตยบ้านทุ่งแพม - ค่าอาหาร 3,200 บาท - ค่าวัสดุอุปกรณ์ 500 บาท
ผู้เข้าร่วมประชุม	- กลุ่มผู้สูงอายุ จำนวน 80 คน
วิธีการ	- ดำเนินการประชุมใหญ่ พูดคุย ปรึกษาหารือ
ผลการดำเนินการ	- กลุ่มได้ทราบถึงแนวทางในการทำงานในช่วงต่อไป

1.2. การฝึกอบรมคณะกรรมการกลุ่มผู้สูงอายุ

การฝึกอบรมนี้มีหลักสูตร 2 ด้านคือ ด้านการบริหารจัดการกลุ่มและการบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์ ซึ่งทางกลุ่มผู้สูงอายุได้ให้ความเห็นไว้ตั้งแต่เวทีวิเคราะห์ทางเลือกในการปฏิบัติการว่า น่าจะมีการฝึกอบรมให้แก่คณะกรรมการกลุ่มในทั้ง 2 เรื่อง เพราะเห็นว่าทั้งการบริหารจัดการกลุ่มผู้สูงอายุและการบริหารจัดการในเรื่องการออมทรัพย์ของกลุ่มนั้นยังไม่ชัดเจนพอ เช่นในเรื่องกฎระเบียบของกลุ่ม การมีส่วนร่วมของสมาชิก และการจัดการในเรื่องบัญชีและการเงินของกลุ่ม ด้วยเหตุผลเหล่านี้จึงมีการอบรมทั้ง 2 หลักสูตร ซึ่งผลจากการฝึกอบรมครั้งนี้ ทางคณะกรรมการกลุ่มสามารถเพิ่มศักยภาพของตนเองทั้งในเรื่องการบริหารจัดการ และมีการชัดเจนในการดำเนินการของกลุ่มออมทรัพย์มากขึ้นทั้งในเรื่อง การฝากการกู้ยืมและการทำบัญชีของกลุ่ม

ตารางที่ 12 การฝึกอบรมคณะกรรมการกลุ่มผู้สูงอายุในเรื่องการบริหารจัดการกลุ่ม

กิจกรรม/วันที่ดำเนินงาน สถานที่/งบประมาณ	- ฝึกอบรมคณะกรรมการ - - บทบาทหน้าที่ - กฎระเบียบกลุ่ม - การบริหารจัดการกลุ่ม - 9-10 พ.ค.2545 - ศาลาประชาธิปไตยบ้านทุ่งแพม - ค่าอาหาร 1,500 บาท - ค่าวัสดุอุปกรณ์ 500 บาท - ค่าตอบแทนวิทยากร 1,600 บาท
ผู้เข้าร่วมประชุม	- คณะกรรมการกลุ่มผู้สูงอายุ จำนวน 15 คน
วิธีการ	- จัดการวิทยากร - เตรียมหลักสูตร - ทำการฝึกอบรม
ผลการดำเนินการ	- คณะกรรมการมีความชัดเจนในบทบาทหน้าที่และการบริหารงานกลุ่มได้ดี - คณะกรรมการสามารถจัดทำร่างระเบียบข้อบังคับของกลุ่มได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.3 การศึกษาดูงาน ตำบลน้ำเกียน จังหวัดน่าน

การไปศึกษาดูงานในส่วนของชมรมผู้สูงอายุตำบลน้ำเกียน จังหวัดน่านนั้น ทางทีมวิจัยได้ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับกลุ่มผู้สูงอายุของตำบลน้ำเกียนแล้วเห็นว่าน่าสนใจ และน่าจะเป็นแบบอย่างในด้านต่าง ๆ แก่ผู้สูงอายุบ้านทุ่งแพมได้บ้าง ทั้งในเรื่องของความเข้มแข็งของกลุ่มและชุมชน การรวมตัวกันอย่างเหนียวแน่น การพัฒนาอาชีพ อีกทั้งการมีส่วนร่วมของชุมชนและการพึ่งพาตนเอง ทางผู้วิจัยได้ติดต่อไปทางผู้ประสานงานของตำบลน้ำเกียนว่า จะนำกลุ่มผู้สูงอายุของบ้านทุ่งแพมไปดูงาน ซึ่งก็ได้รับคำตอบด้วยความยินดี

สำหรับทางกลุ่มที่จะไปดูงานประกอบด้วยคณะกรรมการกลุ่ม 9 คน สมาชิกกลุ่ม 6 คน ทีมวิจัย 3 และประธานอบต.แม่ยม และได้แบ่งหน้าที่ของทางกลุ่มให้ช่วยกันศึกษากลุ่มของตำบลน้ำเกียน ในแต่ละประเด็นที่สนใจคือ การบริหารจัดการกลุ่ม อาชีพเสริม และการดูแลสุขภาพของกลุ่มผู้สูงอายุ

ผลปรากฏว่าได้ผลมากกว่าที่คาดหมาย ไม่ว่าจะเป็นเรื่องต่างๆที่ทางกลุ่มต้องการที่จะศึกษาแล้วยังได้ผลทางด้านการสร้างจิตสำนึกของการมีส่วนร่วมอีกมาก เพราะทางกลุ่มบ้านทุ่งแพมได้ไปเจอกับประสบการณ์จริงในการที่ทางตำบลน้ำเกียนมีความพร้อมเพียง ให้ความร่วมมือจากทุกส่วนไม่ว่าจะเป็นกลุ่มแม่บ้าน กลุ่มผู้นำกลุ่มเยาวชนและข้าราชการในตำบล ซึ่งจะมีกลุ่มผู้สูงอายุเป็นแกนนำ ซึ่งทำให้ทางกลุ่มทุ่งแพมได้เห็นถึงการทำงานอย่างมีส่วนร่วมและการเสีย

สละของทางกลุ่มได้เป็นอย่างดีและได้นำมาเป็นแบบอย่างในการปรับปรุงกลุ่มของตนเองในเวลาต่อมา อีกทั้งยังได้เห็นการทำน้ำหมักและปุ๋ยชีวภาพ ซึ่งทางกลุ่มสนใจมาก เมื่อกลับมาแล้วได้มีการปรับเปลี่ยนกิจกรรมในเรื่องอาชีพเสริมจากการทำไม้กวาดทางมะพร้าวมาเป็นการฝึกอบรมการทำน้ำ/ปุ๋ยชีวภาพ เพื่อต้องการนำไปใช้ในการปลูกพืชผักเพื่อสุขภาพของตนเอง (ดูรายละเอียดในอาชีพเสริม) และในเรื่องของการออกกำลังกายของกลุ่มๆได้ไปเห็นความร่วมมือในการออกกำลังกายของกลุ่มผู้สูงอายุตำบลน้ำเกี๋ยน และได้สอบถามถึงผลของการออกกำลังกายของสมาชิกกลุ่ม ซึ่งได้ผลดีต่อสุขภาพมากจึงได้นำมาเริ่มปฏิบัติกันในกลุ่มของบ้านทุ่งแพม

ตารางที่ 13 การศึกษาดูงาน ตำบลน้ำเกี๋ยน จังหวัดน่าน

กิจกรรม/วันที่ดำเนินงาน สถานที่/งบประมาณ	- การศึกษาดูงาน ตำบลน้ำเกี๋ยน จังหวัดน่าน - วันที่ 5-7 พ.ค.2545 - ตำบลน้ำเกี๋ยน จังหวัดน่าน - งบประมาณ 38,000 บาท
ผู้เข้าร่วมประชุม	- กลุ่มผู้สูงอายุ จำนวน 15 คน - ประธานบริหารและปลัด อบต.แม่ยม - ทีมวิจัย 3 คน
วิธีการ	- เดินทางไปศึกษาดูงาน การทำงานของกลุ่มผู้สูงอายุ ตำบลน้ำเกี๋ยน จังหวัดน่าน
ผลการดำเนินการ	- กลุ่มผู้สูงอายุบ้านทุ่งแพมได้เรียนรู้และเห็นรูปแบบการดำเนินงานแบบมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านน้ำเกี๋ยนโดยมีกลุ่มผู้สูงอายุของตำบลน้ำเกี๋ยนเป็นแกนนำ

1.4 การประชุมจัดทำร่างกฎระเบียบ

จากการได้รับการอบรมการบริหารจัดการกลุ่มและได้ไปศึกษาดูงานมาแล้ว ทางคณะกรรมการกลุ่มได้มีการนัดประชุมที่จะสรุปผลในด้านต่างๆจากการไปดูงาน และการจัดทำร่างกฎระเบียบของกลุ่มขึ้นเพื่อ

ผลจากการประชุมคือในส่วนของการไปศึกษาดูงานได้สรุปในด้านต่างๆ คือ

1. ด้านการบริหารจัดการ เห็นว่าทางกลุ่มผู้สูงอายุตำบลน้ำเกี๋ยนมีศักยภาพมากในการบริหารจัดการ มีการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบที่ชัดเจน มีกลุ่มย่อยๆ ตามกิจกรรมในกลุ่มใหญ่ เช่น กลุ่มผลิตดอกไม้ประดิษฐ์ กลุ่มออกกำลังกาย กลุ่มทอผ้า กลุ่มปุ๋ยชีวภาพ แต่เป็นที่น่าสนใจก็คือ ทางกลุ่มผู้สูงอายุตำบลน้ำเกี๋ยนไม่มีกฎระเบียบที่ตายตัวของกลุ่ม

2. ด้านอาชีพเสริมเห็นว่าศักยภาพในด้านนี้มีผลกับทางกลุ่มบ้านทุ่งแพมคือมีการทำอาชีพเสริมในกลุ่ม แต่ประเด็นที่น่าสนใจคือในการทำอาชีพเสริมของกลุ่มตำบลน้ำเกี๋ยนมิได้ทำเพื่อหวังผลทางด้านเศรษฐกิจมากนัก แต่กลับหวังผลในด้านสังคมและความร่วมมือมากกว่า จะเห็นได้จากการที่มีการซักถามและพูดคุยถึงเรื่องการทำอาชีพเสริมและเรื่องรายได้ ทางสมาชิกกลุ่มตำบลน้ำเกี๋ยนได้บอกว่า “ที่ทำกันอยู่ทุกวันนี้ เช่น ในเรื่องดอกไม้ประดิษฐ์ก็ไม่ได้มีรายได้

มากมายอะไร บางทีก็นำไปช่วยในงานศพของคนในชุมชน เขาก็ให้คำตอบแทนมาบ้างแต่ที่ได้มากกว่านั้นคือ เราได้พบปะพูดคุยกันได้กินข้าวด้วยกันได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันบ้าง ส่วนในเรื่องการทำน้ำหมักและปุ๋ยชีวภาพนั้น ก็ทำเพื่อใช้ในการปลูกพืชผักของเราเองเวลาเอาไปกินจะได้สบายใจและดีกับสุขภาพด้วย

3. ในเรื่องสุขภาพได้ผลสรุปออกมาว่า การออกกำลังกายทุกๆเช้าโดยมีการเดินโดยใช้ท่าของการรำพื้นบ้าน และการออกกำลังกายโดยใช้ไม้กระบองแม่บุญมี ทำให้สุขภาพดีขึ้น โรคปวดข้อ ปวดหลัง ปวดเอวในผู้สูงอายุหายไปหลังจากได้ออกกำลังกายกันอย่างสม่ำเสมอมาเป็นเวลานาน ส่วนในเรื่องกินอยู่ก็พยายามรับประทานอาหารให้ครบ 5 หมู่ และทำจิตใจให้สบายก็จะทำให้สุขภาพดีขึ้น

ในเรื่องของการทำร่างกฎระเบียบทางคณะกรรมการกลุ่มได้ร่างกฎระเบียบดังนี้

ร่างระเบียบชมรมผู้สูงอายุ บ้านทุ่งแพม

ว่าด้วยสมาชิกภาพ

พ.ศ. 2545

1. ระเบียบนี้เรียกว่า ระเบียบชมรมผู้สูงอายุบ้านทุ่งแพม
2. ระเบียบนี้ใช้บังคับ ตั้งแต่วันที่ 15 มิถุนายน 2545
3. คุณสมบัติของผู้เป็นสมาชิก ผู้สมัครเข้าเป็นสมาชิกมีคุณสมบัติดังนี้
 - 1) ตั้งบ้านเรือนอยู่บ้านทุ่งแพม หมู่ที่ 3 ตำบลแม่ยวม อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน
 - 2) สมาชิกสามัญ อายุ 50 ปีขึ้นไป
 - 3) สมาชิกวิสามัญ อายุ 49 ปีลงมา
4. การยื่นใบสมัคร ให้เป็นสมาชิกยื่นใบสมัครถึงคณะกรรมการชมรมฯ ซึ่งคณะกรรมการชมรมฯ ผู้สูงอายุจะเปิดรับสมัครและดำเนินการทุกวันที่ 10 ของทุกเดือน โดยนำหลักฐาน สำเนาทะเบียนบ้านและสำเนาทะเบียนราษฎรประจำตัวประชาชน มายื่นต่อคณะกรรมการชมรมฯ
5. ค่าธรรมเนียมแรกเข้าและเงินสะสม ผู้สมัครเข้าเป็นสมาชิกต้องชำระค่าธรรมเนียมแรกเข้าพร้อมกับเงินสะสม จำนวน 20 บาทขึ้นไป
6. การเลือกเข้าเป็นสมาชิก ผู้สมัครเข้าเป็นสมาชิกต้องได้รับการพิจารณาจากคณะกรรมการชมรมฯ
7. การเปลี่ยนชื่อ สัญชาติและที่อยู่ สมาชิกคนใดที่มีการเปลี่ยนแปลงชื่อ สกุล สัญชาติ และที่อยู่ต้องแจ้งให้คณะกรรมการชมรมทราบภายใน 15 วัน นับแต่วันที่เปลี่ยนแปลง โดยแนบหลักฐานการเปลี่ยนแปลงทั้งหมดมาแสดงต่อคณะกรรมการด้วย
8. การตั้งผู้รับโอนประโยชน์ให้สมาชิกทำหนังสือ ตั๋วบุคคลหนึ่งหรือหลายคนไว้ให้คณะกรรมการชมรมฯ เพื่อให้เป็นผู้รับประโยชน์
9. การขาดสมาชิกภาพ คือ

- 1) เสียชีวิต
 - 2) วิกลจริต
 - 3) ต้องคำพิพากษาจำคุก
 - 4) ถูกฟ้องล้มละลาย
 - 5) ลาออกถูกให้ออก
10. การลาออกจากชมรม ต้องแจ้งให้คณะกรรมการชมรมฯทราบ โดยแสดงความจำนงเป็นหนังสือแสดงต่อคณะกรรมการชมรมฯ คณะกรรมการชมรมฯ จะร่วมกันพิจารณาอนุมัติโดยพิจารณา ดังนี้
- 1) ถ้าลาออกระหว่างปีจะได้รับเงินออมทั้งหมด
 - 2) ถ้าลาออกระหว่างสิ้นปีที่เกิดเงินปันผล จะได้รับเงินออมทั้งหมด และเงินปันผลของปีนั้น
 - 3) ต้องชดใช้หนี้สินที่มีอยู่กับทางชมรมฯ ให้เรียบร้อย
- หมายเหตุ หากผู้ลาออกต้องการสมัครเข้าเป็นสมาชิกใหม่ ต้องสมัครหลังจาก 1 ปีตั้งแต่วันลาออก
11. การให้ออกจากชมรม หากสมาชิกขาดออมทรัพย์ 3 เดือนขึ้นไป จะมีการว่ากล่าวตักเตือน หากขาดออมทรัพย์ 6 เดือนขึ้นไป ให้ออกจากการเป็นสมาชิก ชมรมฯ ทางคณะกรรมการชมรมฯ จะจ่ายเงินออมทรัพย์ของสมาชิกคืนให้ 50 % แต่ไม่ต่ำกว่า 30 บาท ทั้งนี้ต้องชดใช้หนี้สินกับทางชมรมฯ ให้เรียบร้อย มิฉะนั้นทางชมรมฯ ให้เรียบร้อย มิฉะนั้นทางชมรมฯ จะดำเนินการตามกฎหมายต่อไป
12. การประชุมใหญ่สามัญประจำปี จะประชุม ปีละ 1 ครั้ง หลังสิ้นสุดการปิดบัญชีประจำปี
13. การประชุมใหญ่วิสามัญ ในกรณีที่มีการทำกิจกรรมเร่งด่วน
- 1) คณะกรรมการเป็นผู้เรียกประชุม
 - 2) สมาชิกลงชื่อและเปิประชุมไม่น้อยกว่าหนึ่งในสี่ของจำนวนสมาชิกทั้งหมด โดยทำหนังสือแจ้งประธานเพื่อประกาศเปิดประชุม

ประกาศ ณ มิถุนายน 2545

(ลงชื่อ)

(นายจันทร์ดา ปันแดง)

ประธานชมรมผู้สูงอายุบ้านทุ่งแพม

และจะนำร่างนี้เข้าที่ประชุมใหญ่เพื่อพิจารณา และรับรองอีกครั้งหนึ่ง

ตารางที่ 14 การประชุมจัดทำร่างกฎระเบียบ

กิจกรรม/วันที่ดำเนินการ สถานที่/งบประมาณ	- การประชุมจัดทำร่างกฎระเบียบ - 10 พ.ค. 2545 - ศาลาประชาธิปไตยบ้านทุ่งแพม - ค่าอาหาร 750 บาท
ผู้เข้าร่วมประชุม	- คณะกรรมการกลุ่มผู้สูงอายุ 15 คน
วิธีการ	- ประชุมปรึกษาหารือเพื่อร่างร่างกฎระเบียบของกลุ่ม
ผลการดำเนินการ	- ได้ร่างกฎระเบียบของกลุ่มเพื่อนำเสนอต่อที่ประชุมใหญ่เพื่อพิจารณาต่อไป

1.5 การประชุมใหญ่เพื่อพิจารณาร่างกฎระเบียบ

เมื่อคณะกรรมการได้ร่างกฎระเบียบมาแล้ว ก็มีการประชุมใหญ่กลุ่มผู้สูงอายุ ทางคณะกรรมการได้เสนอร่างที่เตรียมมาให้กับที่ประชุมใหญ่ฟัง มีการอภิปรายกันเล็กน้อย แต่ก็ไม่ได้มีการแก้ไข ทางกลุ่มมีความเข้าใจร่วมกันกับกฎระเบียบที่ร่างขึ้น และอนุมัติให้มีการใช้กฎระเบียบของกลุ่มตามที่คณะกรรมการได้ร่างมา มีกฎระเบียบตามร่างในข้อ (1.4) และมีการตั้งชื่อกลุ่มใหม่ว่า ชมรมผู้สูงอายุบ้านทุ่งแพม

ตารางที่ 15 การประชุมใหญ่กลุ่มผู้สูงอายุเพื่อพิจารณาร่างกฎระเบียบ

กิจกรรม/วันที่ดำเนินการ สถานที่/งบประมาณ	- การประชุมใหญ่กลุ่มผู้สูงอายุเพื่อพิจารณาร่างกฎระเบียบและประกาศใช้ - 15 มิ.ย. 2545 - ศาลาประชาธิปไตยบ้านทุ่งแพม - ค่าอาหาร 3,200 บาท - ค่าวัสดุอุปกรณ์ 500 บาท
ผู้เข้าร่วมประชุม	- กลุ่มผู้สูงอายุ จำนวน 80 คน
วิธีการ	- ประชุมปรึกษาหารือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในกลุ่มใหญ่
ผลการดำเนินการ	- ได้กฎระเบียบกลุ่มและประกาศใช้

1.6 ประชุมประจำเดือนกลุ่มผู้สูงอายุ

มีการประชุมทุกวัน ที่ 10 ของเดือน ซึ่งจะเป็นวันที่ทางกลุ่มมีการออมนทรีพรีประจำเดือนกันด้วย หลังจากออมนทรีพรีเสร็จเรียบร้อยแล้ว ก็จะมีการประชุมพูดคุยกัน ส่วนมากจะเป็นการปรึกษาหารือเกี่ยวกับกิจกรรมของกลุ่มที่จะทำในเวลาต่อมา เช่น การจัดงานต่างๆ ร่วมกับชุมชนการวางแผนงาน ผู้รับผิดชอบ นอกจากนี้ก็ไม่ค่อยจะมีการพูดคุยอย่างอื่นมากนัก ถ้าไม่มีกิจกรรมอะไรที่จะทำก็จะใช้เวลาค่อนข้างน้อยในการประชุมเพราะสมาชิกส่วนใหญ่ต้องการกลับบ้านเพื่อทำกิจวัตรของตนเองและครอบครัว

ตารางที่ 16

กิจกรรม/วันที่ดำเนินงาน สถานที่/งบประมาณ	- ประชุมประจำเดือนกลุ่มผู้สูงอายุ - ทุกวันที่ 10 ของทุกเดือน - ศาลาประชาธิปไตยบ้านทุ่งแพม - ค่าอาหาร 2,000 บาท/ครั้ง - ค่าวัสดุอุปกรณ์ 300 บาท/ครั้ง
ผู้เข้าร่วม	- กลุ่มผู้สูงอายุ จำนวน 50 คน
วิธีการ	- มีการอบรมทฤษฎีในช่วงเช้าและประชุมปรึกษาหารือในช่วงบ่าย
ผลการดำเนินการ	- เกิดการอบรมทฤษฎี กู้เงิน และการตกลงในเรื่องกิจกรรมต่างๆของกลุ่ม

2. กิจกรรมพัฒนาอาชีพเสริม มีอยู่ 3 กิจกรรมคือ

2.1. การอบรมการทำน้ำหมักและปุ๋ยชีวภาพ

จากการไปศึกษาดูงานทำให้กลุ่มเกิดความสนใจในเรื่องการทำน้ำหมักและปุ๋ยชีวภาพ ในช่วงแรกมีวัตถุประสงค์เพื่อทำไว้ใช้ในครัวเรือน ใช้เป็นปุ๋ยและสารขับไล่แมลงในแปลงผักของตนเองเพื่อให้ปลอดภัยจากสารเคมีและยาฆ่าแมลง และปลอดภัยสำหรับบริโภค

ผลของการฝึกอบรม กลุ่มที่อบรมมีทั้งสิ้น 16 คน ให้ความสนใจมาก เกิดการตั้งกลุ่มปุ๋ยชีวภาพขึ้นและสามารถผลิตน้ำหมักและปุ๋ยชีวภาพใช้เองได้ ทางวิทยากรได้เพิ่มเติมการทำไวน้มะเฟืองให้แก่กลุ่มด้วย ทำให้เกิดความสนุกสนานในกลุ่มมากขึ้น

ตารางที่ 17 การฝึกอบรมการทำน้ำหมักและปุ๋ยชีวภาพ

กิจกรรม/วันที่ดำเนินงาน สถานที่/งบประมาณ	- ฝึกอบรมการทำน้ำหมักและปุ๋ยชีวภาพ - 20-21 ก.ค.2545 - บ้านสมาชิกกลุ่ม เลขที่ 87 หมู่ 3 ต.แม่ยวม - ค่าอาหาร 2,400 บาท - ค่าวัสดุอุปกรณ์ 1,000 บาท - ค่าตอบแทนวิทยากร 800 บาท
ผู้เข้าร่วม	- กลุ่มผู้สูงอายุ จำนวน 15 คน - นักเรียน รร.ทุ่งแพม 15 คน (สมทบ)
วิธีการ	- ฝึกอบรมโดยวิทยากรจากจังหวัดแม่ฮ่องสอน
ผลการดำเนินการ	- สมาชิกกลุ่มมีความรู้ในเรื่องการทำน้ำหมักชีวภาพและสามารถนำไปใช้ในครัวเรือน นอกจากนั้นยังผลิตไว้ขายเพื่อเพิ่มรายได้

2.2 การอบรมการเลี้ยงไก่พื้นเมือง

ทางกลุ่มซึ่งมีสมาชิก 15 คน ได้เข้ารับการอบรมส่วนมากจะเป็นเรื่องเทคนิคในการเลี้ยง การดูแลรักษาและการใช้ยาซึ่งเป็นทักษะในการเลี้ยงไก่เป็นส่วนมาก

ผลของการฝึกอบรม ส่วนมากสมาชิกของกลุ่มมีความรู้พื้นฐานในการเลี้ยงไก่กันอยู่แล้ว เรื่องที่ทางกลุ่มให้ความสนใจมากก็คือการให้วัคซีนป้องกันโรคต่างๆ ซึ่งยังไม่ค่อยมีความรู้ในเรื่องนี้มากนักและมักจะประสบปัญหาในช่วงฤดูร้อนต่อฤดูฝนซึ่งมีปริมาณไก่ที่ตายมาก ทางกลุ่มจึงให้ความสนใจในเรื่องของการป้องกันนี้

ตารางที่ 18 การฝึกอบรมการเลี้ยงไก่พื้นเมือง

กิจกรรม/วันที่ดำเนินงาน สถานที่/งบประมาณ	- ฝึกอบรมการเลี้ยงไก่พื้นเมือง - 23 เม.ย.2545 - ศาลาประชาธิปไตยบ้านทุ่งแพม - ค่าอาหาร 400 บาท - ค่าวัสดุอุปกรณ์ 500 บาท
ผู้เข้าร่วม	- กลุ่มผู้สูงอายุ จำนวน 10 คน
วิธีการ	- ฝึกอบรมโดยวิทยากรจากปศุสัตว์อำเภอแม่สะเรียง
ผลการดำเนินการ	- สมาชิกกลุ่มมีความรู้และทักษะในการเลี้ยงไก่พื้นเมือง

2.3. การประชุมกลุ่มย่อยในเรื่องการบริหารจัดการกลุ่มอาชีพ ทั้งกลุ่มปุยชีวภาพและกลุ่มเลี้ยงไก่

ทางกลุ่มปุยชีวภาพ มีการรวมตัวกันได้ดีและมีการนัดกันทำเป็นกลุ่มมีการแบ่งหน้าที่กัน อย่างชัดเจน เช่น ใครมีวัตถุดิบอะไรก็จะรับผิดชอบในการจัดหาช่วยกันทำ แบ่งกลุ่มในการทำ ปุย ทำน้ำหมักชีวภาพ ในการดูแลกองปุ๋ย และการจัดทำบัญชี (สาเหตุที่ต้องมีการจัดทำบัญชี เพราะในช่วงแรกทางกลุ่มจะทำได้เพื่อใช้เอง แต่ปรากฏว่ามีผู้สนใจมากและมาขอซื้อปุ๋ยของกลุ่ม จึงเริ่มมีการผลิตเพื่อขายและเป็นการขยายผลไปสู่ชุมชนด้วยในทางอ้อม ซึ่งจะเห็นว่าคนในชุมชน บ้านทุ่งแพมเริ่มหันมาใช้ปุ๋ยชีวภาพและสารขับไล่แมลงซึ่งผลิตโดยกลุ่มปุยชีวภาพของชมรมผู้สูงอายุเพิ่มมากขึ้น)

การดำเนินการของกลุ่มผลิตปุ๋ยชีวภาพและกลุ่มเลี้ยงไก่ซึ่งได้ข้อสรุปดังต่อไปนี้
กลุ่มเลี้ยงไก่

กลุ่มเลี้ยงไก่ได้มีการเลี้ยงต่างคนต่างเลี้ยง เมื่อมีความเข้าใจในการเลี้ยงก็เลี้ยงตามขั้นตอน เลี้ยงในที่ปลอดภัย และเลี้ยงตามขั้นตอนที่ได้อบรม เนื่องจากเป็นการเลี้ยงเองตามบ้าน จึงทำให้กลุ่มไม่มีการดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง

กลุ่มผลิตปุ๋ยชีวภาพ

กลุ่มผลิตปุ๋ยชีวภาพมีการดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง หลังจากอบรมมีการนัดสมาชิก กลุ่มร่วมกันผลิตเพิ่ม และนำปุ๋ยที่หมักได้มาจำหน่ายให้แก่สมาชิกในราคากิโลกรัมละ 4 บาท

ปัญหากลุ่ม

- 1.สถานที่ในการผลิต
- 2.หารำในการผลิตปุ๋ยไม่ได้และรำมีราคาแพง
- 3.มูลสัตว์ยังเปียกอยู่เนื่องจากเป็นช่วงฤดูฝน
- 4.สถานที่ในการทำไม้แน่นอนต้องใช้สถานที่ของสมาชิกกลุ่ม

- 5.สมาชิกกลุ่มไม่มาร่วมกันทำกิจกรรมอย่างสม่ำเสมอ
- 6.เวลาที่ทำร่วมกันทำดีแต่เมื่อถึงเวลามาผลิตปุ๋ย สมาชิกไม่ค่อยให้ความสนใจ

การนำไปใช้ประโยชน์

- 1.สมาชิกกลุ่มได้คำตอบแทนในการทำ
- 2.มีเงินเดือนภายในกลุ่มผลิตปุ๋ยเพื่อเป็นทุนในการทำกิจกรรมต่อไป
- 3.มีเงินออมเข้าชมรม

เรื่องของสมาชิกกลุ่ม

- 1.มีการแบ่งหน้าที่กันรับผิดชอบ
- 2.มีการเปิดรับสมัครใหม่ แต่ต้องชี้แจงให้สมาชิกใหม่เข้าใจอย่างชัดเจน และมีการบันทึกรายชื่อทุกครั้งที่มีการผลิตมีใครบ้าง ครั้งที่ 2 มีใครบ้าง

การเงิน

- 1.คิดต้นทุน / กำไร
- 2.สรุปการเงินค่าใช้จ่ายสิ้นปี
- 3.ปันผลกำไร 40 เปอร์เซ็นต์
- 4.เข้ากลุ่ม (เพิ่มทุน) 50 เปอร์เซ็นต์
- 5.เข้าชมรมผู้สูงอายุ 10 เปอร์เซ็นต์

การดำเนินการและบริหารจัดการกลุ่ม

- 1.การหาวัสดุอุปกรณ์ ให้สมาชิกกลุ่มช่วยกัน โดยแบ่งหน้าที่กันรับผิดชอบสำหรับวัสดุที่ต้องซื้อให้นำเงินกลุ่มซื้อ
- 2.การทำ/ผลิตในการทำครั้งแรกให้ร่วมกันทำ ส่วนการผลิตสมาชิกกลุ่มแบ่งเวรกันมาผลิตกองปุ๋ย
- 3.สมาชิกเริ่มแรก 15 คน สำหรับสมาชิกใหม่ให้สมัครเข้ามาเป็นสมาชิกได้เลยแต่จะไม่ได้รับผลตอบแทนในครั้งแรกที่ตนเองไม่ได้ผลิต

การกำหนดราคา

- 1.น้ำหมักชีวภาพขนาด 1.25 ลิตร 40 บาท (30 บาท สำหรับสมาชิก)
- 2.น้ำหมักสะเดาขนาด 1.25 ลิตร 30 บาท (25 บาท สำหรับสมาชิก)

3.ปุ๋ยหมักมูลสัตว์ 1 กิโลกรัม 5 บาท (4 บาท สำหรับสมาชิก)

ส่วนกลุ่มเลี้ยงไก่ นั้น ไม่มีการรวมกลุ่มที่ชัดเจน เพราะส่วนมากจะเป็นการเลี้ยงในครัวเรือนกันอยู่แล้ว แต่ก็เกิดทักษะในการเลี้ยงมากขึ้น มีผลผลิตมากขึ้นและจากสาเหตุดังกล่าว คือ เป็นการเลี้ยงเองตามบ้าน จึงทำให้กลุ่มไม่มีการดำเนินกิจกรรมกลุ่มอย่างต่อเนื่อง

ตารางที่ 19 การประชุมกลุ่มย่อยในเรื่องการบริหารจัดการกลุ่มอาชีพ ทั้งกลุ่มปศุสัตว์ และกลุ่มเลี้ยงไก่

กิจกรรม/วันที่ดำเนินงาน สถานที่/งบประมาณ	- การประชุมกลุ่มย่อยในเรื่องการบริหารจัดการกลุ่มอาชีพ ทั้งกลุ่มปศุสัตว์และกลุ่มเลี้ยงไก่ - 28 ส.ค..2545 - ศาลาประชาธิปไตยบ้านทุ่งแพม - ค่าอาหาร 1,000 บาท - ค่าวัสดุอุปกรณ์ 300 บาท
ผู้เข้าร่วม	- กลุ่มปศุสัตว์ จำนวน 15 คน - กลุ่มเลี้ยงไก่ จำนวน 10 คน
วิธีการ	- ประชุมพูดคุย ปรึกษาหารือ
ผลการดำเนินการ	- สมาชิกกลุ่มมีความรู้และทักษะในการบริหารจัดการกลุ่มของตนเองมากขึ้น

3. การสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น

มีกระบวนการคือการค้นหาวิทยากรจากกลุ่มผู้สูงอายุ และดำเนินการสอนในโรงเรียนในระดับชั้น ประถมศึกษาปีที่4 ปีที่ 5 และปีที่ 6 มีขั้นตอนดังนี้คือ

3.1. การประชุมเตรียมหลักสูตรและค้นหาวิทยากร

จัดให้มีขึ้นที่โรงเรียนโดยเชิญตัวแทนของกลุ่มผู้สูงอายุ ผู้อำนวยการโรงเรียนและครูผู้สอนร่วมประชุม เพื่อวางแผนการเรียนการสอน กำหนดวิชาและวิทยากร

ผลที่ได้คือได้วิชาที่จะสอนในช่วงแรก 3 วิชาคือ การทำบายศรี การทำกลองข้าวจากใบตาล และการทำไม้กวาดทางมะพร้าว ซึ่งจะทำการสอนในชั้น ประถมศึกษาปีที่4 –ปีที่ 6 และจะทำการสอนในช่วงเทอมแรกของภาคเรียน

ตารางที่ 19 การประชุมเตรียมหลักสูตรและคั่นหาวิทยากร

กิจกรรม/วันที่ดำเนินงาน สถานที่/งบประมาณ	- กิจกรรมการคั่นหาวิทยากรจากกลุ่มผู้สูงอายุเพื่อสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น ผู้รู้เพื่อถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นให้แก่เด็กในโรงเรียน - 25 พ.ค. 2545 - ห้องประชุมโรงเรียนบ้านทุ่งแพม - ค่าอาหาร 1,600 บาท
ผู้เข้าร่วม	- คณะกรรมการและ กลุ่มผู้สูงอายุ จำนวน 33 คน - ผอ.โรงเรียนบ้านทุ่งแพม - คณะครู 3 คน - ทีมวิจัย 3 คน
วิธีการ	- จัดประชุมคั่นหาวิทยากรจากกลุ่มผู้สูงอายุและวางแผนการเรียนการสอน
ผลการดำเนินการ	- ได้วิทยากรจากกลุ่มผู้สูงอายุเพื่อสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นและแผนการเรียนการสอน

3.2. ปฏิบัติการสอนในชั้นเรียน

ทางวิทยากรได้เข้าไปดำเนินการสอนในชั้นเรียนหรือบางครั้งก็จะออกมาสอนนอกสถานที่บ้าง โดยมีครูประจำวิชาช่วยดูแลอยู่ด้วย ซึ่งมีขั้นตอนคือ

1. สังเกต/รวบรวมข้อมูล โดยให้นักเรียนค้นคว้าข้อมูลของหัวข้อที่จะเรียนและแบ่งกลุ่มจัดทำรายงาน ซึ่งประกอบด้วยประวัติ วิธีการและสรุปผล เพื่อให้นักเรียนได้ศึกษา บันทึก ปฏิบัติ และทำรายงาน

2. เตรียมวัสดุ/อุปกรณ์ตามประเภทของวิชา

3. ทำการสอนโดยมีขั้นตอนการสอนตามชนิดของงานในแต่ละวิชา

4. สรุปผลการทำงานในแต่ละวิชา

ผลที่ได้รับจากการจัดการเรียนการสอน คือ

1. เด็กได้องค์ความรู้ในเรื่องต่างๆที่ตนเรียน

2. ลดช่องว่างระหว่างวัย

3. เด็กรู้จักมีสัมมาคาราวะและรู้จักวิธีปฏิบัติตนต่อผู้ใหญ่หรือผู้สูงอายุ มีความกล้าที่จะเข้าหาปรึกษาหารือกับผู้สูงอายุมากขึ้น

4. ผู้สูงอายุมีความภูมิใจและมีโอกาสได้ถ่ายทอดให้แก่เยาวชน

5. ชุมชนตระหนักและเห็นความสำคัญของผู้สูงอายุมากขึ้น

ตารางที่ 20 กิจกรรมการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น

กิจกรรม/วันที่ดำเนินการ สถานที่/งบประมาณ	- กิจกรรมสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นจัดหาหลักสูตรเสริมในโรงเรียนโดยใช้วิทยากรจากกลุ่มผู้สูงอายุ - มี.ย.- ก.ย. 2545 - โรงเรียนบ้านบ้านทุ่งแพม - ค่าวิทยากร 6,400 บาท - ค่าวัสดุอุปกรณ์ 6,400 บาท
ผู้เข้าร่วม	- นักเรียนชั้น ป.4 – ป.6
วิธีการ	- ให้วิทยากรทำการสอนในชั้นเรียนตามตารางที่กำหนด - สังเกตการณ์ในชั้นเรียน - ทำแบบสอบถาม - ให้นักเรียนทำกิจกรรมต่างๆ
ผลการดำเนินการ	- ได้ทำหลักสูตรในหัวข้อต่างๆและจัดตารางเรียน - ผู้สูงอายุได้มีความสัมพันธ์กับเยาวชน - เยาวชนได้รับความรู้ในเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น - ทราบผลการเรียนการสอน - ทราบถึงการมีส่วนร่วมและความสัมพันธ์ระหว่างผู้สูงอายุและเยาวชน

หมายเหตุ หลังจากที่ได้จัดการเรียนการสอนมา 1 เทอมได้มีการประเมินร่วมกันระหว่างทีมวิทยากร (กลุ่มผู้สูงอายุ) คณะครูและทีมวิจัย โดยมีความเห็นร่วมกันว่า กิจกรรมนี้เป็นกิจกรรมที่ดีมีคุณค่าและได้ผลดีในหลายด้าน ดังที่กล่าวมาข้างต้น อีกทั้งยังเป็นการสนองนโยบายของทางกระทรวงศึกษาด้วย จึงมีมติเห็นชอบให้มีการเรียนการสอนต่อหากแต่ทางโรงเรียนไม่มีงบประมาณ จึงได้ปรึกษาหารือกันว่าจะปรับเปลี่ยนกิจกรรมการทำข้อมูลและความรู้ในเรื่องการทำบายศรีและตุ๊กตาและกิจกรรมการจัดนิทรรศการวันภูมิปัญญาท้องถิ่น งบประมาณนี้มาจัดการเรียนการสอน ซึ่งจะเกิดประโยชน์มากกว่า ซึ่งทางทีมวิจัยก็เห็นด้วยแต่จะต้องขอปรึกษากับทางกลุ่มผู้สูงอายุอีกทีหนึ่ง ซึ่งต่อมาได้จัดประชุมกับกลุ่มผู้สูงอายุร่วมกับทางโรงเรียนจึงมีการปรับเปลี่ยนกิจกรรมดังนี้คือ

กิจกรรมเดิม

- การประกวดบายศรี
- การจัดงานวันภูมิปัญญาท้องถิ่น

มีการปรับเปลี่ยนกิจกรรมดังต่อไปนี้

ขั้นตอนกิจกรรม	วัตถุประสงค์	วิธีการ	ผลผลิตที่คาดว่าจะได้รับ	ผู้ดำเนินการ	ระยะเวลา
1) กิจกรรมการมีส่วนร่วม 1.1 กิจกรรมเย็บ -ทำต้นโคม/กระทง -อาหารในการร่วมกิจกรรม	เพื่อให้กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มต่าง ๆ ในชุมชน ได้ทำกิจกรรมร่วมกัน	กลุ่มต่าง ๆ ในชุมชน กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มเยาวชน พ่อบ้านแม่บ้าน โรงเรียนมีส่วนร่วมในการเตรียมงาน	ชุมชนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมร่วมกันในเรื่องรักษาวัฒนธรรมประเพณี	-กลุ่มผู้สูงอายุ -โรงเรียน -ชุมชน	14-19 พฤศจิกายน 45
2) กิจกรรมการเรียนการสอน ในโรงเรียน	เพื่อให้เด็กนักเรียนในโรงเรียน ได้เรียนรู้ชีวิตคนตรีพื้นเมือง	ให้ตัวแทนผู้สูงอายุมาสอนเด็กนักเรียนในโรงเรียน	เด็กนักเรียนได้เรียนรู้คนตรีพื้นเมืองและสามารถเล่นหรือแสดงในงานหรือเทศกาลต่าง ๆ ได้	-ผู้สูงอายุบ้านทุ่งแพม -โรงเรียน/ครู -เด็กนักเรียน	ต้นาคม 2545- มกราคม 2546
2.1 คนตรีพื้นเมือง (20 ชั่วโมง)	เพื่อให้เด็กนักเรียนได้รู้จักเรียนรู้การประดิษฐ์ของที่ระลึกและโคมไฟเพื่อใช้ในเทศกาลต่าง ๆ ในชุมชน	ให้ตัวแทนผู้สูงอายุมาสอนเด็กนักเรียนในโรงเรียน	เด็กนักเรียนได้เรียนรู้ถึงการประดิษฐ์ของที่ระลึกและโคมไฟ	-ผู้สูงอายุบ้านทุ่งแพม -โรงเรียน/ครู -เด็กนักเรียน	ต้นาคม 2545- มกราคม 2546
2.3 งานจักสาน ' (20 ชั่วโมง)	เพื่อให้เด็กนักเรียนมีความรู้ในเรื่องงานจักสาน	ให้ตัวแทนผู้สูงอายุมาสอนเด็กนักเรียนในโรงเรียน	ทำให้เด็กนักเรียนได้มีความรู้ในเรื่องการจักสาน	-ผู้สูงอายุบ้านทุ่งแพม -ครู/เด็กนักเรียน	ต้นาคม 2545- มกราคม 2546
3) กิจกรรมการออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ 3.1 เวทีให้ความรู้	เพื่อให้กลุ่มผู้สูงอายุได้มีความรู้ในเรื่องของการออกกำลังกายก่อนการทำกิจกรรม	สาธารณสุขจะให้ความรู้ในเรื่องของการออกกำลังกายพร้อมทั้งตรวจสอบภาพ	ทำให้ผู้สูงอายุได้มีความรู้ในเรื่องการออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ และรู้ถึงสุขภาพของตนเองก่อนออกกำลังกายและหลังออกกำลังกายเป็นอย่างดี	-ผู้สูงอายุ -สาธารณสุข	มกราคม 2546
4) กิจกรรมการจัดการขยะโดยชุมชน 4.1 จัดเวทีทำความเข้าใจ	เพื่อให้ผู้สูงอายุได้รู้จักวิธีการกำจัดขยะโดยชุมชน	ให้ผู้มีความรู้/ผู้เชี่ยวชาญในเรื่องการจัดการขยะมาให้ความรู้	-กลุ่มผู้สูงอายุได้รู้ถึงการจัดการขยะโดยชุมชนและสามารถเป็นแกนนำให้กลุ่มอื่นในชุมชน	-ผู้เชี่ยวชาญในเรื่องการจัดการขยะ -ผู้สูงอายุ	

และได้ดำเนินการตามกิจกรรมที่มีการปรับเปลี่ยนต่อไป ซึ่งได้จัดให้มีการเรียนการสอน
อีก 3 วิชาคือ การประดิษฐ์โคมกระดาษ (สำหรับใช้ในงานเทศกาลต่าง ๆ) การจักสานจากไม้ไผ่
และดนตรีพื้นเมือง

4. กิจกรรมการมีส่วนร่วมกับชุมชน

ในช่วงเวลาของงานวิจัยได้มีการจัดกิจกรรมขึ้น 2 กิจกรรม คือการจัดกิจกรรมในวัน
สงกรานต์ (วันผู้สูงอายุ) และกิจกรรมวันลอยกระทง ซึ่งประเพณีของหมู่บ้านที่มีสืบทอดกันมา

ประเพณีสงกรานต์

เป็นประเพณีดั้งเดิมเป็นประเพณีที่จัดให้ช่วงกลางเดือนเมษายน ซึ่งเป็นเดือนที่ร้อนที่
สุดจึงได้มีการเล่นน้ำเพื่อคลายความร้อนและเป็นวันผู้สูงอายุ เนื่องจากในเดือนเมษายนทางโรง
เรียนจะปิดเทอมเพื่อให้เด็กได้พักผ่อน และให้ผู้จากบ้านเกิดได้กลับบ้านเพื่อพบปะญาติพี่น้องใน
วันนี้จะมีการรดน้ำดำหัวผู้สูงอายุและช่วงเช้าทำบุญตักบาตร ช่วงเย็นมีการขนทรายเข้าวัดเป็น
ประเพณีที่สนุกสนานสืบทอดกันมาแต่โบราณ

ประเพณีเดือน 2 ยี่เป็ง (ลอยกระทง)

เป็นประเพณีที่ทำสืบเนื่องเพื่อขอขมาเจ้าแม่คงคา จะจัดให้
มีทุกปีของวันเพ็ญเดือน 12 หรือเดือน 2 ของปฏิทินคนเมือง มีการ
ทำกระทงจากใบตองและนำไปอธิษฐานพร้อมทั้งปล่อยลงแม่น้ำ ตอน
เช้าจะมีการทำบุญตักบาตร ตอนเย็นมีการแห่ต้นโคมและลอยกระทง
มีการละเล่นดอกไม้เพลิง ขบวนแห่ทางดนตรีพื้นเมือง เป็นวันสำคัญ
ทางศาสนาของคนในภาคเหนือและเป็นการแห่เพื่อความสนุกสนาน

ผลที่ได้จากกิจกรรมการมีส่วนร่วมกับชุมชนคือ ทางกลุ่มผู้
สูงอายุได้แสดงศักยภาพในการเป็นแกนนำของงานประเพณีทั้งสอง
งาน ครั้งแต่เดิมจะเป็นหน้าที่ของกลุ่มผู้นำหมู่บ้าน ซึ่งในการทำก
กรรมดังกล่าว กลุ่มผู้สูงอายุสามารถดึงการมีส่วนร่วมจากกลุ่มต่าง ๆ
ในหมู่บ้านได้มาก ซึ่งมีทั้งกลุ่มผู้นำ กลุ่มแม่บ้านและกลุ่มเยาวชน รวมถึงทางโรงเรียนและเด็กนั
กเรียนด้วย ซึ่งจะเห็นได้ว่าเกิดความไว้วางใจและมีความศรัทธาในกลุ่มและตัวของผู้สูงอายุมาก
ขึ้น แต่ยังมีข้อจำกัดอยู่ในเรื่องงบประมาณ เพราะในการดำเนินงานทั้ง 2 กิจกรรมนี้ มีงบประมาณ
จากทาง สกว. สนับสนุน ทางทีมวิจัยได้สอบถามว่าหากโครงการฯ หมดไม่มีงบประมาณสนับสนุน
ทางกลุ่มผู้สูงอายุจะดำเนินการต่อไปได้หรือไม่ ซึ่งได้รับคำตอบจากทางกลุ่มว่า น่าจะดำเนินการ
ต่อไปโดยใช้กองทุนของหมู่บ้านและการเรียรายทุนทรัพย์จากคนในหมู่บ้านเพื่อดำเนินการ ซึ่งจะ
ทำได้ขนาดไหนก็ต้องรอดูและขึ้นอยู่กับทุนทรัพย์ที่จะระดมได้อีกทีหนึ่ง แต่สำหรับความร่วมมือ
หรือการมีส่วนร่วมของหมู่บ้านไม่น่าจะมีปัญหา

5. กิจกรรมในเรื่องของสุขภาพ

แต่เดิมกิจกรรมในด้านนี้จะมีอยู่กิจกรรมเดียวคือ เวทีประชุมร่วมวางแผนโครงการนำร่อง ในเรื่องการสร้างเสริมสุขภาพของกลุ่มผู้สูงอายุ ซึ่งจัดเวทีพูดคุยร่วมกันระหว่างกลุ่มผู้สูงอายุ เจ้าหน้าที่สาธารณสุขในตำบล อบต. และทีมวิจัย ในการร่วมกันวางแผนในการสร้างเสริมสุขภาพของกลุ่มผู้สูงอายุ ซึ่งจะเป็นการนำร่องในการดำเนินการของสถานีนามัยและ อบต. ในการให้การสนับสนุนและการดำเนินการต่อไป ซึ่งทางกลุ่มผู้สูงอายุมีความต้องการความรู้ในเรื่องการดูแลสุขภาพตนเอง การออกกำลังกาย โดยมีแนวคิดจากการดูงานที่ตำบลน้ำเกีฮ่วน จังหวัดน่าน จึงต้องการให้ทางเจ้าหน้าที่สาธารณสุขช่วยฝึกอบรมและทำการสอนในเรื่องของการออกกำลังกาย และการดูแลสุขภาพให้ อีกทั้งยังต้องการให้มีการตรวจสอบสุขภาพอย่างสม่ำเสมออีกด้วย ซึ่งทางสถานีนามัยก็ยินดีและพร้อมที่จะให้การสนับสนุน ประจวบเหมาะกับการที่มีโครงการ “สร้างเสริมสุขภาพโดยมีโรงเรียนเป็นศูนย์กลางและมีชุมชนเป็นฐาน จังหวัดแม่ฮ่องสอน” เข้ามาดำเนินการในโรงเรียนและหมู่บ้านทุ่งแพมด้วย จึงมีการประสานงานกันในเรื่องการออกกำลังกายและการตรวจสอบสุขภาพของผู้สูงอายุไปพร้อมกัน

อีกทั้งทางกลุ่มยังได้ความคิดในเรื่องการดูแลสุขภาพแวดล้อมด้วย คือ ในเรื่องของการจัดการขยะในชุมชน จึงได้ของบประมาณบางส่วนที่ปรับเปลี่ยนไปมาทำเวทีเสวนาและอบรมให้แก่กลุ่มผู้สูงอายุ ในเรื่องการจัดการขยะโดยชุมชนด้วย ซึ่งทางกลุ่มผู้สูงอายุจะได้นำไปเชื่อมโยงกับโครงการขยะทองคำของทางโรงเรียนทุ่งแพมต่อไป

บทที่ 5 ผลการวิจัย

ในบทนี้จะได้กล่าวถึงผลโดยรวมของการวิจัย ด้านเนื้อหา ซึ่งจะได้อธิบายถึง

1.สถานการณ์ของกลุ่ม ในช่วงเริ่มแรกก่อนเข้าไปทำงานของกลุ่มทางกลุ่มๆได้มีการพัฒนา 2 ขั้นตอนในเวลาค่อนข้างใกล้เคียงกันคือในช่วงแรกได้มีผู้ริเริ่มคือ อ.อุดม ชีวามูล (ชาวบ้านในหมู่บ้านทุ่งแพมปัจจุบันดำรงตำแหน่งประธานกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลแม่ยวม) ได้ชักชวนกลุ่มผู้สูงอายุว่าน่าจะมีการรวมตัวกันเพื่อทำกิจกรรมต่างๆของกลุ่ม เพราะที่ผ่านมาไม่มีการรวมตัวของผู้สูงอายุอยู่แบบต่างคนต่างอยู่ เมื่อมีกิจกรรมต่างในหมู่บ้านทางผู้นำหมู่บ้านก็จะไปขอความเห็นหรือขอความช่วยเหลือกันแบบส่วนตัวตามศักยภาพและภูมิปัญญาของแต่ละคน และไม่มีการร่วมมือกันในการทำงานเป็นกลุ่ม ซึ่งเป็นที่น่าเสียดาย จากเหตุผลดังกล่าวจึงเกิดการจูงใจรวมกลุ่มกันขึ้นอย่างไม่เป็นทางการนัก คือมีการรวมกลุ่มกันในช่วงเข้าพรรษา ปี 2542 และร่วมกันทำกิจกรรมคือ“การนอนวัดในช่วงเข้าพรรษา” ในช่วงแรก มีผู้สูงอายุเข้าร่วมกิจกรรม 8 คน มีการบริจาคเงินกันอาทิตย์ละ 10 บาท เพื่อนำมาทำบุญในช่วงออกพรรษา ส่วนในที่เหลือนำฝากสหกรณ์เครดิตยูเนี่ยนบ้านทุ่งแพม ซึ่งในช่วงนี้ยังไม่มีการทำบัญชีที่เป็นรูปแบบนัก

ในช่วงต่อมา วันที่ 24 มิถุนายน 2543 ทางองค์การบริหารส่วนตำบลแม่ยวมและสถานีอนามัยน้ำดิบ ได้เชิญทางผู้สูงอายุบ้านทุ่งแพมเข้าร่วมกลุ่ม ตั้งกลุ่มด้วยความสมัครใจและตั้งเป็นกลุ่มผู้สูงอายุบ้านทุ่งแพม เป้าหมายเพื่อ

-ทางสาธารณสุขได้มีนโยบายในการจัดตั้งกลุ่มผู้สูงอายุในทุกหมู่บ้านเพื่อร่วมกันทำกิจกรรมต่างๆ

-ประชาคมตำบลแม่ยวมได้ทำโครงการช่วยเหลือผู้ยากไร้ตำบลแม่ยวมเสนอไปยังกองทุนเพื่อสังคม (SIF.) และได้รับอนุมัติมาซึ่งมีส่วนของผู้สูงอายุอยู่ด้วยทางประชาคมจึงต้องการให้ทางกลุ่มผู้สูงอายุของตำบลและหมู่บ้านได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานในเรื่องสวัสดิการผู้ยากไร้นี้ จึงได้จัดตั้งกลุ่มผู้สูงอายุในบ้านต่างๆและในตำบลขึ้น

เมื่อเริ่มตั้งกลุ่มขึ้นมีสมาชิกจำนวน 80 คน โดยมีผู้สูงอายุที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไปสามารถสมัครเป็นสมาชิกได้ต่อมากลุ่มได้จัดตั้งคณะกรรมการขึ้น 9 คน เพื่อบริหารกลุ่มและได้ตั้งกลุ่มออมทรัพย์ของผู้สูงอายุในเวลาต่อมาโดยจะมีการออมทุกเดือนๆละไม่ต่ำกว่า 10 บาทต่อคนและจะเปิดออมทรัพย์ในวันที่ 10 ของทุกเดือน

หลังจากนั้นทางผู้วิจัย(ซึ่งขณะนั้นดำรงตำแหน่งประธานกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลแม่ยวม)ได้เล็งเห็นว่าน่าจะมีการพัฒนาศักยภาพของกลุ่มผู้สูงอายุให้เข้มแข็งขึ้นจึงได้เข้าไปพูดคุยกับกลุ่มและได้ร่วมกับกลุ่มพัฒนางานวิจัยเพื่อท้องถิ่นขึ้นโดยใช้ชื่อโครงการว่า“การสร้างเสริมความเข้มแข็งกลุ่มผู้สูงอายุ เพื่อให้มีส่วนร่วมในการเสริมสร้างความเข้มแข็งแก่ชุมชน” โดยมีเป้าหมายในการพัฒนาคือ

1.กลุ่มจะการทำงานแบบมีส่วนร่วม ร่วมคิดร่วมทำร่วมตัดสินใจและร่วมรับผลประโยชน์

- 2.กลุ่มจะมีความพร้อมทั้งด้านกิจกรรมและการบริหารเพื่อรองรับกระแสการพัฒนาในอนาคต
- 3.กลุ่มสามารถคิดอย่างมีระบบ และไขปัญหาด้วยตนเอง
- 4.สามารถสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นมิให้สูญหายไปและรักษาวัฒนธรรมประเพณีดั้งเดิม
- 5.ที่การดำเนินงานร่วมกับกลุ่มอื่นๆ ในหมู่บ้านและรวมกันสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชน

จากเวทีพูดคุยและการหาข้อมูลในช่วงแรกได้ทราบปัญหาและสาเหตุและศักยภาพของกลุ่มดังนี้

2.ปัญหาและสาเหตุ ซึ่งจะแบ่งได้ออกเป็น 4 ด้านคือ

2.1.ปัญหาในการบริหารจัดการกลุ่ม คือทางกลุ่มยังไม่มี ความชัดเจนในเรื่องของการบริหารจัดการกลุ่ม ขาดการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่างๆรวมทั้งการเข้าร่วมประชุม ขาดแกนนำที่เข้มแข็ง ไม่มีกฎเกณฑ์ที่ชัดเจนของกลุ่ม สมาชิกส่วนมากไม่แสดงออกหรือเสนอความคิดเห็น เพราะคิดว่าตนเองขาดความรู้เพราะการศึกษาต่ำ (เฉลี่ยส่วนมาจะจบ ป.4 -ป.7) จากสาเหตุดังกล่าวจึงทำให้กลุ่มขาดความมั่นใจและความเข้มแข็ง ในด้านการบริหารจัดการ

2.2.ปัญหาในเรื่องเศรษฐกิจ ทางกลุ่มคิดว่าตนเองส่วนมากจะเป็นภาระของลูกหลานที่จะต้องเลี้ยงดู จึงอยากจะมีรายได้เสริมเป็นของตนเอง เพื่อแบ่งเบาภาระให้แก่ครอบครัวที่เคยดำเนินการมา คือกิจกรรมการทำดอกไม้จันทร์ ซึ่งปรากฏว่าขายไม่ค่อยได้จึงได้ช่วยกันคิดว่าสาเหตุน่าจะมาจากเรื่องการตลาดหรือการประชาสัมพันธ์ไม่ดี ไม่มีการศึกษาและวิเคราะห์ให้ชัดเจนก่อนตัดสินใจในการทำกิจกรรมอาชีพเสริมต่างๆ

2.3.ปัญหาในเรื่องสุขภาพ ซึ่งเป็นเรื่องปกติของกลุ่มผู้สูงอายุสุขภาพร่างกายจะทรุดโทรมลง แต่ทางกลุ่มก็อยากจะทำทางแก้ไข และดูแลสุขภาพของตนเองให้ดีขึ้น

2.4.การมีส่วนร่วมกับชุมชนและกลุ่มอื่นๆ ดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้นในช่วงก่อน การขอความร่วมมือจากชุมชนก็จะขอเฉพาะคนที่มีความรู้หรือภูมิปัญญาท้องถิ่น ไม่มีการทำเป็นกลุ่มเป็นก้อนจึงทำให้กลุ่มไม่มีกิจกรรมร่วมกับชุมชน และบทบาทของผู้สูงอายุในหมู่บ้านก็ลดลงทำให้เยาวชนเริ่มไม่สนใจและไม่ยอมรับเท่าที่ควรซึ่งเป็นไปตามกระแสสังคมสมัยใหม่

2.5.การสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่น ในส่วนนี้ถือได้ว่าเป็นศักยภาพของกลุ่ม ซึ่งมีสูงมากแต่มีได้นำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ จะเห็นได้จากการพูดคุยและผลจากเวทีต่างๆศักยภาพในด้านนี้มีมากทั้งในเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่นและเรื่องวัฒนธรรมประเพณี มีผู้รู้ในเรื่องดังกล่าวมากมายแต่ไม่ได้มีการถ่ายทอดสู่คนรุ่นต่อไป หากจะมีแต่ในเรื่องวัฒนธรรมประเพณีซึ่งทางกลุ่มผู้นำหมู่บ้านจะมาขอคำปรึกษาเป็นครั้งคราวและเป็นบางบุคคลเท่านั้นส่วนสมาชิกอื่นที่มีความรู้ความสามารถจะถูกปล่อยไป ซึ่งทางสมาชิกกลุ่มมีความต้องการที่จะถ่ายทอดแต่ไม่มีผลในทางปฏิบัติเพราะไม่มีช่องทางที่จะดำเนินการ

3.กิจกรรมที่ได้ทำเพื่อแก้ปัญหา จะได้แบ่งตามสภาพปัญหาในข้อ 2 แต่อาจมีบางกิจกรรมที่มีการเชื่อมโยงกันทั้งทางตรงและทางอ้อมซึ่งจะได้อธิบายต่อไป

3.1.กิจกรรมการพัฒนาการบริหารจัดการกลุ่ม มีกิจกรรมดังนี้ในขั้นแรกได้มีการประชุมใหญ่สมาชิกทั้งหมดชี้แจงรายละเอียดกิจกรรมที่จะทำต่อไปในการแก้ปัญหาดังกล่าวตามลำดับคือ

3.1.1.การศึกษาดูงานของกลุ่มผู้สูงอายุ บ้านน้ำเกี๋ยน จังหวัดน่าน ในการศึกษาดูงานในครั้งนี้ถือว่าได้ผลคุ้มค่า เพราะทางกลุ่มได้เรียนรู้และได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์กับทางกลุ่มผู้สูงอายุบ้านน้ำเกี๋ยนหลายประเด็นคือ

-การทำงานแบบมีส่วนร่วมของคนในชุมชนโดยมีกลุ่มผู้สูงอายุเป็นแกนนำซึ่งทางชุมชนบ้านน้ำเกี๋ยนจะมีความร่วมมือกันในทุกกิจกรรมของตำบลไม่ว่าจะเป็นการแก้ปัญหาเรื่องยาเสพติด การดูแลสุขภาพทรัพยากรธรรมชาติ การดูแลสุขภาพ การแก้ปัญหาเรื่องการพนัน และการทำกิจกรรมเพื่อส่วนรวมต่างๆซึ่งทางชุมชนไม่ว่าจะเป็นภาครัฐหรือองค์กรชาวบ้านต่างๆให้ความร่วมมือกันอย่างยิ่ง และมีความเสียสละแก่ส่วนรวม

-การรักษาสุขภาพของกลุ่มผู้สูงอายุ ทางกลุ่มน้ำเกี๋ยนจะมีการออกกำลังกาย อาทิตยละ 3 ครั้ง 1 ชม ด้วยท่ามือเปล่าคือการนำท่าฟิชั่นรำพื้นเมืองมาประยุกต์เป็นท่าออกกำลังกาย และ ท่าประกอบไม้พลอง จากผลการสอบถามปรากฏว่าได้ทำติดต่อกันมาเป็นเวลา 3 ปีแล้วและทำอย่างต่อเนื่องทำให้โรคในเรื้อรัง ความดันโลหิต และปวดตามข้อ ทุกเลาและหายไปในบางราย ส่วนในเรื่องการบริโภคอาหารก็บริโภคให้เพียงพอและครบ 5 หมู่

-กิจกรรมต่างๆของกลุ่มผู้สูงอายุ ทางกลุ่มผู้สูงอายุบ้านน้ำเกี๋ยนมีการทำกิจกรรมกลุ่มกันหลากหลาย เช่น การประดิษฐ์ดอกไม้กระดาษ การปลูกพืชสมุนไพรเพื่อใช้ การทอดผ้า การผลิตปุ๋ยชีวภาพ และร้านค้าชุมชน ซึ่งกิจกรรมดังกล่าวส่วนมากจะเป็นกิจกรรมเพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมไม่ได้เน้นที่รายได้มากนัก

3.1.2.การฝึกอบรมคณะกรรมการกลุ่มผู้สูงอายุ ในเรื่องของการบริหารจัดการกลุ่ม และการบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์ เพื่อให้ทางคณะกรรมการกลุ่มได้ทราบถึงบทบาทหน้าที่ และการบริหารจัดการกลุ่มของตนเองในการเป็นผู้นำที่ดี กฎระเบียบแนวทางในการร่างสำหรับในเรื่องของกลุ่มออมทรัพย์ก็มีการอบรมในเรื่อง การจัดระบบการรับเงินชำระหนี้สมาชิก การบันทึกการประชุม การทำบัญชี

3.1.3.การประชุมคณะกรรมการในการร่างกฎระเบียบ จากการไปศึกษาดูงานและได้รับการฝึกอบรมในเรื่องต่างๆทางคณะกรรมการกลุ่มได้ประชุมกันเพื่อร่างกฎระเบียบของกลุ่มขึ้นมาเพื่อนำเข้าที่ประชุมใหญ่ เพื่อพิจารณาและประกาศใช้ต่อไป

3.1.4.การประชุมใหญ่กลุ่มผู้สูงอายุเพื่อพิจารณาร่างกฎระเบียบ ได้มีการประชุมใหญ่ของกลุ่มคณะกรรมการได้เสนอร่างแผนที่ได้ทำมามีการอภิปรายกันเล็กน้อยและตกลงประกาศใช้กฎระเบียบ ซึ่งเรียกว่า “ระเบียบชมรมผู้สูงอายุ บ้านทุ่งแพม” ในวันที่มีการประชุมนั้น

3.2.กิจกรรมการพัฒนาอาชีพเสริม ในช่วงแรกทางกลุ่มได้วิเคราะห์และตกลงกันว่าจะทำการฝึกอบรมในเรื่องการทำไม้กวาดทางมะพร้าว และการเลี้ยงไก่พื้นเมือง แต่หลังจากที่กลับมาจากการศึกษาดูงาน ได้ตกลงว่าจะเปลี่ยนการอบรมเรื่องการทำไม้กวาดเป็นการทำน้ำและปุ๋ยชีวภาพ สาเหตุเพราะได้เห็นประโยชน์ในการใช้งานของน้ำและปุ๋ยชีวภาพและเห็นว่าไม่มีสารพิษเจือ

ปนและคิดว่าจะทำและผลิตไว้ใช้เองสำหรับใส่พืชผักของตนเอง เวลาบริโภคหรือขาย จะได้ไม่เป็นอันตรายต่อผู้ซื้อและตนเอง ทางทีมวิจัยได้ประสานติดต่อวิทยากรมาทำการสอนและฝึกอบรมทั้ง 2 เรื่อง หลังจากทางกลุ่มได้ดำเนินการไประยะหนึ่งได้มีการประชุมกลุ่มย่อยในเรื่องของการบริหารจัดการกลุ่ม โดยมีสมาชิกทั้ง 2 กลุ่มเข้าร่วม

3.3.กิจกรรมในเรื่องสุขภาพ ในช่วงแรกได้ตกลงกันว่าจะมีกิจกรรมเพียงกิจกรรมเดียวคือการประชุมวางแผน“โครงการนาร่องในเรื่องการสร้างเสริมสุขภาพของกลุ่มผู้สูงอายุ” โดยได้เชิญทางสถานีอนามัยนำดิบและทาง องค์การบริหารส่วนตำบลแม่ยวม เข้าร่วมประชุมกับทางกลุ่มเพื่อหาแนวทางในการสร้างเสริมสุขภาพของกลุ่มซึ่งก็ได้แผนในการทำงานของสาธารณสุขและแนวทางในการสนับสนุนขององค์การบริหารส่วนตำบลแต่ก็ยังไม่เห็นผลในการปฏิบัติ แต่หลังจากไปศึกษาดูงานมาแล้วทางกลุ่มได้ขอเสนอปรับเปลี่ยนโครงการและขอเพิ่มกิจกรรมการออกกำลังกายของกลุ่ม (ตามข้อมูลการปรับเปลี่ยนกิจกรรมในภาคผนวก)

3.4.กิจกรรมการมีส่วนร่วมกับชุมชน ทางกลุ่มได้รวมตัวกันและร่วมกิจกรรมของชุมชนดังนี้

การร่วมงานวันเด็กกับโรงเรียน โดยผู้สูงอายุจะทำบายศรีและปราสาท เพื่อแสดงให้เด็กดูในงานเป็นการให้เด็กเรียนรู้เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่นไปในตัวและได้ร่วมในกิจกรรมงานวันเด็กด้วย

งานสงกรานต์ ทางกลุ่มผู้สูงอายุได้เป็นแกนนำในการจัดพิธีตามประเพณีวันสงกรานต์ (วันขึ้นปีใหม่เมือง) ร่วมกับทุกกลุ่มในหมู่บ้าน ซึ่งประกอบด้วยกลุ่มแม่บ้าน กลุ่มผู้นำกลุ่มเยาวชน และโรงเรียน ในการประกอบพิธีต่างๆ

งานวันลอยกระทง เช่นเดียวกับวันสงกรานต์

3.5.การสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น ในช่วงแรกได้จัดการเรียนการสอนในโรงเรียนโดยใช้วิทยากรจากกลุ่มผู้สูงอายุในวิชาจักสานกลองข้าวใบตาล การทำบายศรี และการทำไม้กวาดทางมะพร้าว ปรากฏว่าได้ผลดีมากเป็นที่น่าพอใจของทุกฝ่าย ทางกลุ่มผู้สูงอายุและทางโรงเรียนจึงได้ขอปรับเปลี่ยนกิจกรรม (ตามกิจกรรมบทที่ 4) มาเพิ่มวิชาในการเรียนการสอนอีกสามวิชา คือ การจักสานด้วยไม้ไผ่ การทำโคมไฟในงานประเพณีและดนตรีพื้นเมืองอีกทั้งยังมีกิจกรรมเสริมคือการพาเด็กนักเรียนไปวัดในการทำพิธีทางศาสนาต่างๆโดยอาจารย์วัด ซึ่งเป็นสมาชิกของกลุ่มอีกด้วย

ผลของกิจกรรม

กิจกรรมการพัฒนาการบริหารจัดการกลุ่ม มีผลดังนี้

1.สมาชิกกลุ่มเกิดจิตสำนึกในการทำงานแบบมีส่วนร่วมและการเสียสละมากขึ้นซึ่งมีผลมาจากการไปศึกษาดูงาน และการพูดคุยกับกลุ่มผู้สูงอายุบ้านน้ำเกี๊ยน

2.มีกฎระเบียบชัดเจนขึ้น เกิดจากการได้รับการฝึกอบรม มีการพูดคุยและการประชุมกันในกลุ่มมากขึ้นทำให้มีการวิเคราะห์กลุ่มในด้านต่าง ๆ และเขียนกฎระเบียบให้สอดคล้องกับการบริหารจัดการกลุ่ม

3.เกิดกลุ่มกิจกรรมภายในกลุ่มใหญ่อย่างชัดเจนและแน่นอนเช่นกลุ่มผลิตปุ๋ยและน้ำชีวภาพ กลุ่มผลิตดอกไม้จันทร์ และกลุ่มออกกำลังกาย

4.มีการพัฒนากลุ่มออมทรัพย์ โดยมีความชัดเจนในการทำบัญชีมากขึ้น มีการเปิดและเสนอเงินกู้ยืมมีประสิทธิภาพ มีการใช้คืนอย่างสม่ำเสมอ และการจัดเงินรายได้เข้าสู่กองทุนอื่นของส่วนรวม เช่นเงินกู้ฉุกเฉินในกรณีสมาชิกเจ็บป่วยเงินช่วยเหลือในกรณีเสียชีวิต แบ่งเข้ากองทุนของหมู่บ้านเพื่อพัฒนาหมู่บ้าน

5.การทำงานของคณะกรรมการเป็นระบบขึ้น คือมีการประชุมอย่างสม่ำเสมอ มีการเตรียมประเด็นการประชุมมีการจัดวาระการประชุม การบันทึกการประชุมที่ชัดเจนโดยเลขาของกลุ่ม

6.มีการประชาสัมพันธ์และสื่อสารทั้งภายในและภายนอกกลุ่มมากขึ้นและต่อเนื่อง
กิจกรรมการพัฒนาอาชีพเสริม

กลุ่มปุ๋ยชีวภาพ ในช่วงแรกมีผู้เข้ารับการฝึกอบรม 16 คน และตั้งใจผลิตไว้ใช้เองมา ระยะหลังคนในชุมชนเริ่มสนใจและมาขอซื้อทางกลุ่มจึงได้มีการผลิตเพื่อจำหน่ายแก่คนในชุมชนด้วย ในระยะหลังเหลือสมาชิก 9 คน สาเหตุเพราะสุขภาพไม่ค่อยแข็งแรง ทำงานหนักไม่ไหว ทางกลุ่มมีการบริหารจัดการที่ชัดเจนทั้งในเรื่องการผลิตและการจัดสรรรายได้และทุนของกลุ่ม

กลุ่มเลี้ยงไก่พื้นเมือง มีการอบรม 10 คน แต่ไม่มีการรวมกลุ่มเพราะส่วนมากจะเป็นการเลี้ยงไก่ในครัวเรือนกันอยู่แล้ว แต่สมาชิกได้มีทักษะในการเลี้ยงและดูแลมากขึ้นทำให้ปริมาณการสูญเสียลดลงอย่างเห็นได้ชัด

กิจกรรมในเรื่องสุขภาพ

มีการกินอยู่ที่ถูกสุขลักษณะมากขึ้น มีการตั้งกลุ่มออกกำลังกายและร่วมกันออกกำลังกายอาทิตย์ละ 2 วัน โดยมีเจ้าหน้าที่สถานีอนามัยบ้านน้ำดิบมาช่วยสนับสนุนในการฝึกวิทยากร และมีการตรวจเช็คร่างกายเป็นระยะในช่วงหลัง ผู้นำในการออกกำลังกายของกลุ่มสามารถนำตัวเองโดยไม่ต้องอาศัยเจ้าหน้าที่ของสถานีอนามัย และมีการออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง

ในด้านการประชุมร่วมกับสถานีอนามัยและองค์การบริหารส่วนตำบลเกิดผลในด้านการสนับสนุนของทั้งสองหน่วยงานในการสร้างเสริมสุขภาพของกลุ่มอย่างชัดเจนในปีต่อไปและน่าจะขยายผลไปสู่กลุ่มอื่นๆในตำบลต่อไป

กิจกรรมการมีส่วนร่วมกับชุมชน

1.กลุ่มต่างๆในชุมชนยอมรับกลุ่มผู้สูงอายุเป็นผู้นำในการจัดกิจกรรมทางด้านประเพณีวัฒนธรรมในหมู่บ้าน และให้ความร่วมมืออย่างพร้อมเพรียงและจริงจังทำให้เกิดความภูมิใจในกลุ่มของผู้สูงอายุมากขึ้น

2.ลดช่องว่างระหว่างวัยในชุมชนและมีการร่วมมือกันทำงานมากขึ้น

3.ชุมชนและโรงเรียนเห็นความสำคัญของกลุ่มผู้สูงอายุ

4.มีการประสานงานในลักษณะกลุ่มดีขึ้นอย่างเห็นได้ชัด

กิจกรรมการสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น

1. เด็กมีความรู้ในเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่นมากขึ้น
2. เด็กมีความสนใจและมั่นใจที่จะเรียนรู้มากขึ้น
3. ผู้สูงอายุเกิดความภูมิใจในตนเองมากขึ้นในการที่ถ่ายทอดความรู้ให้กับเด็ก

4. เด็กที่ถ่ายทอดความรู้ภูมิปัญญาที่ตนมีอยู่ให้แก่เยาวชนรุ่นหลัง

5. เด็กมีความเคารพผู้สูงอายุมากขึ้น กล้าเข้าหาและเรียนรู้ เกิดการลดช่องว่างระหว่างวัย

รูปแบบและวิธีการที่ใช้ในการวิจัย ส่วนมากในการวิจัยในครั้งนี้จะใช้กิจกรรมที่เน้นในเรื่องของการมีส่วนร่วมของกลุ่ม จากการทำงานกับกลุ่มผู้สูงอายุมาในระยะเวลาหนึ่งจะสังเกตได้ว่า ขบวนการการมีส่วนร่วมของกลุ่มนั้นจะสามารถดึงดูดผู้สนใจเข้ามาได้มากและจากที่กิจกรรมมีหลากหลายผลจะแยกและประเมินได้ดังนี้

- กิจกรรมประชุมหรือเวทีพูดคุย ส่วนมากในเวทีลักษณะนี้จะมีผู้เข้าร่วมพอสมควรแต่ไม่ครบทั้งกลุ่ม ผู้ที่ขาดประชุมก็จะขาดอยู่เป็นประจำซึ่งทางกลุ่มก็พยายามหาทางแก้ไขแล้วแต่ก็ไม่ประสบผลสำเร็จ สาเหตุเพราะกลุ่มคนที่ไม่เข้าร่วมประชุมนั้นไม่สนใจในการทำกิจกรรมร่วมมาตั้งแต่แรก และเห็นว่าไม่มีความสำคัญจึงไม่เข้าร่วม สำหรับกลุ่มที่มาร่วมเป็นประจำมักจะเข้ามาเพื่อรับฟังหรือรับทราบไม่ค่อยจะเสนอความเห็นเท่าไร จะมีก็เฉพาะกลุ่มที่เป็นแกนนำเท่านั้นที่นำเสนอหรือร่วมอภิปรายในเรื่องต่างๆ ผู้วิจัยมีความเห็นว่าปรากฏการณ์เช่นนี้เป็นธรรมชาติของคนในชนบท ซึ่งได้เกิดจากการสั่งสมของการพัฒนาระบบเดิมมานานมากจะให้มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วคงจะเป็นไปได้ยาก

- กิจกรรมการศึกษาดูงาน กิจกรรมนี้จากการสังเกตของผู้วิจัยเห็นว่าเป็นกิจกรรมที่ได้ผลและมีผลกระทบต่อกลุ่มที่ร่วมไปศึกษาดูงานอย่างมาก โดยเฉพาะในเรื่องของการสร้างจิตสำนึกเพราะได้ไปเห็นสภาพการทำงานอย่างจริงจังและความร่วมมือกันอย่างแข็งขันและเสียสละของชุมชนที่ได้ไปดูงาน ทำให้ผู้ที่ไปดูงานมีความกระตือรือร้นและต้องการจะทำหรือปฏิบัติในกลุ่มและชุมชนของตนเองบ้างและเมื่อกลับมาแล้วก็เริ่มปฏิบัติจริง แต่ในบางช่วงก็ทำให้ท้อบ้างเพราะบริบทและการมีส่วนร่วมของชุมชนแตกต่างกัน นอกจากในบางกิจกรรม เช่นงานประเพณีเป็นต้นที่ชุมชนจะเข้ามามีส่วนร่วมอย่างเต็มที่

- กิจกรรมการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น ได้ผลเป็นที่น่าพอใจอย่างมากอาจมีสาเหตุมาจากแนวคิดใหม่ในการปฏิรูปการศึกษาก็เป็นได้ทั้งทางโรงเรียนยอมรับในระบบการเรียนการสอนในลักษณะนี้และทางชุมชนก็สนับสนุนด้วยดีแต่จะมีข้อจำกัดอยู่ที่งบประมาณในเรื่องค่าตอบแทนวิทยากร หากไม่มีส่วนนี้ทางวิทยากรที่มาจากกลุ่มผู้สูงอายุ คิดว่าไม่สามารถจะสอนได้เพราะเหตุผลทางเศรษฐกิจตนเองจะต้องหารายได้ เพราะฉะนั้นหากทางโรงเรียนไม่มีงบประมาณที่ต่อเนื่อง

ก็คงจะทำได้ แต่ทางกลุ่มวิทยากรก็หาทางแก้ไขคือถ้าหากมีเยาวชนที่สนใจจริง ๆ ก็ให้ไปศึกษาได้ที่บ้านในเวลาว่างก็ยินดีที่จะสอนให้

- กิจกรรมการมีส่วนร่วมกับชุมชน กิจกรรมนี้มีสมาชิกเข้าร่วมมากซึ่งถือได้ว่าเป็นเรื่องปกติเพราะเมื่อมีงานประเพณีทางผู้สูงอายุก็จะเข้าร่วมอยู่แล้วแต่ก็ได้ผลดีขึ้นจะเป็นเรื่องของการบริหารจัดการ การเป็นแกนนำและการรวมตัวกันเป็นกลุ่มเป็นก้อนทำให้ความพร้อมและการทำงานของกลุ่มชัดเจนขึ้นไม่ใช่ทำงานแบบตัวใครตัวมันและชุมชนก็ให้ความสำคัญกับกลุ่มมากขึ้น

- กิจกรรมกลุ่มย่อย กิจกรรมกลุ่มนี้ประกอบด้วย กลุ่มปุ๋ย กลุ่มทำดอกไม้จันทร์ กลุ่มเลี้ยงไก่ กลุ่มออกกำลังกาย กลุ่มเหล่านี้จะเป็นการรวมตัวกันของผู้สนใจในแต่ละด้านแต่จะสังเกตได้ว่าส่วนมากจะเป็นกลุ่มของแกนนำที่จะเข้าร่วมกลุ่มส่วนสมาชิกอื่นๆที่เข้ามาสมทบก็จะมีเบาบางมาก ซึ่งสมาชิกกลุ่มคนอื่นๆเห็นว่าเป็นกิจกรรมที่น่าสนใจและมีประโยชน์คิดว่าในโอกาสต่อไปก็จะเข้าร่วมเพิ่มมากขึ้น

ส่วนในเรื่องการแก้ปัญหาของกลุ่มได้หรือไม่นั้นในภาพรวมจากการสังเกตก็ถือว่าสามารถแก้ปัญหาในกลุ่มระดับหนึ่งซึ่งกิจกรรมต่างได้ตอบสนองต่อวัตถุประสงค์รอบทุก ๆ ข้อคือ

1.กลุ่มทำงานแบบมีส่วนร่วมมากขึ้นแม้จะยังไม่ 100 เปอร์เซ็นต์แต่ก็สามารถดึงดูดการมีส่วนร่วมของกลุ่มได้ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 60

2.กลุ่มมีความพร้อมทั้งด้านกิจกรรมและการบริหารจัดการเพื่อรองรับกระแสการพัฒนาในอนาคต ในข้อนี้กลุ่มมีความชัดเจนมากขึ้นในระดับที่น่าพอใจทั้งในเรื่องกิจกรรมต่างๆที่ทางกลุ่มได้ดำเนินการ และการบริหารจัดการที่ดีขึ้นมากทั้งในเรื่องของตัวกลุ่มเอง กลุ่มออมทรัพย์และกลุ่มย่อยต่างๆ

3.กลุ่มสามารถคิดอย่างมีระบบและแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง ในจุดนี้จากการสังเกตนับว่าดีขึ้นในระดับหนึ่ง แต่ข้อสำคัญคือยังต้องมีพี่เลี้ยงหรือคนที่เข้าไปช่วยให้คำปรึกษา หรือกระตุ้นอย่างสม่ำเสมออยู่ถึงจะเกิดกระบวนการคิดและการแก้ปัญหาได้ หากไม่มีพี่เลี้ยงของกลุ่มทางผู้วิจัยคงเห็นว่าจะกลับเข้าสู่รูปเดิมในโอกาสต่อไปไม่ช้าก็เร็ว

4.สามารถสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นมิให้สูญหายไปและรักษาวัฒนธรรมประเพณีดั้งเดิมในข้อนี้เกิดผลในทางปฏิบัติชัดเจนมากและมีผู้ร่วมมือด้วยทุกฝ่าย ทั้งในเรื่องสืบทอดภูมิปัญญาและงานด้านวัฒนธรรมประเพณี

5.มีการดำเนินการร่วมกับกลุ่มอื่นๆในหมู่บ้าน และร่วมกันสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชนในข้อนี้ก็เห็นผลค่อนข้างชัดเจนมาก เช่น การที่ทางหมู่บ้านหรือชุมชนขอให้ทางกลุ่มผู้สูงอายุเป็นแกนนำในการจัดหรือดำเนินการในเรื่องของกิจกรรมในด้านวัฒนธรรมประเพณีต่างๆในหมู่บ้านและทางชุมชนก็ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี และในเรื่องการแก้ไขปัญหาเสพติดในชุมชนทางกลุ่มผู้สูงอายุก็ได้เป็นแกนนำที่ผลักดันจะให้มีการดำเนินการ แต่ยังคงติดอยู่ที่ผู้นำหมู่บ้านยังไม่ค่อยให้ความร่วมมือเท่าที่ควร เพราะเป็นเรื่องที่มีความเสี่ยงพอสมควรในการดำเนินงาน

ข้อมูลศักยภาพในด้านต่าง ๆของกลุ่มผู้สูงอายุ

1.ด้านองค์ความรู้ (รายละเอียดปรากฏใน บทที่ 4 ขั้นตอนการดำเนินงาน เวทีค้นหาภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมประเพณีชุมชน p.16 – 20) ประกอบด้วย

- การเล่นดนตรีพื้นเมือง
- การทำบายศรี
- การจักสาน
- การประดิษฐ์โคมกระดาษ
- การทำไม้กวาด
- การทำลายฉลุสังกะสี (ต้องลาย)
- นวดแผนโบราณ

2.ด้านวัฒนธรรมประเพณี (รายละเอียดปรากฏใน บทที่ 4 ขั้นตอนการดำเนินงาน เวทีค้นหาภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมประเพณีชุมชน p.16 – 20) ประกอบด้วย

- การทำพิธีการต่าง ๆทางศาสนาและประเพณี (อารยวัด)
- ประเพณีวันสงกรานต์
- ประเพณีวันลอยกระทง (ประเพณีเดือนยี่เป็ง)
- ประเพณีตานข้าวใหม่ (ประเพณีเดือน 4 เป็ง)
- ประเพณีตานก๋วยสลาก
- ประเพณีถวายเทียนพรรษา (เข้าพรรษา)
- ประเพณีทอดกฐิน

3.ด้านการรวมกลุ่ม

- มีการรวมกลุ่มกันด้วยความเต็มใจในระยะเริ่มแรกมิได้เกิดจากการจัดตั้ง
- ทำกิจกรรมร่วมกันอย่างพร้อมเพรียง
- มีผู้นำและคณะกรรมการที่เข้มแข็ง
- มีการทำงานที่เป็นระบบชัดเจน
- มีกิจกรรมที่เป็นรูปธรรมและต่อเนื่อง
- มีกลุ่มออมทรัพย์ที่เข้มแข็ง

4.ด้านการเรียนการสอนในโรงเรียน

- มีผู้ที่มีทักษะในการสอนในกลุ่มผู้สูงอายุ
- โรงเรียนและชุมชนเห็นความสำคัญของการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นของผู้สูงอายุ
- มีการเตรียมกระบวนการเรียนการสอนที่ชัดเจน
- มีนโยบายการศึกษาของชาติที่เอื้อต่อกระบวนการเรียนการสอนในเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น

เงื่อนไขและปัจจัยที่เอื้อต่อการพัฒนาศักยภาพของกลุ่มผู้สูงอายุและนำไปสู่การสร้าง ความเข้มแข็งแก่ชุมชน

1. มีพี่เลี้ยงคอยกระตุ้นและให้ความช่วยเหลือในเรื่องการประสานงาน กระตุ้น กระบวนการกลุ่มและกระบวนการความคิดอย่างชัดเจนและต่อเนื่อง

2. กำหนดกิจกรรมกลุ่มที่เหมาะสมกับศักยภาพของผู้สูงอายุ

3. ทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกับชุมชนอย่างสม่ำเสมอ

4. เน้นเรื่องการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นในและนอกสถานศึกษา

5. มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกกลุ่มอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

ศักยภาพของกลุ่มที่เพิ่มขึ้น

1. ความเข้มแข็งของกลุ่มและผู้นำกลุ่ม

2. การพึ่งพาตนเองของกลุ่มผู้สูงอายุมากขึ้น

3. มีศูนย์รวมจิตใจและมีกำลังใจในการทำงานมากขึ้น

4. สมาชิกกลุ่มมีสุขภาพดีขึ้น

5. ชุมชนและลูกหลานเห็นคุณค่าของผู้สูงอายุ

6. เกิดความภาคภูมิใจในตัวของผู้สูงอายุเอง

การมีส่วนร่วมในการสร้างความเข้มแข็งชุมชนของกลุ่มผู้สูงอายุ

1. เกิดความร่วมมือร่วมใจของคนในชุมชนในการทำกิจกรรมของชุมชนมากขึ้น

2. เกิดความร่วมมือกันของคนในชุมชนในการแก้ไขปัญหาเสพติดในชุมชนโดยการ นำของกลุ่มผู้สูงอายุ

3. ลดภาระของลูกหลานในการดูแลสามารถทำงานได้มากขึ้นเศรษฐกิจในภาพรวม และสุขภาพดีขึ้น

4. ลูกหลานมีที่พึ่งและที่ยึดเหนี่ยวทางจิตใจ

5. ความคงอยู่และการสืบทอดวัฒนธรรมประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชน

แผนภูมิการวิเคราะห์ในเรื่องศักยภาพของกลุ่มผู้สูงอายุกับการสร้างความเข้มแข็งชุมชน

ด้านองค์ความรู้	ศักยภาพของผู้สูงอายุ		
	วัฒนธรรมประเพณี	การรวมกลุ่ม	การสอนในโรงเรียน
-ดนตรีพื้นเมือง	-ผู้นำทางวัฒนธรรม	-ผู้นำเข้มแข็ง	-มีผู้รู้และมีทักษะ
-บายศรี	-สงกรานต์	-กิจกรรมพร้อมเพรียง-กระบวนการชัดเจน	
ฯลฯ	ฯลฯ	ฯลฯ	ฯลฯ

ผ่านกระบวนการและการประสาน

1. มีพี่เลี้ยงคอยกระตุ้นและให้ความกระตุ้นกระบวนการกลุ่มและกระบวนการ
2. กำหนดกิจกรรมกลุ่มที่เหมาะสม
3. ทำกิจกรรมต่างๆร่วมกับชุมชน
4. เน้นเรื่องการถ่ายทอด
5. มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทั้งสม่ำเสมอ

ตามเงื่อนไขและปัจจัย

ช่วยเหลือในเรื่องการประสานงาน
การความคิดอย่างชัดเจนและต่อเนื่อง
กับศักยภาพของผู้สูงอายุ
อย่างสม่ำเสมอ
ภูมิปัญญาท้องถิ่นในและนอกสถานศึกษา
ภายในและภายนอกกลุ่มอย่างต่อเนื่องและ

ศักยภาพของกลุ่มที่เพิ่มขึ้น

1. ความเข้มแข็งของกลุ่มและผู้นำกลุ่ม
2. การพึ่งพาตนเองของกลุ่มผู้สูงอายุมากขึ้น
3. มีศูนย์รวมจิตใจและมีกำลังใจในการทำงานมากขึ้น
4. สมาชิกกลุ่มมีสุขภาพดีขึ้น
5. ชุมชนและลูกหลานเห็นคุณค่าของผู้สูงอายุ
6. เกิดความภาคภูมิใจในตัวของผู้สูงอายุเอง

นำไปสู่การสร้าง

ความเข้มแข็งชุมชน

การมีส่วนร่วมในการสร้างความเข้มแข็งชุมชนของกลุ่มผู้สูงอายุ

1. เกิดความร่วมมือร่วมใจของคนในชุมชนในการทำกิจกรรมของชุมชนมากขึ้น
2. เกิดความร่วมมือกันของคนในชุมชนในการแก้ไขปัญหาเสียดัดในชุมชนโดยการนำของกลุ่มผู้สูงอายุ
3. ลดภาระของลูกหลานในการดูแลสามารถทำงานได้มากขึ้นเศรษฐกิจในภาพรวมและสุขภาพดีขึ้น
4. ลูกหลานมีที่พึ่งและที่ยึดเหนี่ยวทางจิตใจ
5. ความคงอยู่และการสืบทอดวัฒนธรรมประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชน

บทที่ 6 อภิปรายผล

โครงการ “การเสริมสร้างความเข้มแข็งกลุ่มผู้สูงอายุ เพื่อให้มีส่วนร่วมในการเสริมสร้างความเข้มแข็งแก่ชุมชน”

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพของกลุ่มผู้สูงอายุ
2. เพื่อสร้างความตระหนักของชุมชนต่อบทบาทความสำคัญของผู้สูงอายุต่อการมีส่วนร่วมในชุมชน

3. เพื่อสืบทอดภูมิปัญญาสิ่งที่ดีงามจากผู้สูงอายุสู่คนรุ่นต่อไป

พื้นที่ดำเนินการ บ้านทุ่งแพมหมู่ที่ 3 ตำบลแม่ยวม อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

กลุ่มเป้าหมาย กลุ่มผู้สูงอายุบ้านทุ่งแพม สมาชิก 98 คน

ขั้นตอน/วิธีการดำเนินงานวิจัย มีดังนี้

ขั้นตอนในช่วงที่ 1

1. ชี้แจงการทำงานและขอบเขตการวิจัยแบบมีส่วนร่วมให้กับทีมงาน คือการแนะนำตั้งแต่หัวข้อการวิจัย วิธีการและขั้นตอนการทำงานแก่ที่ปรึกษาและทีมงาน ซึ่งรวมทั้งผู้นำชุมชนผู้นำกลุ่มผู้สูงอายุ องค์การบริหารส่วนตำบล ผู้ใหญ่บ้านเป้าหมาย เจ้าหน้าที่สาธารณสุข ผู้บริหารโรงเรียนเพื่อให้เข้าใจและยอมรับขอบเขตการวิจัยที่จะทำให้ชุมชนและหาความร่วมมือและสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2. แนะนำการทำงานและขอบเขตการวิจัยแบบมีส่วนร่วมกับกลุ่มเป้าหมาย ทางคณะทำงานวิจัย แนะนำวิธีการทำงานและขอบเขตการวิจัยรวมทั้งงบประมาณและกิจกรรมที่จะทำต่อไปและแนะนำที่ปรึกษาโครงการต่อกลุ่มผู้สูงอายุ ซึ่งประกอบไปด้วยองค์การบริหารส่วนตำบล ผู้ใหญ่บ้าน เจ้าหน้าที่สาธารณสุข ผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งจะร่วมกับทำงานและให้การสนับสนุนกลุ่มต่อไป

3. หาข้อมูลในเรื่องต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย ทางทีมวิจัยได้มีการหาข้อมูลต่างๆทั้งจากข้อมูลมือสอง การพูดคุยสอบถามเป็นการส่วนตัวและการเปิดเวทีประชุมเชิงปฏิบัติการและการระดมความคิดจากกลุ่ม ซึ่งข้อมูลต่างๆ มีดังนี้ คือ

- บริบทชุมชน
- ความเป็นมาของกลุ่มผู้สูงอายุทั้งในอดีตและปัจจุบัน
- จุดอ่อน จุดแข็งของกลุ่มผู้สูงอายุ
- ศักยภาพและปัญหาของกลุ่ม
- ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ผู้สูงอายุมีอยู่และต้องการสืบทอด
- ความคาดหวังของกลุ่ม

4. นำเสนอผลการทำงานที่ผ่านมาต่อกลุ่ม และหารือแนวทางการทำงานต่อไป
นำเสนอผลจากการศึกษาหาข้อมูลที่ผ่านมาต่อกลุ่มและให้ทางกลุ่มช่วยกันวิเคราะห์ถึงปัญหาและหาแนวทางแก้ไขเพื่อที่จะได้นำไปวางแผนในการปฏิบัติงานในช่วงต่อไป

5. จัดทำแผนปฏิบัติการในช่วงต่อไป นำข้อมูลและแนวทางแก้ปัญหาที่ได้มาปรึกษาหารือในที่ประชุมร่วมกับคณะทำงานและที่ปรึกษาเพื่อวางแผนปฏิบัติการในช่วงต่อไป รวมทั้งปรึกษาในเรื่องของการให้การสนับสนุนกลุ่มและแนวทางการพัฒนาต่อไป เพื่อเชื่อมโยงหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งในด้านการทำงานและงบประมาณ

ขั้นตอนในช่วงที่ 2 ทำกิจกรรมเกี่ยวกับการแก้ปัญหา และสรุปผล ซึ่งแยกออกเป็น 5 ด้านคือ

1. กิจกรรมการพัฒนาการบริหารจัดการกลุ่ม ประกอบด้วย

-การพัฒนาศักยภาพของคณะกรรมการ และสมาชิกกลุ่มบางส่วนที่เป็นแกนนำโดยการพาไปศึกษาดูงานตำบลน้ำเกีฮ่วน จังหวัดน่าน เพื่อให้ได้เห็นตัวอย่างของการปฏิบัติจริงในด้านต่าง ๆ ฝึกอบรมในเรื่องบริหารจัดการ กลุ่มผู้สูงอายุ และกลุ่มออมทรัพย์โดยวิทยากรและผู้เชี่ยวชาญด้านบัญชี โดยมีหัวข้อในการฝึกอบรมคือ

- หลักการเป็นผู้ผู้นำที่ดี
- เทคนิคการเป็นผู้ผู้นำ
- คุณสมบัติของผู้ผู้นำที่ดี
- วิธีการเสริมสร้างการเป็นผู้ผู้นำ
- วิธีการเขียนและองค์ประกอบของกฎระเบียบ
- การจัดระบบการรับเงินหุ้นสมาชิก
- การจัดทำบัญชี

-คณะกรรมการจัดทำร่างกฎระเบียบของกลุ่ม หลังจากที่ได้มีการศึกษา และทำการฝึกอบรมไปแล้ว ทางคณะกรรมการได้ร่วมกันร่างกฎระเบียบของกลุ่มขึ้นเพื่อนำเข้าที่ประชุมใหญ่เพื่อพิจารณาต่อไป

-ประชุมใหญ่กลุ่มผู้สูงอายุเพื่อพิจารณาร่างกฎระเบียบ เป็นการประชุมเพื่อพิจารณาร่างกฎระเบียบ ซึ่งร่างโดยคณะกรรมการกลุ่ม มีการอภิปรายในประเด็นต่าง ๆ เพื่อตกลงกันแล้วจึงประกาศใช้ โดยให้ชื่อว่า “กฎระเบียบชมรมผู้สูงอายุบ้านทุ่งแพม”

2. กิจกรรมพัฒนาอาชีพเสริม

-ฝึกอบรมการทำน้ำ/และปุ๋ยชีวภาพและการเลี้ยงไก่พื้นเมือง เป็นการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ และการให้ความรู้ในเรื่องการทำปุ๋ยและน้ำชีวภาพ และการเลี้ยงไก่พื้นเมืองเพื่อเพิ่มทักษะให้แก่สมาชิกกลุ่ม

-ประชุมกลุ่มย่อยทั้ง 2 กลุ่มในเรื่องการบริหารจัดการ เพื่อสร้างความชัดเจนและสร้างข้อตกลงในกลุ่มอาชีพแต่ละกลุ่มในการบริหารจัดการ การจัดสรรการทำงานในลักษณะกลุ่ม และการจัดการในเรื่องรายได้และบัญชี

3.กิจกรรมการสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น

-การประชุมเตรียมหลักสูตรและค้นหาวิทยากร เป็นการประชุมร่วมระหว่างกลุ่มผู้สูงอายุคณะครูโรงเรียนบ้านทุ่งแพม และผู้วิจัย เพื่อจัดเตรียมหลักสูตรการเรียนการสอน ละค้นหาวิทยากรและองค์ความรู้ต่างๆที่จะสอนในโรงเรียนซึ่งได้วิชาที่จะสอนคือ การทำบายศรี การสานกลองข้าวจากใบตาล การทำไม้กวาดทางมะพร้าว การจักสานด้วยไม้ไผ่ การประดิษฐ์โคมกระดาษ เพื่อใช้ในงานประเพณีต่างๆ คนตรีพื้นเมือง และจริยธรรมและพิธีการทางศาสนา

-การจัดทำรายงานการประเมินผลการเรียนการสอน ทางโรงเรียน วิทยากรผู้สอน และคณะผู้วิจัย ร่วมกันประเมินการเรียนการสอนและจัดทำเอกสารเกี่ยวกับองค์ความรู้ในเรื่องต่างๆที่ได้ทำการเรียนการสอนทุกวิชาเพื่อใช้เป็นหลักสูตรท้องถิ่นของโรงเรียนต่อไป

4.-กิจกรรมการมีส่วนร่วมกับชุมชน ทางกลุ่มได้เป็นแกนนำของชุมชนในการจัดงานประเพณีต่างๆโดยได้มีการดึงการมีส่วนร่วมจากกลุ่มต่างๆในหมู่บ้านซึ่งประกอบด้วยกลุ่มผู้นำของหมู่บ้าน กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มเยาวชน โรงเรียน เพื่อร่วมกันจัดงานประเพณีต่างๆคือ งานวันเด็ก งานสงกรานต์ งานลอยกระทง

5.กิจกรรมการเสริมสร้างสุขภาพ

-เวทีประชุมร่วมวางแผน “โครงการนำร่องในเรื่องการสร้างเสริมสุขภาพของกลุ่มผู้สูงอายุ” ในช่วงแรกคาดว่าจะมีกิจกรรมเดียวที่เกี่ยวกับสุขภาพ คือร่วมกันหาแนวทางการสร้างเสริมสุขภาพในเรื่องของการดำเนินงานและการสนับสนุนของ สถานีนอมาลัยและองค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งก็ทำให้เกิดแผนการทำงานและการสนับสนุนของ อบต.ในด้านนี้ขึ้น

หลักจากการไปดูงานและประชุมกับมีโครงการ “สร้างเสริมสุขภาพโดยมีโรงเรียนเป็นศูนย์กลางและมีชุมชนเป็นฐาน จังหวัดแม่ฮ่องสอน” ซึ่งได้รับการสนับสนุนจาก สสส.เข้ามาในหมู่บ้านพอดีจึงเกิดกิจกรรมเรื่องสุขภาพและการดูแลสุขภาพสิ่งแวดล้อมขึ้นซึ่งมี 2 กิจกรรมคือ

-การรวมกลุ่มการออกกำลังกายของผู้สูงอายุ จะมีการออกกำลังกายกันอาทิตย์ละ 2 วัน และมีการตรวจร่างกายโดยเจ้าหน้าที่สาธารณสุขทุกๆ 3 เดือนเพื่อทำการวัดผล (อ้างถึงในภาคผนวก)

-กิจกรรมการจัดการขยะโดยชุมชน กิจกรรมนี้จะมีการจัดการขยะในครัวเรือนของกลุ่มผู้สูงอายุ คือการแยกขยะอย่างชัดเจน และมีการกำจัดขยะแต่ละชนิดส่วนขยะ Recycle จะนำไปให้กับทางสหกรณ์นักเรียนเพื่อนำไปขายในโครงการ“ขยะทองคำ”ของโรงเรียนทุ่งแพมเพื่อเป็นรายได้แก่สหกรณ์นักเรียนต่อไป

*

การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

1. เกิดกลุ่มผู้สูงอายุซึ่งตั้งชื่อกลุ่มว่า “ชมรมผู้สูงอายุบ้านทุ่งแพม” ที่มีความเข้มแข็งขึ้น มีการทำงานแบบมีส่วนร่วมมากขึ้น คิดและทำงานอย่างเป็นระบบ มีการประชุมที่ต่อเนื่องและชัดเจน มีการบันทึกการประชุมเป็นหลักฐาน

2. กลุ่มออมทรัพย์ของผู้สูงอายุมีความชัดเจนมากขึ้นทั้งในด้านการบริหารงานและด้านบัญชี รวมถึงการจัดสรรรายได้เพื่อเป็นสวัสดิการของกลุ่มและแบ่งปันให้ชุมชนโดย จัดสรรรายได้จากดอกเบี้ยเงินกู้ ส่วนหนึ่งเข้ากองทุนของหมู่บ้านเพื่อใช้ในสาธารณประโยชน์

3. เกิดภาวะการเป็นผู้นำของกลุ่มผู้สูงอายุ โดยทางกลุ่มจะเป็นแกนนำในหมู่บ้านในเรื่องของการจัดงานในด้านวัฒนธรรมประเพณีต่างๆ

4. เกิดผู้รู้ในด้านภูมิปัญญา หรือสามารถดึงความรู้จากผู้สูงอายุมาใช้ให้เป็นประโยชน์ในการถ่ายทอดสู่เยาวชนรุ่นต่อไปในหลายเรื่อง (อ้างถึงในภาคผนวก)

5. เกิดการมีส่วนร่วมของกลุ่มต่างๆ ในชุมชน คือทางกลุ่มผู้สูงอายุสามารถดึงการมีส่วนร่วมของทุกๆ กลุ่มได้ ในการจัดการเรื่องต่างๆ เพราะมีทุนเดิมอยู่แล้วคือความเคารพนับถืออยู่แล้วเมื่อมีการทำงานเป็นกลุ่มและจริงจังขึ้นจึงเป็นการง่ายที่จะดึงการมีส่วนร่วมนี้ ซึ่งกลุ่มต่างๆ เหล่านี้รวมถึง โรงเรียนและกลุ่มเด็กนักเรียนด้วย

6. ทางกลุ่มสามารถเพิ่มระดับการพึ่งพาตนเองได้ระดับหนึ่ง คือสามารถตั้งกองทุนต่างๆ ทั้งในเรื่องออมทรัพย์และกลุ่มอาชีพ อีกทั้งยังสามารถติดต่อประสานงานกับผู้ให้การสนับสนุนต่างๆ ได้ด้วยตนเอง

ความต่อเนื่องและความยั่งยืนของการดำเนินงาน(จากการวิเคราะห์ของกลุ่ม)

1. ในเรื่องของการบริหารจัดการกลุ่มผู้สูงอายุและกลุ่มออมทรัพย์

- มีสวัสดิการของสมาชิก คือมีการเปิดให้กู้ยืมปกติ กู้ฉุกเฉิน และมีเงินช่วยเหลือในกรณีที่สมาชิกเสียชีวิต

- ทางกลุ่มมีความคิดว่าอยากจะทำพึ่งพาตนเองให้ได้มากที่สุดเสียก่อนโดยการพึ่งพากองทุนของกลุ่มเองที่เกิดจากรายได้ของกลุ่มออมทรัพย์ ในเวลานี้ยังไม่ต้องการแหล่งทุนจากภายนอก

- ทางกลุ่มขอใช้เวลาอีกระยะหนึ่งในการสร้างตนเองให้เข้มแข็งขึ้นกว่านี้ในอนาคตคาดว่าจะมีการพัฒนาโครงการเสนอต่อแหล่งทุนต่างๆ เพื่อขอสนับสนุนงบประมาณในการทำงานต่อไป

2. ในเรื่องอาชีพเสริม

- มีผลผลิตที่ปลอดสารพิษไว้บริโภคในครัวเรือนและไม่ทำลายสิ่งแวดล้อมโดยใช้สารชีวภาพซึ่งผลิตได้ในกลุ่ม

- มีการขยายผลออกไปสู่ชุมชนโดยการที่คนในชุมชนเริ่มสนใจที่จะใช้และซื้อปุ๋ยชีวภาพซึ่งผลิตได้โดยกลุ่มผู้สูงอายุมากขึ้น

-มีแผนงานในการที่จะทำแปลงสาธิต สวนสมุนไพรและผักปลอดสารพิษร่วมกับทางโรงเรียนโดยใช้สถานที่ร่วมกับทางโรงเรียน และต้องการสร้างโรงเรียนในการผลิตปุ๋ยและทำกิจกรรมต่างๆของกลุ่มในโอกาสต่อไป

-เมื่อมีการผลิตผักปลอดสารพิษได้จะมีการนำไปบริโภคภายในกลุ่มหากมีมากเกินไปจากการบริโภคก็จะนำไปขายในชุมชน

-ในกลุ่มเลี้ยงไก่ได้รับความรู้และเพิ่มทักษะในการเลี้ยงมากขึ้นได้นำความรู้ไปสู่การปฏิบัติและได้ผลดีในการเลี้ยงมากขึ้น

-กลุ่มผลิตดอกไม้จันทร์มีสถานการณ์ดีขึ้น มีตลาดเพิ่มมากขึ้นโดยมีการประชาสัมพันธ์และการบอกต่อ มีการผลิตอย่างต่อเนื่องและมีสินค้าไว้จำหน่ายตลอดซึ่งในการจำหน่ายจะเน้นตลาดภายในท้องถิ่นเป็นหลัก

3.กิจกรรมการออกกำลังกาย

-มีการรวมกลุ่มกันออกกำลังกายอย่างต่อเนื่องและเริ่มรู้สึกว่าคุณภาพดีขึ้นร่างกายแข็งแรงขึ้นกว่าเดิม

-ได้มีการพบปะพูดคุยกันและมีกิจกรรมทำร่วมกันอยู่ตลอด

-ทางกลุ่มต้องการให้มีการตรวจสุขภาพเดือนละ 1 ครั้งและมีการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุอย่างสม่ำเสมอโดยเจ้าหน้าที่ของสถานีนามัย ซึ่งทางกลุ่มจะได้ประสานงานกับสถานีนามัยต่อไป

4.การมีส่วนร่วมกับชุมชน

-เมื่อมีการจัดกิจกรรมต่างๆในหมู่บ้านโดยเฉพาะงานที่เกี่ยวข้องกับเรื่องวัฒนธรรม ประเพณี กลุ่มผู้สูงอายุจะเป็นแกนนำในการจัดกิจกรรมโดยสามารถดึงการมีส่วนร่วมจากกลุ่มต่างๆในหมู่บ้านได้ทุกกลุ่ม

-มีการระดมทุนในชุมชนเองในการจัดกิจกรรมต่างๆของชุมชน ซึ่งในโอกาสต่อไปหากงบประมาณไม่เพียงพอทางกลุ่มมีความคิดว่าจะขอสนับสนุนจากหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้องต่อไป

-สมาชิกกลุ่มมีการจัดการขยะอย่างถูกต้องโดยการแยกขยะและจัดการกับขยะประเภทต่างๆ สำหรับขยะ Recycle ที่สามารถจำหน่ายได้ทางกลุ่มจะนำไปให้กับกลุ่มสหกรณ์ของนักเรียนเพื่อจัดจำหน่ายตามโครงการ"ขยะทองคำ"ของโรงเรียนเพื่อเป็นรายได้ของสหกรณ์นักเรียนต่อไป

5.การถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น

-ทางโรงเรียนและชุมชนเล็งเห็นความสำคัญของผู้สูงอายุในการเข้าไปเป็นวิทยากรท้องถิ่นและมีการเรียนการสอนในเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่นในโรงเรียน

-เกิดหลักสูตรท้องถิ่นในเรื่องต่างๆที่ทางผู้สูงอายุได้เข้าไปสอนในโรงเรียนโดยการจัดทำและรวบรวมของคณะครูในโรงเรียนและทำเป็นหลักสูตรของโรงเรียน แต่ยังมีปัญหาในเรื่องงบประมาณที่จะใช้เป็นค่าตอบแทนวิทยากร และค่าวัสดุ ซึ่งทางโรงเรียนจะได้หาทางแก้ไขปัญหาดังกล่าวต่อไป

-หากมีเยาวชนสนใจในเรื่องของภูมิปัญญาต่าง ๆ ทางผู้สูงอายุยินดีที่จะถ่ายทอดให้หากเยาวชนจะไปศึกษาเรียนรู้ที่บ้านของผู้สูงอายุที่เป็นผู้รู้ต่าง ๆ

ข้อเสนอแนะ

การสร้างทีมงาน การสร้างทีมงานควรมีทีมงานที่มีความชัดเจนและความถนัดหรือมีทักษะในด้านต่าง ๆ ตามกระบวนการวิจัย เช่น การประสานงาน การทำงานร่วมกับชุมชน การจับประเด็น และการเขียนรายงาน หากขาดทีมงานที่มีประสบการณ์และความสามารถต่าง ๆ ดังที่กล่าวมาแล้วอาจทำให้งานวิจัยที่ทำการประสบปัญหาต่าง ๆ เช่น ขาดความชัดเจนของข้อมูล ไม่สามารถถึงการมีส่วนร่วมของชุมชนได้ ขาดการจับประเด็นและการวิเคราะห์ที่ชัดเจน รวมถึงความล่าช้าในการเขียนรายงานต่าง ๆ

การทำงานกับกลุ่มหรือชาวบ้านที่ทำงานวิจัย จากประสบการณ์ของผู้วิจัยจะเห็นว่าบางครั้งในการทำงานกับชุมชนจะมีข้อจำกัดในเรื่องของ เนื้อหาและเวลาซึ่งอาจทำให้เกิดปัญหาในงานวิจัยนั้น ๆ เช่น เนื้อหาที่ต้องการต้องมีความละเอียดชัดเจนในทุก ๆ ด้าน บางทีในขบวนการนี้ต้องอาศัยการประชุมหรือการทำเวทีบ่อย ๆ และอาจทำให้ชาวบ้านผู้มาร่วมเวทีรู้สึกเบื่อหน่ายต่อขบวนการดังกล่าว เพราะชาวบ้านยังมีความเคยชินกับการทำงานพัฒนาแบบเก่าคือ มีแต่การสั่งการและการหยิบยื่นให้โดยผู้เข้ามาพัฒนา ชาวบ้านไม่มีโอกาสในการคิดหรือวิเคราะห์ด้วยตนเองเลยจึงทำให้เกิดความเคยชิน อีกทั้งยังมีข้อจำกัดในเรื่องอาชีพการงานและการทำเกษตรตามฤดูกาลอีกด้วย เพราะฉะนั้นผู้ที่ทำงานวิจัยจะต้องใช้การวางแผนในการทำงานให้รอบคอบและมีความอดทนในการทำงานด้วย

การวิจัยในอนาคต ในเรื่องของกลุ่มผู้สูงอายุ จากงานวิจัยนี้จะเห็นได้ชัดเจนว่าศักยภาพของกลุ่มหรือตัวผู้สูงอายุเองนั้นมีมาก แต่จะใช้วิธีการหรือกระบวนการอย่างไรจึงจะสามารถดึงเอาศักยภาพเหล่านั้นออกมาให้ได้เพื่อนำไปสู่การพัฒนาทั้งตัวผู้สูงอายุเองและชุมชน อีกประเด็นหนึ่งคือ ธรรมชาติหรือความเคยชินกับการพัฒนาที่ผ่านมาตั้งแต่ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 1 - 8 ซึ่งทำให้กระบวนการคิด การพึ่งพาตนเองและการมีส่วนร่วมของชุมชนหายไปอย่างเห็นได้ชัดจึงเป็นข้อจำกัดอีกเรื่องหนึ่ง

ในความเห็นของผู้วิจัยใครขอเสนอแนวทางในการทำงานกับกลุ่มผู้สูงอายุ ดังนี้

1.หน่วยงานต่าง ๆ ที่ดำเนินงานเกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ ควรมีการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีการรวมกลุ่มและได้ทำงานอย่างต่อเนื่อง ควรมีเจ้าหน้าที่หรือพี่เลี้ยงคอยกระตุ้นและให้ความช่วยเหลือในเรื่องการประสานงาน กระตุ้นกระบวนการกลุ่มและกระบวนการความคิดอย่างชัดเจนและต่อเนื่อง

2.ควรมีการกระตุ้นหรือมีการส่งเสริมกิจกรรมที่ชัดเจนเกี่ยวกับการเปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการดำเนินงานหรือทำกิจกรรมต่าง ๆ ทางสังคมให้มากขึ้น โดยเฉพาะกิจกรรมในด้านวัฒนธรรมประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น

3.ควรมีการสนับสนุนให้ผู้สูงอายุเข้าไปมีบทบาทในการศึกษาของท้องถิ่นให้มากขึ้น โดยเน้นเรื่องของการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมประเพณี โดยการเป็นวิทยากรใน

สถานศึกษาเพื่อถ่ายทอดประสบการณ์จากผู้สูงอายุไปสู่กลุ่มเยาวชน ซึ่งจะทำให้มีการเชื่อมโยงประวัติศาสตร์ มีการถ่ายทอดองค์ความรู้ในอดีตมิให้สูญหาย อีกทั้งยังเป็นการลดช่องว่างระหว่างวัย และยังเป็นการช่วยสร้างความสุขและความภาคภูมิใจให้แก่ผู้สูงอายุอีกประการหนึ่งด้วย

4. ควรจัดให้มีเวทีประชุมหรือการพบปะกันของกลุ่มอย่างต่อเนื่องเพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนความคิดและทัศนต่าง ๆ ระหว่างกัน และในการประชุมแต่ละครั้งควรมีการนำเสนอ ความรู้ในเรื่องวิทยาการสมัยใหม่ ข้อมูลข่าวสารปัจจุบัน ให้แก่กลุ่มผู้สูงอายุได้รับทราบด้วย เพื่อให้ผู้สูงอายุได้รับทราบเหตุการณ์ที่เป็นปัจจุบันและมีการเตรียมพร้อมที่จะเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตซึ่งจะทำให้ผู้สูงอายุสามารถเตรียมตัวและปรับตัวได้เหมาะสมกับสภาพสังคมที่กำลังจะเปลี่ยนแปลงไป

5. ชุมชนควรเปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุได้ทำงานร่วมกับกลุ่มอื่นๆในชุมชนโดยไม่เน้นกิจกรรมที่ต้องใช้กำลังงานมากๆ ส่วนมากควรเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวกับการให้คำปรึกษา หรือการวางแผนโดยเฉพาะกิจกรรมทางด้านวัฒนธรรมประเพณีของชุมชน

6. ควรมีการส่งเสริมให้เยาวชนตระหนักในความสำคัญของผู้สูงอายุเพื่อให้เกิดความเข้าใจกันระหว่างวัยมากยิ่งขึ้น ซึ่งนอกจากจะมีการให้การศึกษาในโรงเรียนโดยตรงแล้วควรมีกิจกรรมให้เยาวชนได้ออกไปเยี่ยมเยียนและศึกษาในเรื่องต่างๆทั้งศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่นจากผู้สูงอายุเพื่อนำมาเสนอเป็นผลงานการศึกษาค้นคว้า ก็จะทำให้เกิดการเชื่อมโยงและปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเยาวชนกับผู้สูงอายุมากขึ้น อีกทั้งยังทำให้ผู้สูงอายุเกิดขวัญ กำลังใจและความภาคภูมิใจในตนเองอีกด้วย

ภาคผนวก

- 1.กฎระเบียบ"ชมรมผู้สูงอายุบ้านทุ่งแพม"
- 2.แผนที่ตำบลแม่ยวม
- 3.แผนที่หมู่บ้านทุ่งแพม
- 4.โครงการส่งเสริมการออกกำลังกายเพื่อสุขภาพในกลุ่มผู้สูงอายุ บ้านทุ่งแพม หมู่ที่3 ตำบลแม่ยวม โดย นางสาวณีย์ บุปผาชาติ เจ้าพนักงานสาธารณสุขชุมชน 6 สถานีอนามัยน้ำดิบ
- 5.ผลการวิเคราะห์การเรียนการสอน เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่นของโรงเรียนบ้านทุ่งแพม
- 6.ประวัติทีมวิจัยหลัก

ระเบียบชมรมผู้สูงอายุ บ้านทุ่งแพม
ว่าด้วยสมาชิกภาพ

พ.ศ. 2545

-
14. ระเบียบนี้เรียกว่า ระเบียบชมรมผู้สูงอายุบ้านทุ่งแพม
 15. ระเบียบนี้ใช้บังคับ ตั้งแต่วันที่ 15 มิถุนายน 2545
 16. คุณสมบัติของผู้เป็นสมาชิก ผู้สมัครเข้าเป็นสมาชิกมีคุณสมบัติดังนี้
 - 4) ตั้งบ้านเรือนอยู่บ้านทุ่งแพม หมู่ที่ 3 ตำบลแม่ยาว อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน
 - 5) สมาชิกสามัญ อายุ 50 ปีขึ้นไป
 - 6) สมาชิกวิสามัญ อายุ 49 ปีลงมา
 17. การยื่นใบสมัคร ให้เป็นสมาชิกยื่นใบสมัครถึงคณะกรรมการชมรมฯ ซึ่งคณะกรรมการชมรมฯ ผู้สูงอายุจะเปิดรับสมัครและดำเนินการทุกวันที่ 10 ของทุกเดือน โดยนำหลักฐาน สำเนาทะเบียนบ้านและสำเนาบัตรประจำตัวประชาชน มายื่นต่อคณะกรรมการชมรมฯ
 18. ค่าธรรมเนียมแรกเข้าและเงินสะสม ผู้สมัครเข้าเป็นสมาชิกต้องชำระค่าธรรมเนียมแรกเข้า พร้อมกับเงินสะสม จำนวน 20 บาทขึ้นไป
 19. การเลือกเข้าเป็นสมาชิก ผู้สมัครเข้าเป็นสมาชิกต้องได้รับการพิจารณาจากคณะกรรมการชมรมฯ
 20. การเปลี่ยนชื่อ สัญชาติและที่อยู่ สมาชิกคนใดที่มีการเปลี่ยนแปลงชื่อ สกุล สัญชาติ และที่อยู่ต้องแจ้งให้คณะกรรมการชมรมทราบภายใน 15 วัน นับแต่วันที่เปลี่ยนแปลง โดยแนบหลักฐานการเปลี่ยนแปลงทั้งหมดมาแสดงต่อคณะกรรมการด้วย
 21. การตั้งผู้รับโอนประโยชน์ให้สมาชิกทำหนังสือ ตั้งบุคคลหนึ่งหรือหลายคนไว้ให้คณะกรรมการชมรมฯ เพื่อให้เป็นผู้รับประโยชน์
 22. การขาดสมาชิกภาพ คือ
 - 6) เสียชีวิต
 - 7) วิกลจริต
 - 8) ต้องคำพิพากษาจำคุก
 - 9) ถูกฟ้องล้มละลาย
 - 10) ลาออกถูกให้ออก
 23. การลาออกจากชมรม ต้องแจ้งให้คณะกรรมการชมรมฯทราบ โดยแสดงความจำนงเป็นหนังสือแสดงต่อคณะกรรมการชมรมฯ คณะกรรมการชมรมฯ จะร่วมกันพิจารณาอนุมัติโดยพิจารณา ดังนี้
 - 4) ถ้าลาออกระหว่างปีจะได้รับเงินออมทั้งหมด
 - 5) ถ้าลาออกระหว่างสิ้นปีที่ดินเงินปันผล จะได้รับเงินออมทั้งหมด และเงินปันผลของปีนั้น

6) ต้องชดใช้หนี้สินที่มีอยู่กับทางชมรมฯ ให้เรียบร้อย

หมายเหตุ หากผู้ลาออกต้องการสมัครเข้าเป็นสมาชิกใหม่ ต้องสมัครหลังจาก 1 ปีตั้งแต่วันลาออก

24. การให้ออกจากชมรม หากสมาชิกขาดออมทรัพย์ 3 เดือนขึ้นไป จะมีการว่ากล่าวตักเตือน หากขาดออมทรัพย์ 6 เดือนขึ้นไป ให้ออกจากการเป็นสมาชิก ชมรมฯ ทางคณะกรรมการชมรมจะจ่ายเงินออมทรัพย์ของสมาชิกคืนให้ 50 % แต่ไม่ต่ำกว่า 30 บาท ทั้งนี้ต้องชดใช้หนี้สินกับทางชมรมให้เรียบร้อย มิฉะนั้นทางชมรมฯ จะดำเนินการตามกฎหมายต่อไป

25. การประชุมใหญ่สามัญประจำปี จะประชุม ปีละ 1 ครั้ง หลังสิ้นสุดการปิดบัญชีประจำปี

26. การประชุมใหญ่วิสามัญ ในกรณีที่มีการทำกิจกรรมเร่งด่วน

3) คณะกรรมการเป็นผู้เรียกประชุม

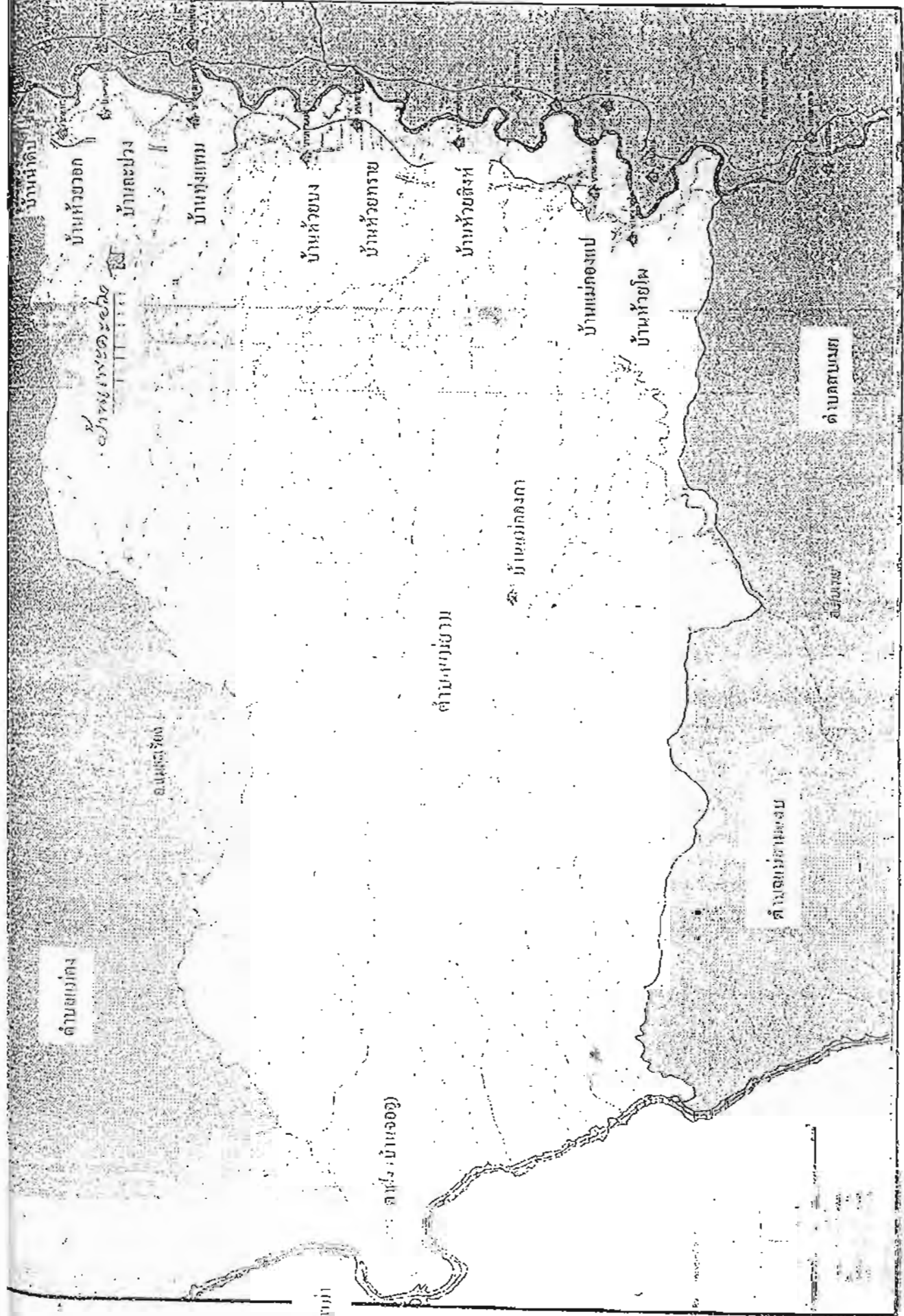
4) สมาชิกลงชื่อและเป็ประชุมไม่น้อยกว่าหนึ่งในสี่ของจำนวนสมาชิกทั้งหมด โดยทำหนังสือแจ้งประธานเพื่อประกาศเปิดประชุม

ประกาศ ณ มิถุนายน 2545

(ลงชื่อ) นายจันทร์ตา ปันแดง

(นายจันทร์ตา ปันแดง)

ประธานชมรมผู้สูงอายุบ้านทุ่งแพม

ตำบลวังทอง

บ้านห้วยวอก

บ้านห้วยคอก

บ้านห้วยคอก

บ้านห้วยคอก

บ้านห้วยคอก

บ้านห้วยคอก

ตำบลวังทอง

บ้านห้วยคอก

บ้านห้วยคอก

บ้านห้วยคอก

ตำบลวังทอง

ตำบลวังทอง

ตำบลวังทอง

ตำบลวังทอง

ตำบลวังทอง

**โครงการส่งเสริมการออกกำลังกายเพื่อสุขภาพในกลุ่มผู้สูงอายุ
บ้านทุ่งแพม หมู่ที่ 3 ตำบลแม่ขอม อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน**

หลักการและเหตุผล

การเจริญและการเสื่อมโทรมของเซลล์ต่างๆในร่างกายมนุษย์เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา ในเด็ก การเจริญเติบโตมีมากกว่า ร่างกายจึงมีการขยายขนาดทั้งด้านความสูงและด้านน้ำหนักตัว จนกระทั่งเมื่อโตเต็มที่การขยายขนาดทางด้านความสูงจะหยุดด้านน้ำหนักตัวจะมีการเปลี่ยนแปลงได้ช้าๆส่วนใหญ่ไปทางบวกคือจะเพิ่มขึ้น การเจริญที่มีอยู่ในช่วงนี้ของชีวิตในช่วงนี้ของชีวิต คือการซ่อมแซมสิ่งที่เสื่อมโทรมไป ในผู้สูงอายุอัตราการเสื่อมโทรมมีมากกว่าการเจริญ จึงทำให้เกิดพยาธิสภาพในอวัยวะต่างๆได้โดยทั่วไปเกิดเป็นโรคที่พบเสมอ อาทิเช่น หลอดเลือดตีบแข็ง ข้อติดขัด โรคหัวใจเสื่อมสภาพ ภูมลงโป่งพอง ฯลฯ

การออกกำลังกายเป็นกลวิธีหนึ่งในการส่งเสริมสุขภาพกายและสุขภาพจิตให้แข็งแรงการออกกำลังกายท่านสามารถทำได้ทำในและนอกรูปแบบ การออกกำลังกายภายนอกรูปแบบเป็นการทำกิจวัตรประจำวันตามความชอบและถนัด ยังไม่ถือว่าเป็นภาระหน้าที่ ที่ทำให้เกิดความเครียดหรือความเบื่อหน่าย แต่เป็นการทำงานอดิเรกช่วยผ่อนคลายความตึงเครียดของกล้ามเนื้อหรืออิริยาบถจากภาระหน้าที่การงานประจำ เช่นการรดน้ำต้นไม้ดายหญ้า ทำสวน เดินเล่น ทำความสะอาดบ้าน ยกของ ฯลฯ นอกจากนี้การออกกำลังกายนอก รูปแบบยังเพิ่มความตั้งใจที่ยึดเส้นยึดสาย เคลื่อนไหวร่างกายเพื่อให้เกิดการเผาผลาญพลังงานส่วนเกินในร่างกาย และเป็นการกระตุ้นให้กล้ามเนื้อแข็งแรงการออกกำลังกายในรูปแบบ เป็นกิจกรรมเคลื่อนไหวที่มีแบบแผนต้องทำซ้ำๆ และสม่ำเสมอมีจุดมุ่งหมายเพื่อการส่งเสริมป้องกัน รักษา และฟื้นฟูสุขภาพจิตให้แข็งแรง

การออกกำลังกาย เป็นวิธีหนึ่งที่มีความสนใจและเป็นที่นิยมกันในหมู่คนทุกกลุ่มวัย โดยเฉพาะวัยทอง และวัยผู้สูงอายุ เนื่องจากเป็นวิธีที่ช่วยส่งเสริมป้องกันปัญหาสุขภาพจิตได้ดีวิธี การหนึ่ง เช่นการคลายความเครียดดูแลสุขภาพให้แข็งแรง จิตใจกระปรี้กระเปล่า สดชื่น นอกจากนี้ยังทำให้ผู้สูงอายุมีส่วนร่วมในสังคม พบปะพูดคุยไม่แยกตัวและไม่เหงา ประโยชน์สำคัญที่สุด ประโยชน์สำคัญที่สุดของการออกกำลังกายในวัยผู้สูงอายุ คือ การกระตุ้นให้เซลล์สมองทำงาน และช่วยชะลอภาวะหลงลืม และความจำเสื่อมในผู้สูงอายุได้ในระดับหนึ่ง

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเผยแพร่ความรู้ ความเข้าใจ ในการออกกำลังกายเพื่อสุขภาพที่ถูกต้องและเหมาะสมกับสุขภาพของแต่ละคน
2. เพื่อรณรงค์สร้างกระแสแก่ประชาชนให้สนใจและเห็นความสำคัญในการออกกำลังกาย
3. เพื่อพัฒนารูปแบบการออกกำลังกายแบบท่อนไม้ป้านูญมี ให้หลากหลายและสอดคล้องกับความต้องการในแต่ละท้องถิ่น
4. เพื่อสร้างการรวมกลุ่มแกนนำในการสร้างเสริมสุขภาพในชุมชนในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และหาแนวทางในการสนับสนุนและส่งเสริมกิจกรรมการออกกำลังกายด้วยท่อนไม้ป้านูญมีต่อไปในอนาคต

เป้าหมาย

สมาชิกชมรมผู้สูงอายุบ้านทุ่งแพม ที่สนใจกิจกรรมการออกกำลังกายด้วยท่อนไม้ป้านูญมี

วิธีดำเนินการ

1. อบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการออกกำลังกายเพื่อสุขภาพผู้สูงอายุ
2. ฝึกปฏิบัติการออกกำลังกายแบบท่อนไม้ป้านูญมีทุกวันจันทร์ พุธ ศุกร์
3. หาดัดขั้มนวलयเพื่อตั้งเป้าหมายการออกกำลังกาย
4. ตรวจสุขภาพ 6 เดือน/ครั้ง

งบประมาณ -

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. ประชาชนมีการตื่นตัว เห็นความสำคัญและตระหนักถึงความจำเป็นในการออกกำลังกาย
2. ผู้สนใจร่วมฝึกปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง
3. ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจในหลักการออกกำลังกายที่ถูกต้อง สามารถฝึกปฏิบัติทักษะขั้นพื้นฐานและรูปแบบการออกกำลังกายด้วยท่อนไม้ป้านูญมีอย่างถูกต้อง

ผู้เขียนโครงการ

(นางสาวณีย์ นุปผชาติ)
เจ้าพนักงานสาธารณสุขชุมชน 6
สถานีอนามัยบ้านน้ำดิบ

ผลการดำเนินงาน

โครงการส่งเสริมการออกกำลังกายเพื่อสุขภาพในกลุ่มผู้สูงอายุบ้านทุ่งแพม หมู่ที่ 3
ตำบลแม่ยวม อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

(1) การมีส่วนร่วมในกิจกรรม

กลุ่มผู้สูงอายุที่สนใจร่วมกิจกรรม จำนวน 20 คน

(2) การฝึกปฏิบัติ

ฝึกปฏิบัติการออกกำลังกายด้วยท่อนไม้ป่านยูมี และดาเซีตัดตน เป็นประจำวันเว้นวันหรือ
ทุกวันจันทร์ พุธ ศุกร์ เวลา 17.00 -17.30 น. ผู้นำการฝึกปฏิบัติ ได้แก่ นายสม ใจมาดี

(3) การตรวจสุขภาพ

การตรวจสุขภาพในโปรแกรมออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ

แบบ ก

ลำดับ	กิจกรรม	ก่อนเข้า โปรแกรม จำนวน	2 เดือน จำนวน
1	น้ำหนักตัวมากเกินไปอันกว่าที่ควรเป็นตั้งแต่ 10 กิโลกรัมขึ้นไป	-	-
2	สูบบุหรี่เป็นประจำ(เช่น 10 มวน/วัน)	2	2
3	ดื่มสุราเป็นประจำ (ดื่มทุกวัน,ดื่มเกิน 1 แก้ว/วัน)	1	1
4	ความดันโลหิตสูง	1	1
5	ระดับความดันในเลือดสูงกว่าปกติ	-	-
6	เป็นโรคเบาหวาน	1	1
7	มีความเครียดเสมอ	-	-
8	มีประวัติบุคคลในครอบครัวป่วยเป็นโรค	1	1
9	เหนื่อยงานเดินขึ้นตึกสามชั้นในคราวเดียวกันไม่ไหว	17	11

แบบ ข

ลำดับ	กิจกรรม	ก่อนเข้า โปรแกรม จำนวน	2 เดือน จำนวน	6 เดือน จำนวน
1	มีการปวดที่หัวใจและอกบ่อยๆ	-	-	-
2	เป็นลมหน้ามืดบ่อยๆ	-	-	-
3	มีปัญหากระดูกและข้อต่อ	3	3	3
4	ไม่เคยเล่นกีฬาหรือหยุดเล่นมานาน	20	-	-

การทดสอบสมรรถภาพ จำนวน 15 คน

รายการ	เกณฑ์ อุปกรณ์	ผลการทดสอบ						หมายเหตุ
		ก่อนออกกำลังกาย		2 เดือน		6 เดือน		
		ทำได้	ทำไม่ได้	ทำได้	ทำไม่ได้	ทำได้	ทำไม่ได้	
ชีพจร		-	-	-	-	-	-	
ลุก - นั่ง		-	15	1	14	1	14	
นั่งรูปวงสี่		10	5	14	1	15	-	
ก้มแตะเข่า		10	5	13	2	13	2	
ยกหลัง		5	10	5	10	5	10	
ยืนไขว้ขา		2	13	5	10	5	10	
ยืนขาเดียว		5	10	10	5	7	8	
กระโดดไกล		-	15	2	13	2	13	
เดินวิ่ง 10 นาที		-	-	-	-	-	-	

๕

กตาราง ยังไม่มีข้อมูลเปรียบเทียบเนื่องจากระยะเวลาในการออกกำลังกายยังไม่พอเพียงในการเปรียบเทียบผลการเปลี่ยนแปลง

อภิปรายและข้อเสนอแนะ

สมาชิกชมรมผู้สูงอายุมีความรู้ความเข้าใจและทักษะในการออกกำลังกายเพื่อสุขภาพอย่างถูกต้องและเหมาะสมตามวัย มีการตื่นตัว สนใจและเห็นความสำคัญของกาออกกำลังกาย โดยจะเห็นได้จากความร่วมมือปฏิบัติในกิจกรรมการออกกำลังกายแบบบ้านบุญมีอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง มีการพัฒนาแบบการฝึกอย่างเหมาะสมมากขึ้น

ปัญหาและอุปสรรค

สมาชิกชมรมผู้สูงอายุบางคนยังไม่เห็นความสำคัญในเรื่องการออกกำลังกาย และไม่ได้มาออกกำลังกาย

แนวทางก้าวอย่างในอนาคต

สมาชิกกลุ่มออกกำลังกายด้วยท่อนไม้บ้านบุญมีจะขยายผลต่อไปในชุมชนโดยชักนำให้สมาชิกส่วนมากขึ้นและขยายผลต่อไปยังหมู่บ้านใกล้เคียง

การออกกำลังกาย 4 ประการที่จำเป็นต่อผู้สูงอายุ

ความทนทาน = ช่วยเพิ่มอัตราการเต้นของหัวใจ การหายใจช่วยให้หัวใจปอด และหลอดเลือดแข็งแรง และช่วยป้องกันและยับยั้งโรคบางชนิดได้

การใช้แรง = ช่วยให้ผู้สูงอายุมีแรงทำงานที่ต้องการและชอบทำงานที่ต้องการและชอบทำ

การทรงตัว = ช่วยป้องกันการหกล้มยังเป็นสาเหตุสำคัญของความพิการในผู้สูงอายุ

การยืดหยุ่น = ช่วยให้ร่างกายกระชับกระฉ่งและคล่องแคล่ว

การออกกำลังกาย 4 ประการที่ร่วมส่งเสริมสุขภาพกลุ่มผู้สูงอายุคือ

การออกกำลังกายแบบใช้ความทนทาน คือกิจกรรมที่ช่วยเพิ่มอัตราการเต้นของหัวใจ ที่มีหัวใจปอด + ระบบไหลเวียนโลหิตแข็งแรงขึ้นนอกจากนี้ยังช่วยให้มีแรงทำกิจวัตรประจำวันได้เช่นขึ้นบันได จ่ายกับข้าว ฯลฯ นอกจากนี้การออกกำลังกายแบบใช้ความทนทานช่วยป้องกันโรคคนแก่ได้เช่น เบาหวาน มะเร็งลำไส้ใหญ่ โรคหัวใจ เส้นเลือดสมองแตก ฯลฯ ทั้งยังช่วยลดการอยู่โรงพยาบาลและอัตราการตายโดยรวม

การออกกำลังกายแบบใช้แรงหรือสร้างกล้ามเนื้อ

เป็นการออกกำลังกายที่ได้ผลมากกว่าการทำให้เรียวแรงดีเท่านั้นกล้ามเนื้อที่เกิดขึ้นแม้เพียงเล็กน้อย ช่วยให้ทำงานอย่างอิสระได้มากขึ้น โดยเฉพาะผู้ที่มีร่างกายอ่อนแอ การออกกำลังกายช่วยเพิ่มการเผาผลาญ แคลอรีและควบคุมน้ำหนักและน้ำตาลในเลือด ทั้ง 2 ประการมีความสำคัญสำหรับผู้สูงอายุ ในเรื่องความอ้วน และโรคเบาหวาน นอกจากนี้การวิจัยพบว่า การออกกำลังกายช่วยป้องกันโรคกระดูกพรุน

การออกกำลังกายเพื่อการทรงตัว

ช่วยป้องกันปัญหาที่พบบ่อยในผู้สูงอายุคือการหกล้มแม้ผู้สูงอายุหกล้มจะทำให้กระดูกสะโพกหักและบาดเจ็บต่างๆ เกิดความพิการไม่เป็นอิสระ (ช่วยตัวเองไม่ได้) การออกกำลังกายเพื่อการทรงตัวบางท่าช่วยสร้างกล้ามเนื้อขา บางท่าช่วยให้ทรงตัวง่ายขึ้นเพื่อช่วยให้กิจกรรม การเคลื่อนไหวเช่นหัดยืนขาเดียว การออกกำลังกายเพื่อความยืดหยุ่นของร่างกาย

คือการยืดหยุ่น เชื่อว่าให้กระชับกระฉ่งโดยการยืดกล้ามเนื้อ + เนื้อเยื่อที่ยึดส่วนต่างๆของร่างกายแม้ว่าการวิจัยมิได้ชี้ชัดว่า การยืดหยุ่น ทำให้ช่วยการอยู่อย่างอิสระแต่นักกายภาพบำบัด + นักสุขภาพแนะนำให้ผู้ป่วยออกกำลังกายยืดหยุ่น เพื่อช่วยฟื้นฟูจากการบาดเจ็บและป้องกันอันตรายจากการบาดเจ็บด้วย การยืดหยุ่น อาจมีส่วนช่วยป้องกันการหกล้ม

แบบสรูปทำทนทาน (Endurance)

1. เพื่อให้เกิดความทนทาน ต้องออกกำลังกายทนทาน เช่น เดินทน วิ่งทน หรือกิจกรรมอื่นๆ นานพอจนหัวใจเต้นและหายใจเร็วขึ้นตามต้องการ
2. ออกกำลังกายทนทานอย่างน้อยครั้งละ 30 นาที เกือบทุกวันหรือทุกวันตลอดสัปดาห์
3. ระยะเวลา 30 นาที อาจแบ่งเป็นช่วงๆละ 10 นาที
4. ยังออกกำลังกายหนักหน่วง ยิ่งได้ประโยชน์มาก
5. อย่าลืมอบอุ่นร่างกายและค่อยๆลดก่อนและหลังการออกกำลังกาย เช่น การเดินช้า
6. กิจกรรมที่ทำ ต้องไม่หนักจนหายใจไม่ทัน พูดไม่ออก เวียนศีรษะหรือเจ็บหน้าอก
7. เมื่อพร้อมที่จะเขยิบไม่มากขึ้น ครั้งแรกให้เพิ่มจำนวนครั้งที่ฝึก ต่อไปจึงเพิ่มความยากของท่า
8. ออกกำลังกายทำยืดตัว หลังการออกกำลังกายทนทาน

บทสรูปทำเพิ่มกำลัง (Strength)

1. ทำท่าเพิ่มกำลังกล้ามเนื้อใหญ่อย่างน้อยสัปดาห์ละ 2 ครั้ง แต่อย่าออกกำลังกายกล้ามเนื้อกลุ่มเดียวกัน 2 วันติดกัน
2. การเพิ่มน้ำหนักด่วงขึ้นเรื่อยๆเป็นสิ่งสำคัญมากกว่าการฝึกเพิ่มกำลัง
3. เริ่มฝึกจากยกน้ำหนักน้อยๆ (หรือไม่มีน้ำหนักเลย) แล้วค่อยเพิ่มทีละน้อย
4. เมื่อพร้อมที่จะเพิ่มการฝึกครั้งแรกให้เพิ่มจำนวนครั้งก่อนต่อไปจึงเพิ่มน้ำหนักด่วง
5. ออกกำลังกายชุดละ 8-15 ครั้ง พัก 1 นาที แล้วทำซ้ำอีก 8-15 ครั้ง
6. เมื่อยกน้ำหนักค่อยๆ ยกใช้เวลา 3 วินาที เวลาวางน้ำหนักลงใช้เวลาอีก 3 วินาที อย่ากระชากน้ำหนักขึ้นมาในที่ฝึก
7. ถ้าไม่สามารถยกน้ำหนักได้ครบ 8 ครั้ง แสดงว่าน้ำหนัก หนักเกินไป ถ้าสามารถยกได้เกิน 15 ครั้ง แสดงว่าน้ำหนักเบาไป
8. อย่ากลั้นหายใจในขณะที่พยายามยกน้ำหนัก
9. ออกกำลังกายท่านี้ อาจทำให้รู้สึกเมื่อย แต่ต้องไม่เจ็บปวด
10. ออกกำลังกายทำยืดตัว หลังออกกำลังกายเพิ่มกำลัง

บทสรูปท่าทรงตัว (Balance)

1. เพิ่มท่าดัดแปลงต่อไปนี้ เข้าไปในท่าเพิ่มกำลังกล้ามเนื้อส่วนล่างลำตัว คือ เมื่อท่าทำปกติได้ดี ปลดปล่อยมือข้างหนึ่งที่จับเก้าอี้ได้ไว้ ต่อไปยึดเก้าอี้ด้วยนิ้วมือเดียว ต่อไปปล่อยมือทั้งสองข้าง และ

หลับตาด้วย ให้มีคนอื่นดูอยู่ข้างๆ ตอนแรกที่ทำท่าหลับตา เพื่อช่วยหากเซทกล้ามเนื้อ

2. ในการทำท่าดัดแปลงนี้ ไม่ต้องเพิ่มจำนวนครั้งที่ท่าท่าเพิ่มกำลังแต่ให้เพิ่มวิธีดัดแปลงเข้ากับท่าเพิ่มกำลังที่ทำอยู่
3. อีกวิธีหนึ่งที่ช่วยการทรงตัวได้ดี คือท่าท่า "ทุกเวลา ทุกนาที" ในการทรงตัว ยกตัวอย่าง ทรงตัวบนขาข้างเดียว และเปลี่ยนเป็นยืนบนขาอีกข้าง ขณะรอรถเมล์ ทำบ่อยเท่าที่อยากทำ

บทสรุปทำยืดตัว (stretching)

1. ทำยืดตัวให้ว่องไว
2. ทำยืดตัวอย่างเดียวไม่ช่วยด้านความอดทนหรือเพิ่มกำลัง
3. ทำท่ายืดตัวเมื่อจบบททวนและท่าเพิ่มกำลัง ขณะที่กล้ามเนื้อยังอุ่นอยู่
4. ถ้าทำยืดตัวเป็นการออกกำลังกายวิธีเดียวที่สามารถทำได้ ให้พยายามทำอย่างน้อยสัปดาห์ละ 3 ครั้ง และเพิ่มจนทำได้ทุกวัน อย่าลืมทำให้กล้ามเนื้อตื่นตัวก่อนออกกำลังกาย
5. แต่ละท่าทำ 3-5 ครั้ง
6. หุดยืนที่ทำนั้นประมาณ 10-30 นาที
7. แต่ละครั้งควรทำรวมกันได้ 15-30 นาที
8. ค่อยๆ เคลื่อนไหวในการออกกำลังกายแต่ละท่าอย่างระมัดระวัง
9. ทำยืดตัว ทำให้เมื่อยแต่ไม่เจ็บปวด

๗. แสงสีลม บริษัทขอมรวมผู้สูงอายุนั่งเก้าอี้ เบาะรถรวม

เนื่องมาจากรถยกกำลังภายในเขตชุมชน

บ้านทุ่งแพน หมู่ที่ 3 ตำบลหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี

วันที่ 22 พฤศจิกายน 2545

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	ลายมือชื่อ	หมายเหตุ
1	แม่จ๋า อี๋ โฉมฉาย	แม่จ๋า	
2	แม่เอื้อน นิ่มดีนาค	แม่เอื้อน นิ่มดีนาค	150/90
3	แม่คำ แม่เอื้อน	คำ) แม่เอื้อน	110/90
4	แม่คำ แม่เอื้อน	แม่คำ	
5	แม่คำ แม่เอื้อน	แม่คำ	
6	แม่คำ แม่เอื้อน	แม่คำ	
7	แม่คำ แม่เอื้อน	แม่คำ	
8	แม่คำ แม่เอื้อน	แม่คำ	
9	แม่คำ แม่เอื้อน	แม่คำ	150/100
10	แม่คำ แม่เอื้อน	แม่คำ	
11	แม่คำ แม่เอื้อน	แม่คำ	
12	แม่คำ แม่เอื้อน	แม่คำ	
13	แม่คำ แม่เอื้อน	แม่คำ	
14	แม่คำ แม่เอื้อน	แม่คำ	
15	แม่คำ แม่เอื้อน	แม่คำ	110/90
16	แม่คำ แม่เอื้อน	แม่คำ	
17	แม่คำ แม่เอื้อน	แม่คำ	130/90
18	แม่คำ แม่เอื้อน	แม่คำ	100/90
19	แม่คำ แม่เอื้อน	แม่คำ	48 น. 163
20	แม่คำ แม่เอื้อน	แม่คำ	
21			
22			
23			
24			
25			
26			
27			
28			
29			
30			

สรุป 165 คน

โครงการสอบ

กลุ่มการงานพื้นฐานอาชีพ (งานประดิษฐ์และงานช่าง) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

เรื่อง การสานกลองข้าวด้วยไม้ไผ่

จำนวนคาบที่เรียนทั้งหมด 30 คาบ

ความถี่รวบยอด

ตามหลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง 2533) จะมุ่งเน้นให้นักเรียนได้ปฏิบัติจริง เพื่อที่นักเรียนสามารถนำเอาความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับไปเป็นพื้นฐานในการประกอบอาชีพ และดำรงชีวิตในสังคม โดยเฉพาะกลุ่มวิชาการงานพื้นฐานอาชีพ จะเน้นให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง ดังนั้นจึงได้เชิญวิทยากรในท้องถิ่นมาให้ความรู้ในการสานกลองข้าวจากไม้ไผ่ เพื่อเป็นการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น และนำประสบการณ์ที่ได้รับไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ผู้เรียนได้รับประโยชน์จากการเรียนรู้ของภูมิปัญญาในท้องถิ่น
2. เพื่อให้ผู้เรียนมีความรักและความผูกพันกับท้องถิ่นของตน
3. เพื่อให้ผู้เรียนนำเอาความรู้ที่ได้ไปใช้ในชีวิตประจำวันและเผยแพร่ได้

เนื้อหา

1. ประโยชน์ของสิ่งประดิษฐ์จากไม้ไผ่
2. ลักษณะของไม้ไผ่และการเลือกใช้ไม้ไผ่
3. การใช้และการเก็บรักษาเครื่องมือ
4. ลักษณะรูปแบบ การออกแบบ และการสาน
5. ตกแต่งผลงานและการรักษาผลงานให้ใช้ได้ทนทาน
6. ขั้นตอนการทำงานและการประเมินผลงานที่สำเร็จ

กิจกรรม

1. ปฐมนิเทศและแนะนำวิทยากรและผู้เรียน
2. บอกจุดประสงค์การเรียนรู้ และการวัดผลประเมินผล
3. กล่าวถึงประวัติความเป็นมา ประโยชน์ของกลองข้าว
4. กล่าวถึงลักษณะของพันธุ์ไม้ไผ่ ขนาดของไม้ไผ่ที่จะนำมาสาน
5. นำไม้ไผ่มาจักเป็นดอกให้ได้ขนาดตามต้องการ
6. สานตามขั้นตอน
7. ตกแต่งผลงานและประเมินผลงาน

สื่อการเรียนการสอน

1. มีดผ่าไม้
2. มีดเหลา
3. ไม้ไผ่

การวัดผลประเมินผล

1. สังเกตจากการฝึกปฏิบัติ
2. ทดสอบเป็นรายบุคคลในการปฏิบัติ

ครูที่รับผิดชอบ

นายจิตกร ต่วงประสิทธิ์

วิทยากรผู้สอน

นายจันทร์ตา ปันแดง

ผู้เข้าร่วมโครงการ

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 16 คน

ตารางกำหนดการสอน
กลุ่มการทำงานพื้นฐานอาชีพ (การสานกลองข้าว)
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

โรงเรียนบ้านทุ่งแพม กลุ่มโรงเรียนแมวยวม สปอ.แม่สะเรียง สปจ. แม่ฮ่องสอน
 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2545

นาน

วัน เดือน ปี	รายละเอียดการสอน	เวลาสอน	รวมเวลาสอน		หมายเหตุ
22 พ.ย. 2545	ประชุมชี้แจงแนะนำวิทยากรและผู้เรียน แจงจุดประสงค์การเรียนรู้ การวัดผลและการประเมินผล การสร้างข้อตกลง วิทยากรให้ความรู้ในขั้นตอนการสาน และเตรียมการเรียนในคราวหน้า	14.00 – 15.00	3	1	
29 พ.ย. 2545	ครู วิทยากร และนักเรียนไปตัดไม้ไผ่ โดยวิทยากรให้ความรู้	14.00 – 15.00	3	1	
6 ธ.ค. 2545	การจัดทอให้เป็นเส้นพอเหมาะกับการสาน	14.00 – 15.00	3	1	
13 ธ.ค. 2545	การสานฐานหรือด้านล่างของกลองข้าว	14.00 – 15.00	3	1	
20 ธ.ค. 2545	การสานขึ้นด้านข้าง	14.00 – 15.00	3	1	
27 ธ.ค. 2545	การสานขึ้นด้านข้าง (ต่อ)	14.00 – 15.00	3	1	
3 ม.ค. 2546	การสานรอบปากกลองข้าว	14.00 – 15.00	3	1	
10 ม.ค. 2546	การสานฝากลองข้าว	14.00 – 15.00	3	1	
17 ม.ค. 2546	การประกอบและปรับปรุงผลงาน	14.00 – 15.00	3	1	
24 ม.ค. 2546	การตรวจผลงานและการประเมินผลงาน	14.00 – 15.00	3	1	
รวมทั้งสิ้น			30	10	

แบบประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้สอนพิเศษ (วิทยากร)

โรงเรียนบ้านทุ่งแพม กลุ่มโรงเรียนแม่ขวม สปอ.แม่สะเรียง สปจ.แม่ฮ่องสอน

ชื่อวิทยากร นายจันทร์ดา ปันแดง

สอนกลุ่มวิชาการงานพื้นฐานอาชีพ เรื่อง การสานกลองข้าวไม้ไผ่

วันที่ 22 พ.ย. 2545 ถึง 24 ม.ค. 2546

ผลการปฏิบัติงาน

1. การเตรียมตัวของวิทยากร

☒ พร้อม

☐ ไม่พร้อม

เพราะ มีงานประจำต้องทำในดู และเตรียมอุปกรณ์ครบ

2. วิธีการถ่ายทอด

☒ เหมาะสม

☐ ไม่เหมาะสม

เพราะ มีปัจจัยสอนในกระสอบ ได้เห็นตัวอย่าง

3. ความสนใจของวิทยากร

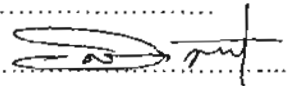
☒ สนใจ

☐ ไม่สนใจ

เพราะ สนใจเตรียมการสอน และเอาใจใส่ตามเวลา

4. ข้อเสนอแนะอื่นๆ... ฝึกสอนอีกหลายครั้ง และวิทยากรก็เก่งพอที่จะสอน ทางโครงการนี้

ลงชื่อ

(นายจิตรกร ดำรงประสิทธิ์)

ตำแหน่งอาจารย์ 2 ระดับ 7

ผู้ประเมิน

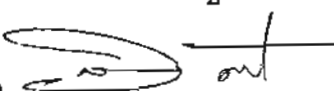
แบบรายงานผลการปฏิบัติการสอนของผู้สอนพิเศษ (วิทยากร)

โรงเรียนบ้านทุ่งแพม กลุ่มโรงเรียนแม่ขวม สปอ.แม่สะเรียง สปจ.แม่ฮ่องสอน

นามวิทยากร นายจันทร์ตา ปันแดง สอนกลุ่มวิชา การงานพื้นฐานอาชีพ เรื่องการสานกลองข้าวไม้ไผ่
ผลการปฏิบัติ

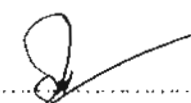
รายการ	ระดับความเหมาะสม		
	ดีมาก	ปานกลาง	น้อย
1. ความสอดคล้องของเนื้อหากับจุดประสงค์	/		
2. ความสนใจของนักเรียน	/		
3. ความเหมาะสมของกิจกรรมกับหลักสูตร	/		
4. ความสอดคล้องระหว่างวิธีการถ่ายทอดกับพื้นฐานของนักเรียน	/		
5. ความเหมาะสมของเวลาที่ใช้		/	
6. การดูแลเอาใจใส่นักเรียนขณะที่ฝึกปฏิบัติ	/		
7. นักเรียนมีความรู้เรื่องที่สอน	/		
8. นักเรียนสามารถปฏิบัติด้วยตัวเองได้		/	
9. ผลการลงเป็นที่น่าพอใจ	/		

ข้าพเจ้า นายจิตกร ดวงประสิทธิ์ ตำแหน่งอาจารย์ 2 ระดับ 7 ขอรับรองว่า นายจันทร์ตา ปันแดง ได้มาสอนการสานกลองข้าวด้วยไม้ไผ่ ตามวันและเวลาดังกล่าวจริง โดยมีผลการปฏิบัติงานตามข้างต้น

ลงชื่อ.....

(นายจิตกร ดวงประสิทธิ์)

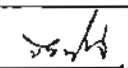
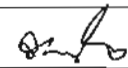
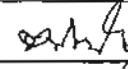
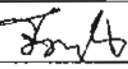
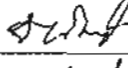
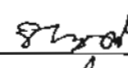
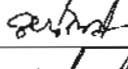
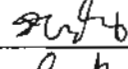
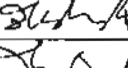
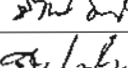
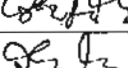
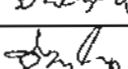
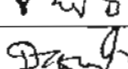
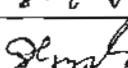
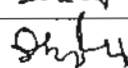
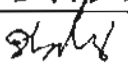
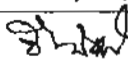
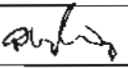
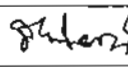
ครูที่ปรึกษากลุ่มการสานกลองข้าวไม้ไผ่

ลงชื่อ.....

(นายโชคชัย กุลจิตร์)

ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านทุ่งแพม

บัญชีลงเวลาปฏิบัติงานของวิทยากรบุคคลภายนอก
 กลุ่มการงานพื้นฐานอาชีพ เรื่องการสานกล่อ่งข้าวไม้ไผ่ ปีการศึกษา 2545
 โรงเรียนบ้านทุ่งแพม กลุ่มโรงเรียนแม่ขอม สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอแม่สะเรียง

วัน เดือน ปี	ชื่อ - สกุล	ลายมือชื่อ	เวลามา	ลายมือชื่อ	เวลากลับ	หมายเหตุ
	นายจันทร์ตา บันแดง		14.00 น.		15.00 น.	
	นายจันทร์ตา บันแดง		14.00 น.		15.00 น.	
	นายจันทร์ตา บันแดง		14.00 น.		15.00 น.	
	นายจันทร์ตา บันแดง		14.00 น.		15.00 น.	
	นายจันทร์ตา บันแดง		14.00 น.		15.00 น.	
	นายจันทร์ตา บันแดง		14.00 น.		15.00 น.	
	นายจันทร์ตา บันแดง		14.00 น.		15.00 น.	
	นายจันทร์ตา บันแดง		14.00 น.		15.00 น.	
	นายจันทร์ตา บันแดง		14.00 น.		15.00 น.	
	นายจันทร์ตา บันแดง					

บัญชีรายละเอียดของวิทยากรบุคคลภายนอก
โรงเรียนบ้านทุ่งแพม กลุ่มโรงเรียนแม่ยมม ลำปางแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ที่	ชื่อ - สกุล	อายุ	วุฒิทางการศึกษา	ที่อยู่	เรื่องที่สอน	ระดับชั้นที่สอน	วัน เดือน ปี ที่สอน	จำนวนชั่วโมง ที่สอน
1	นายสันทรिता ปันแดง	64	ป.4	132 หมู่ที่ 3 บ้านทุ่งแพม อ.แม่สะเรียง จ.แม่ฮ่องสอน 58110	การสแกนกล้องข่าวด้วยมือถือ	ป.4	29 พ.ย. 45 * ถึง 24 ม.ค. 46	10 ชั่วโมง

โครงการสอน

กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์สร้างเสริมลักษณะนิสัย
เรื่อง ดนตรีพื้นเมือง

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
จำนวนคาบทั้งหมด 30 คาบ

ความคิดรวบยอด

ตามหลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง 2533) จะมุ่งเน้นในกลุ่มประสบการณ์เป็นภาคปฏิบัติ เพื่อให้นักเรียนสามารถนำเอาความรู้ไปใช้เป็นพื้นฐานในการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตในสังคม โดยเฉพาะกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย วิชาดนตรีพื้นเมือง ซึ่งเป็นดนตรีที่ควรอนุรักษ์ไว้ เพราะเป็นวิชาที่เกี่ยวกับความสามารถพิเศษ หากผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจและมีทักษะก็จะทำให้ผู้เรียนมีพัฒนาการทางด้านดนตรีไปพร้อมๆ กับการฟังเพลง การร้องเพลง การปฏิบัติเครื่องดนตรี การเคลื่อนไหวร่างกาย การสร้างสรรค์ และการอ่านโน้ต จากเพลงแต่ละเพลง และยังสามารถที่จะนำไปประกอบอาชีพได้ และเป็นการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีในท้องถิ่นไว้ได้เป็นอย่างดี

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจประวัติความเป็นมา ในเรื่องดนตรีพื้นเมือง
2. เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจถึงระเบียบประเพณีการเล่นดนตรีพื้นเมือง
3. เพื่อให้นักเรียนนำเอาความรู้ที่ได้รับไปใช้ในชีวิตประจำวันและเผยแพร่ได้
4. เพื่อให้นักเรียนนำเอาความรู้ที่ได้รับไปเล่นดนตรีพื้นเมืองได้
5. เพื่อเป็นการอนุรักษ์ดนตรีพื้นเมืองในท้องถิ่นเอาไว้

เนื้อหา

1. ประวัติของดนตรีพื้นเมืองล้านนา ชื่อและส่วนประกอบของเครื่องดนตรี
2. การฟังเสียงดนตรีพื้นเมือง
3. การฟังระดับโน้ตดนตรี
4. การเล่นดนตรีพื้นเมือง
5. การเล่นเพลงที่กำหนด
6. การวัดผลและการประเมินผล

กิจกรรม

1. ปฐมนิเทศ และแนะนำวิทยาการและผู้เรียน
2. บอกจุดประสงค์การเรียนรู้ และการวัดการประเมินผล
3. อภิปรายความสำคัญทางศิลปวัฒนธรรมและการอนุรักษ์ดนตรีพื้นเมือง
4. กล่าวถึงประวัติ ประโยชน์ และแนะนำเครื่องดนตรีพื้นเมือง
5. การเก็บและการรักษาเครื่องดนตรีพื้นเมือง
6. การไล่กวดเสียงของดนตรีพื้นเมือง

6. การไล่กวดเสียงของดนตรีพื้นเมือง
7. การฟังเทปเพลงบรรเลงและการปฏิบัติในการกวดเสียงเครื่องดนตรีพื้นเมือง
8. การอ่านและการเขียนโน้ตเพลง
9. การฝึกเล่นเครื่องดนตรีพื้นเมือง

- ซึงใหญ่ ลูก 3 - ซึงลูก 4 - ซลุ่ม - ฉิ่ง	- ซึงเล็ก ลูก 4 - สะล้อ - กลอง - ฉาบ
--	---

10. การบรรเลงเพลง

สื่อการเรียน

1. เอกสารประกอบการค้นคว้า รูปภาพ
2. เครื่องเล่นเทป
3. คลิปเทปเพลงการบรรเลงดนตรีพื้นเมือง
4. เครื่องเล่นดนตรีพื้นเมือง
5. กระดาษ
6. สีเมจิก สีเทียน สีไม้
7. ไม้บรรทัด
8. โน้ตเพลง

การวัดผลและการประเมินผล

1. สังเกตจากการฝึกปฏิบัติ
2. ทดสอบเป็นรายบุคคลในการปฏิบัติ
3. ทดสอบภาคความรู้

ครูที่รับผิดชอบ

1. นางอรพินธ์ บุญลือ

วิทยากรผู้สอน

1. นายสม ใจมาดี

ผู้เข้าร่วมโครงการ

1. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 19 คน

ตารางกำหนดการสอน
กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย (ดนตรีพื้นเมือง)
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

โรงเรียนบ้านทุ่งแพม กลุ่มโรงเรียนแม่ยวม สปอ.แม่ละเรียง สปจ.แม่ฮ่องสอน
ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2545

วัน เดือน ปี	รายละเอียดการสอน	เวลาสอน	รวมเวลาสอน		หมายเหตุ
			คาบ	ส.ม.	
22 พ.ย.2545	ปฐมนิเทศแนะนำวิทยากรและผู้เรียน แจงจุดประสงค์การเรียนรู้ การวัดและการประเมินผล การสร้างข้อตกลง	14.00-15.00			ครู วิทยากร นักเรียน
29 พ.ย. 2545	ความสำคัญทางศิลปวัฒนธรรมและการอนุรักษ์ดนตรีพื้นเมือง แนะนำเครื่องดนตรีพื้นเมือง กล่าวถึงประวัติ ประโยชน์ของ ดนตรีพื้นเมือง	14.00 - 15.00	3	1	ครู
6 ธ.ค. 2545	ระเบียบวินัยการปฏิบัติ การดูแลรักษา และการฝึกจังหวะ	14.00-15.00	3	1	ครู วิทยากร
13 ธ.ค. 2545	การกลดสายซึงและการตีซึง	14.00-15.00	3	1	ครูวิทยากร
20 ธ.ค.2545	การกลดสายละลื้อและการตีละลื้อ	14.00-15.00	3	1	ครูวิทยากร
27 ธ.ค.2545	การเป่าซอ	14.00-15.00	3	1	ครูวิทยากร
3 ม.ค.2546	การตีซึง ฉาบ กลอง	14.00-15.00	3	1	ครูวิทยากร
10 ม.ค.2546	การอ่านโน้ตและการเขียนโน้ตเพลง	14.00-15.00	3	1	ครูวิทยากร
17 ม.ค.2546	การฝึกปฏิบัติ ซึง ละลื้อ ซอ ให้เข้ากับ ซึง ฉาบ กลอง	14.00-15.00	3	1	ครูวิทยากร
24 ม.ค.2546	การบรรเลงเพลงเป็นวง	14.00-15.00	3	1	ครูวิทยากร
31 ม.ค.2546	การวัดและการประเมินผลการเรียนรู้โดยครู นักเรียน และ วิทยากร	14.00-15.00	3	1	ครูวิทยากร
รวมทั้งสิ้น			30	10	

แบบประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้สอนพิเศษ (วิทยากร)

โรงเรียนบ้านทุ่งแพม กลุ่มโรงเรียนแม่ขาม สปอ.แม่ละเรียง สปจ.แม่ฮ่องสอน

ชื่อวิทยากร นายสม ใจมาดี

สอนกลุ่มวิชาสร้างเสริมลักษณะนิสัย เรื่อง ดนตรีพื้นเมือง

วันที่ 29 พฤศจิกายน 2545 ถึง 31 มกราคม 2546

ผลการปฏิบัติงาน

1. การเตรียมตัวของวิทยากร

☒ พร้อม

☐ ไม่พร้อม

เพราะ

2. วิธีการถ่ายทอด

☒ เหมาะสม

☐ ไม่เหมาะสม

เพราะ

3. ความสนใจของวิทยากร

☒ สนใจ

☐ ไม่สนใจ

เพราะ

4. ข้อเสนอแนะอื่นๆ

ทางผู้ส่งรายชื่อ (วิทยากร) ที่ถูกประเมินดีที่จะถ่ายทอด
ตามนี้ในเบื้องต้นนั้นคือใช้ขลุ่ยไป แต่เวลาสั่งจำกิด

ลงชื่อ

(นางอรพินดี พรมจิต)

ตำแหน่ง อาจารย์ 2 ระดับ 7

ผู้ประเมิน

แบบรายงานผลการปฏิบัติการสอนของผู้สอนพิเศษ (วิทยากร)

โรงเรียน บ้านทุ่งแพม กลุ่มโรงเรียนแม่ยาว สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอแม่สะเรียง
นามวิทยากร นายสม ใจมาดี สอนกลุ่มวิชา สร้างเสริมลักษณะนิสัย (ดนตรีพื้นเมือง)
ผลการปฏิบัติงาน

รายการ	ระดับความเหมาะสม		
	มาก	ค่อนข้างมาก	น้อย
1. ความสอดคล้องของเนื้อหากับจุดประสงค์	/		
2. ความสนใจของนักเรียน	/		
3. ความเหมาะสมของกิจกรรมกับหลักสูตร	/		
4. ความสอดคล้องระหว่างวิธีการถ่ายทอดกับพื้นฐานของนักเรียน	/		
5. ความเหมาะสมของเวลาที่ใช้		/	
6. การดูแลเอาใจใส่นักเรียนขณะที่เฝ้าปฏิบัติ	/		
7. นักเรียนมีความรู้ในเรื่องที่สอน	/		
8. นักเรียนสามารถปฏิบัติด้วยตนเองได้	/		
9. ผลการสอนเป็นที่น่าพอใจ	/		

ข้าพเจ้า นางอรพินธ์ บุญลือ ตำแหน่งอาจารย์ 2 ระดับ 7 สอนกลุ่มวิชา สร้างเสริมลักษณะนิสัย
โรงเรียนบ้านทุ่งแพม

ขอรับรองว่า นายสม ใจมาดี วิทยากร ได้มาทำการสอนดนตรีพื้นเมืองตาม วัน และ เวลา ดังกล่าว
จริง โดยมีผลการปฏิบัติงานตามข้างต้น

ลงชื่อ.....

(นางอรพินธ์ บุญลือ)

ครูที่ปรึกษา กลุ่ม ดนตรีพื้นเมือง

ลงชื่อ.....

(นายโชคชัย กุลจักร์)

ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านทุ่งแพม

บัญชีลงเวลามาปฏิบัติงานของวิทยากรสอนพิเศษบุคคลภายนอก

กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย (ดนตรีพื้นเมือง) ปีการศึกษา 2545 จำนวนนักเรียน 19 คน

โรงเรียนบ้านทุ่งแพม กลุ่มโรงเรียนแม่ยวม สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอแม่ละเรียง

วัน เดือน ปี	ชื่อ - สกุล	ลายมือชื่อ	เวลามา	ลายมือชื่อ	เวลากลับ	หมายเหตุ
29 พ.ย. 45	นายสม ใจมาดี	สม	14.00 น.	สม	15.00 น.	
6 ธ.ค. 45	นายสม ใจมาดี	สม	14.00 น.	สม	15.00 น.	
13 ธ.ค. 45	นายสม ใจมาดี	สม	14.00 น.	สม	15.00 น.	
20 ธ.ค. 45	นายสม ใจมาดี	สม	14.00 น.	สม	15.00 น.	
27 ธ.ค. 45	นายสม ใจมาดี	สม	14.00 น.	สม	15.00 น.	
3 พ.ค. 46	นายสม ใจมาดี	สม	14.00 น.	สม	15.00 น.	
10 พ.ค. 46	นายสม ใจมาดี	สม	14.00 น.	สม	15.00 น.	
17 พ.ค. 46	นายสม ใจมาดี	สม	14.00 น.	สม	15.00 น.	
24 พ.ค. 46	นายสม ใจมาดี	สม	14.00 น.	สม	15.00 น.	
31 พ.ค. 46	นายสม ใจมาดี	สม	14.00 น.	สม	15.00 น.	

บัญชีรายชื่อผู้เสียภาษีของวิทยากรบุคคลภายนอก
โรงเรียนบ้านทุ่งแพม กลุ่มโรงเรียน แม่ยม อำเภอแม่ละเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ลำดับที่	ชื่อ - สกุล	อายุ	วุฒิทางการศึกษา	ที่อยู่	เรื่องที่สอน (รายละเอียดพอสังเขป)	ระดับชั้นที่สอน	วัน เดือน ปี ที่สอน	จำนวนชั่วโมงที่สอน
1.	นายคม ไชยดี	๕๗ ปี	ป.๔	หมู่ 3 บ้านทุ่งแพม	การเล่นดนตรีพื้นเมือง 1. แนะนำเครื่องดนตรี 2. การฟังเสียงดนตรี 3. การฟังเสียงโน้ต 4. การฝึกเล่นเครื่องระนาด ขลุ่ย กลอง ฉาบและฉิ่ง 5. การเล่นเพลงตามโน้ต	ป.5	29 พ.ย. 46 ถึง 31 ม.ค. 46	10 ชั่วโมง

สรุปผลการเรียนการสอนของกลุ่มผู้สูงอายุ

ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2545

เนื่องด้วยนโยบายปฏิรูปการศึกษา พุทธศักราช 2542 ทางโรงเรียนบ้านทุ่งแพม จึงได้ทำหลักสูตรท้องถิ่นขึ้น กอปรกับทางชุมชนบ้านทุ่งแพมมีแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ตลอดจนศิลปวัฒนธรรมซึ่งเป็นองค์ความรู้เป็นอย่างดี จึงได้รับการสนับสนุนงบประมาณและประสานงานโดย คุณภากร กังวาลพงศ์ โรงเรียนบ้านทุ่งแพม จึงได้สำรวจความต้องการที่จะเรียนรู้ของนักเรียน โดยแบ่งกลุ่มความสนใจ ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 จำนวน 47 คน ที่ต้องการที่จะเรียนวิชา การงานและพื้นฐานอาชีพ 3 กลุ่มแขนงวิชาคือ

1. กลุ่มวิชา การทำบายศรี จำนวน 16 คน สอนโดย นางชนแก้ว สุดใจ นาง เอ้ย ด้อยวัง และนางอรพินธ์ บุญลือ

2. กลุ่มวิชา การทำไม้กวาดทางมะพร้าว จำนวน 15 คน สอนโดย นาย อุบ สุนันทา นาย สมสิทธิ์ บุญลือ

3. กลุ่มวิชา การทำกล่องข้าวโบราณ จำนวน 16 คน สอนโดย นาย ตา ปันแดง นาย จิตกร ด้วงประสิทธิ์

ใช้เวลา สอนจำนวน 21 คาบ

ผลที่ได้รับคือ

1. นักเรียนสามารถผ่านจุดประสงค์ เฉลี่ยสามกลุ่มวิชา ร้อยละ 65
2. นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมศาสนพิธีได้ถูกต้อง
3. นักเรียนมีความสามัคคีระต่อผู้ใหญ่และกลุ่มผู้สูงอายุมากขึ้น
4. นักเรียนสามารถนำสิ่งประดิษฐ์ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้
5. นักเรียนมีระเบียบวินัย และมีความรับผิดชอบมากขึ้น
6. โรงเรียนและชุมชนมีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน
7. นักเรียนรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์มากขึ้น
8. นักเรียนรู้จักภูมิปัญญาท้องถิ่นและร่วมอนุรักษ์ไว้

ผลที่ได้รับจากโครงการ (๑๑.๗.๖๖ ขึ้นเสียง , โดมไฟ , ส่วนกล้งจั่วจากไม้ไผ่)

นักเรียน

1. นักเรียนมีความรู้เรื่องภูมิปัญญาของท้องถิ่น
2. นักเรียนช่วยกันอนุรักษ์ภูมิปัญญาของท้องถิ่น
3. นักเรียนมีความสัมพันธ์อันดีกับผู้สูงอายุ
4. นักเรียนให้ความเคารพนับถือและเชื่อฟังผู้สูงอายุ
5. นักเรียนมีมารยาทในการต้อนรับแขกและส่งแขก (ผู้สูงอายุ)
6. นักเรียนสามารถเผยแพร่ความรู้ที่ได้รับจากผู้สูงอายุได้
7. นักเรียนมีความภูมิใจในตนเอง
8. นักเรียนรู้จักการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์
9. นักเรียนชื่นชมผลงานของตัวเอง
10. นักเรียนรัก ภูมิใจ และหวงแหนท้องถิ่นของตนเอง

ผู้สูงอายุ

1. ผู้สูงอายุมีความภาคภูมิใจในตนเอง
2. ผู้สูงอายุตั้งใจที่ได้เผยแพร่ความรู้
3. ผู้สูงอายุมีความสัมพันธ์อันดีต่อนักเรียน
4. ให้ความรักความเมตตาต่อนักเรียน
5. ถ่ายทอดความรู้ด้วยความเต็มใจ
6. ผู้สูงอายุใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์
7. ทำให้สังคมเห็นความสำคัญของตัวเอง
8. อยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างเป็นสุข
9. รัก และภูมิใจ และหวงแหนท้องถิ่นของตนเอง
10. ได้ใช้ทรัพยากรท้องถิ่นอย่างคุ้มค่า

โครงการสอน

กลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

เรื่อง การทำโคมไฟ

จำนวนคาบทั้งหมด 30 คาบ

ความคิดรวบยอด

ตามหลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง 2533) จะมุ่งเน้นในกลุ่มประสบการณ์ที่เป็นภาคปฏิบัติ เพื่อให้นักเรียนสามารถนำเอาความรู้ไปใช้เป็นพื้นฐานในการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตในสังคม โดยเฉพาะกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ วิชาการทำโคมไฟ ซึ่งเป็นหัตถกรรมพื้นบ้านที่ควรอนุรักษ์ไว้เพื่อให้ในงานเทศกาลวันออกพรรษา และเทศกาลยี่เป็ง (วันลอยกระทง) และยังสามารถนำไปประกอบอาชีพได้

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจประวัติความเป็นมาในเรื่องโคมไฟ
2. เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจขั้นตอนและวิธีการทำโคมไฟ
3. เพื่อให้นักเรียนสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในชีวิตประจำวันและเผยแพร่ได้
4. เพื่อเป็นการอนุรักษ์ศิลปหัตถกรรมในท้องถิ่นเอาไว้

เนื้อหา

1. ประวัติของโคมไฟ
2. ชื่อและส่วนประกอบของโคมไฟ
3. อุปกรณ์ในการทำโคมไฟ
4. วิธีการทำโคมไฟ
5. ประโยชน์ของโคมไฟ
6. การวัดและประเมินผล

กิจกรรม

1. ปฐมนิเทศแนะนำวิทยากรและผู้เรียน
2. บอกจุดประสงค์การเรียนรู้ และการวัดประเมินผล
3. อภิปรายความประวัติความเป็นมาของโคมไฟ
4. อภิปรายชื่อและส่วนประกอบของโคมไฟ
5. อภิปรายและสาธิตอุปกรณ์ในการทำโคมไฟ
6. อภิปรายและสาธิตวิธีการทำโคมไฟและให้นักเรียนลงมือปฏิบัติ
7. อภิปรายประโยชน์ของโคมไฟ
8. การวัดผลและประเมินผล

สื่อการเรียนรู้

1. ตัวอย่างคอมพิวเตอร์
2. มีดผ่าไม้
3. มีดเหลา
4. ไม้ไผ่
5. กาวลาเท็กซ์
6. กระดาษว่าวมัน
7. ลวด
8. กรรไกร

การวัดผลและการประเมินผล

1. สังเกตจากการฝึกปฏิบัติ
2. ทดสอบเป็นรายบุคคลในการปฏิบัติ
3. ทดสอบภาคความรู้

ครูที่รับผิดชอบ

- นายสมสิทธิ์ บุญลือ

วิทยากรผู้สอน

- นายจูปี สุนันทา

ผู้เข้าร่วมโครงการ

- นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 12 คน

ตารางกำหนดการสอน
กลุ่มงานและพื้นฐานอาชีพ (โคมไฟ)
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

โรงเรียนบ้านทุ่งแพม กลุ่มโรงเรียนแม่ยวม สปอ. แม่สะเรียง สปจ. แม่ฮ่องสอน
 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2545

วันเดือนปี	รายการที่สอน	เวลาสอน	รวมเวลาดอน		หมายเหตุ
			คาบ	ชม.	
22 พ.ย.45	ปฐมนิเทศแนะนำวิทยากรและผู้เรียน แจ่งจุดประสงค์การเรียนรู้ การวัดและการประเมินผล การสร้างข้อตกลง	14.00 - 15.00 น.	3	1	ครู วิทยากร นักเรียน
29 พ.ย.45	ประวัติของโคมไฟ	14.00 - 15.00 น.	3	1	ครู
6 ธ.ค.45	บอกชื่อและส่วนประกอบของโคมไฟ	14.00 - 15.00 น.	3	1	ครู วิทยากร
13 ธ.ค.45	แนะนำอุปกรณ์ในการทำโคมไฟ	14.00 - 15.00 น.	3		ครู วิทยากร
20 ธ.ค.45	สาธิตวิธีการทำโคมไฟ	14.00 - 15.00 น.	3	1	ครู วิทยากร
27 ธ.ค.45	ปฏิบัติการทำโคมไฟ	14.00 - 15.00 น.	3	1	ครู วิทยากร
3 ม.ค.46	ปฏิบัติการทำโคมไฟ	14.00 - 15.00 น.	3	1	ครู วิทยากร
10 ม.ค.46	ปฏิบัติการทำโคมไฟ	14.00 - 15.00 น.	3	1	ครู วิทยากร
17 ม.ค.46	ปฏิบัติการทำโคมไฟ	14.00 - 15.00 น.	3	1	ครู วิทยากร
24 ม.ค.46	ประโยชน์ของโคมไฟ	14.00 - 15.00 น.	3	1	ครู วิทยากร
31 ม.ค.46	การวัดและประเมินผล	14.00 - 15.00 น.	3	1	ครู วิทยากร
รวมทั้งสิ้น			30	10	

แบบประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้สอนพิเศษ (วิทยากร)

โรงเรียนบ้านทุ่งแพม กลุ่มโรงเรียนแม่ยม สปอ. แม่สะเรียง สปจ. แม่ฮ่องสอน

ชื่อวิทยากร นายอุบ สุันทา

สอนกลุ่มวิชา การงานและพื้นฐานอาชีพ เรื่อง การทำคอมพิวเตอร์

วันที่ ๒๑ พ.ค. ๒๕๔๕ ถึง ๒๑ มิ.ค. ๒๕๔๖

ผลการปฏิบัติงาน

1. การเตรียมตัวของวิทยากร

☒ พร้อม

☐ ไม่พร้อม

เพราะ มีการเตรียมอุปกรณ์และสถานที่สอนเป็นอย่างดี

2. วิธีการถ่ายทอด

☒ พร้อม

☐ ไม่พร้อม

เพราะ มีการสอนในภาคเรียนที่ ๒ เป็นอย่างดี

3. ความสนใจของวิทยากร

☒ พร้อม

☐ ไม่พร้อม

เพราะ มีการถ่ายทอดความรู้ที่ใหม่และทันสมัย

4. ข้อเสนอแนะอื่นๆ

ทุกกลุ่มควรศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีใหม่ๆ

ลงชื่อ

(นายสมสิทธิ์ บุญลือ)

ตำแหน่ง อาจารย์ 2 ระดับ 7

ผู้ประเมิน

แบบรายงานผลการปฏิบัติการสอนของผู้สอนพิเศษ (วิทยากร)

โรงเรียนบ้านทุ่งแพม กลุ่มโรงเรียนแม่ยวม สปอ. แม่สะเรียง สปจ. แม่ฮ่องสอน

ชื่อวิทยากร นายอุบ สุนันทา สอนกลุ่มวิชา การงานและพื้นฐานอาชีพ เรื่อง การทำโคมไฟ
ผลการปฏิบัติงาน

รายการ	ระดับความเหมาะสม		
	มาก	ค่อนข้างมาก	น้อย
1. ความสอดคล้องของเนื้อหากับจุดประสงค์	✓		
2. ความสนใจของนักเรียน	✓		
3. ความเหมาะสมของกิจกรรมกับหลักสูตร	✓		
4. ความสอดคล้องระหว่างวิธีการถ่ายทอดกับพื้นฐานของนักเรียน	✓		
5. ความเหมาะสมของเวลาที่ใช้		✓	
6. การดูแลเอาใจใส่นักเรียนขณะที่ฝึกปฏิบัติ	✓		
7. นักเรียนมีความรู้เรื่องที่สอน	✓		
8. นักเรียนสามารถปฏิบัติด้วยตนเองได้	✓		
ผลการสอนเป็นที่น่าพอใจ	✓		

ข้าพเจ้า นายสมสิทธิ์ บุญลือ ตำแหน่ง อาจารย์ 2 ระดับ 7 สอนกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ
โรงเรียนบ้านทุ่งแพม

ขอรับรองว่า นายอุบ สุนันทา วิทยากร ได้มาทำการสอนการทำโคมไฟ ตามวัน และเวลา ดังกล่าวจริง
โดยมีผลการปฏิบัติงานตามข้างต้น

ลงชื่อ.....
(นายสมสิทธิ์ บุญลือ)
ครูที่ปรึกษา กลุ่มการทำโคมไฟ

ลงชื่อ.....
(นายโชคชัย กุลจิตร)
ผู้อำนวยการโรงเรียน

บัญชีลงเวลามาปฏิบัติงานของวิทยากรสอนพิเศษบุคคลภายนอก
 กลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ (การทำคอมพิวเตอร์) ปีการศึกษา 2545 จำนวนนักเรียน 12 คน
 โรงเรียนบ้านทุ่งแพม กลุ่มโรงเรียนแม่ยวม สปอ. แม่สะเรียง สปจ. แม่ฮ่องสอน

วัน เดือน ปี	ชื่อ - สกุล	ลายมือชื่อ	เวลามา	ลายมือชื่อ	เวลากลับ	หมายเหตุ
29 พ.ย.45	นายอุบ สุนันทา	อุบ	16.00 น.	อุบ	15.00 น.	
6 ธ.ค.45	นายอุบ สุนันทา	อุบ	16.00 น.	อุบ	15.00 น.	
13 ธ.ค.45	นายอุบ สุนันทา	อุบ	16.00 น.	อุบ	15.00 น.	
20 ธ.ค.45	นายอุบ สุนันทา	อุบ	16.00 น.	อุบ	15.00 น.	
27 ธ.ค.45	นายอุบ สุนันทา	อุบ	16.00 น.	อุบ	15.00 น.	
3 ม.ค.46	นายอุบ สุนันทา	อุบ	16.00 น.	อุบ	15.00 น.	
10 ม.ค.46	นายอุบ สุนันทา	อุบ	16.00 น.	อุบ	15.00 น.	
17 ม.ค.46	นายอุบ สุนันทา	อุบ	16.00 น.	อุบ	15.00 น.	
24 ม.ค.46	นายอุบ สุนันทา	อุบ	16.00 น.	อุบ	15.00 น.	
31 ม.ค.46	นายอุบ สุนันทา	อุบ	16.00 น.	อุบ	15.00 น.	

บัญชีรายละเอียดยของวิทยากรบุคคลภายนอก

โรงเรียนบ้านทุ่งแพม กลุ่มโรงเรียนแม่ยม สบอ. แม่สะเรียง สปจ. แม่ฮ่องสอน

ลำดับที่	ชื่อ - สกุล	อายุ	วุฒิทางการศึกษา	ที่อยู่	เรื่องที่สอน (รายละเอียดพอสังเขป)	ระดับชั้นที่สอน	วัน เดือน ปี ที่สอน	จำนวนชั่วโมง ที่สอน
1.	นายอูบ สุนันทา	75 ปี	ป. 1	6 หมู่ 3 บ้านทุ่งแพม	การทำคอมพิวเตอร์ 1. ประวัติของคอมพิวเตอร์ 2. ชื่อและส่วนประกอบของคอมพิวเตอร์ 3. อุปกรณ์ในการทำคอมพิวเตอร์ 4. วิธีการทำคอมพิวเตอร์ 5. ประโยชน์ของคอมพิวเตอร์ 6. การวัดและประเมินผล	ป. 6	๑๙ พฤษภาคม ๒๕๖๓. ๕-๖	70 ชั่วโมง

ประวัติผู้ประสานงานโครงการ

นายภากร กังวานพงศ์ อายุ 45 ปี เกิดเมื่อวันที่ 30 ตุลาคม 2499 สัญชาติไทย นับถือศาสนาพุทธ บ้านเลขที่ 54/1 หมู่ที่ 12 ตำบลแม่ยวม อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

การศึกษา

ระดับประถมศึกษา	โรงเรียนอนุบาลเชียงใหม่/โรงเรียนมงฟอร์ตวิทยาลัย
ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น	โรงเรียนสาริตมหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย	โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา
ระดับปริญญาตรี	มหาวิทยาลัยพายัพ คณะสังคมศาสตร์ สาขาวิชาบริหารงานบุคคล

ประสบการณ์การทำงาน

- ประธานกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลแม่ยวม อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน
- ประธานศูนย์ประสานการพัฒนา อบต. อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน
- คณะทำงานกองทุนชุมชน จังหวัดแม่ฮ่องสอน
- ประธานประชาคมตำบลแม่ยวม อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน
- ผู้ประสานงานชมรมรักษ์แม่สะเรียง
- คณะทำงานแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 จังหวัดแม่ฮ่องสอน
- คณะอนุกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน
- คณะกรรมการวิทยุชุมชน สวท. อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน
- หัวหน้าโครงการวิจัยเพื่อท้องถิ่น โครงการ"สร้างเสริมความเข้มแข็งกลุ่มผู้สูงอายุเพื่อให้มีส่วนร่วมในการเสริมสร้างความเข้มแข็งแก่ชุมชน"
- หัวหน้าโครงการ"การสร้างเสริมสุขภาพโดยมีโรงเรียนเป็นศูนย์กลางและมีชุมชนเป็นฐาน จังหวัดแม่ฮ่องสอน"
- อาจารย์วิทยาลัยชุมชน จังหวัดแม่ฮ่องสอน สาขาวิชาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และการบริหารธุรกิจเบื้องต้น

ประวัติผู้ช่วยวิจัย

1.นางสาววิวรรณ วงศ์ชมพู

การศึกษา

ระดับประถมศึกษา	โรงเรียนภัทรวิทยาคม จ.ตาก
ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น	โรงเรียนประชารัฐธรรมคุณ จ.ลำปาง
ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย	โรงเรียนแม่สะเรียง “บริพัตรศึกษา”
ระดับอนุปริญญา	โรงเรียนลำปางพาณิชยการและเทคโนโลยี

ประสบการณ์การทำงาน

- เจ้าหน้าที่บันทึกข้อมูล สำนักงานป่าไม้จังหวัดแม่ฮ่องสอน
- เจ้าหน้าที่เสริมสร้างความเข้มแข็งชุมชน อบต.แม่ยวม

2.นางสาวกัลยา คำมูล

การศึกษา

ระดับประถมศึกษา-มัธยมต้น	โรงเรียนบ้านห้วยทราย
ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย	โรงเรียนแม่สะเรียง “บริพัตรศึกษา”
ระดับอนุปริญญา	โรงเรียนศรีธนาพาณิชการเทคโนโลยี

ประสบการณ์การทำงาน

- อาสาสมัครรัฐธรรมนูญ ตำบลแม่ยวม
- เจ้าหน้าที่เสริมสร้างความเข้มแข็งชุมชน อบต.แม่ยวม